

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών:

Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και στο Ρόλο της
Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΣΠΟΥΔΩΝ «ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ » ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Τριμελής Επιτροπή:

Καθ. Αναστάσιος Τσάμης
(Επιβλέπων)

Αναπλ. Καθ. Ιωάννης Φίλος

Ομ. Καθ. Ελισάβετ Μπέσιλα-
Μακρίδη

Δήμητρα Θ. Μήτρου

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
17/8/2015

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών:

*Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και στο ρόλο της Επιτροπής
Κεφαλαιαγοράς.*

Διπλωματική Εργασία στα Πλαίσια Απόκτησης Μεταπτυχιακού Τίτλου Σπουδών

«Φορολογία και Ελεγκτική»

της Δήμητρας Θ. Μήτρου

«Με την ελπίδα για ένα πιο καθαρό αύριο.....»

Ευχαριστίες:

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους τους καθηγητές του τμήματος και ιδιαίτερα την

Κα Μ. Αγοράκη για την πολύτιμη συμβολή της.

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2	ΞΕΠΛΥΜΑ ΜΑΥΡΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ	3
2.1	ΟΡΙΣΜΟΙ	3
2.2	Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	7
2.3	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	11
3	Η ΑΓΟΡΑ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	13
3.1	ΑΠΟ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΣΤΟΝ ΌΜΙΛΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	14
3.2	ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	16
3.3	ΞΕΠΛΥΜΑ ΜΕΣΩ ΜΕΛΩΝ ΧΑ	17
4	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	19
4.1	ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	20
4.2	ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	24
4.3	ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	26
4.3.1	ΒΑΣΙΚΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	26
4.3.2	ΥΠΟΧΡΕΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	28
4.3.3	ΜΕΤΡΑ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ	30
5	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	35
5.1	ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΕΛΑΤΗ	37
5.2	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ	41
5.3	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗΣ ΠΡΟΣΤΙΜΩΝ	46
5.4	ΤΥΠΟΛΟΓΙΟ ΎΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	47
5.5	ΤΥΠΟΛΟΓΙΟ ΎΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΓΙΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ	52
5.6	ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΜΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΜΕΣ ΧΩΡΕΣ	55
5.7	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΠΕΛΑΤΩΝ	57
6	ΑΡΧΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	58
6.1	ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	60

6.2	ΜΟΝΑΔΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΥΠΟΠΤΩΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	62
6.3	ΜΟΝΑΔΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΔΗΛΩΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	63
6.4	ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΥΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΡΧΗ	66
7	<u>Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ</u>	68
8	<u>ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....</u>	74
9	<u>ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ</u>	76
	<u>ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ</u>	78
10	<u>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ</u>	98
11	<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	101
12	<u>ΠΡΟΣΆΡΤΗΜΑ</u>	107

ΣΥΝΟΨΗ:

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μια ερευνητική προσπάθεια ανάλυσης του φαινομένου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Πιο συγκεκριμένα εστιάζει στο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο για την καταπολέμηση του φαινομένου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Επιπροσθέτως εξετάζει το ρόλο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς στην πάταξη του φαινομένου. Τέλος, αναλύει πιθανούς παράγοντες που σχετίζονται με το ξέπλυμα με σκοπό την ανεύρεση συνάρτησης πρόβλεψης / μέτρησης του «ξεπλύματος».

Abstract

This study consist a research effort to examine the phenomenon of money laundering through the financial system. Specifically, it focuses on the institutional and regulatory framework to combat this phenomenon at national and international level. In addition, analyzes the role of the HCMC in Money Laundering (ML) combat. Finally, analyzes possible factors associated with ML and concludes in a function that predicts "laundering".

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μελέτη πραγματεύεται το ζήτημα το ξεπλύματος μαύρου χρήματος. Σκοπός της είναι η ανεύρεση συνάρτησης πρόβλεψης / μέτρησης του «ξεπλύματος» μαύρου χρήματος. Ειδικότερα εστιάζει στην νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Κατά τα παλιότερα έτη το χρηματοπιστωτικό σύστημα, μη έχοντας αυστηρούς ελέγχους και κανονισμούς να το προστατεύουν, αποτελούσε το μέσο και τον τελικό προορισμό εισοδημάτων από κάθε είδους δραστηριότητα. Είτε αυτή αποτελούσε συνήθη δραστηριότητα στα πλαίσια του νόμου, είτε παράνομη όπως πορνεία, ναρκωτικά, λαθρεμπόριο κλπ.

Λυπηρή διαπίστωση, τα αποτελέσματα πληθώρας μελετών πάνω στο ζήτημα που εκτιμούν το συνολικό «Μαύρο Χρήμα» να υπολογίζεται από 2% (Unger and Rawlings, 2005) έως και 35% (Chong and Lopez de Silanes, 2006) του παγκοσμίου ΑΕΠ. Ποσοστό τεράστιο, αν αναλογιστεί κανείς τα μεγέθη αλλά και τις επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία.

Αρχικά κράτη και κυβερνήσεις προσπάθησαν να καταπολεμήσουν το πρόβλημα κατασταλτικά στην πηγή του, νομοθετώντας αυστηρούς κανόνες και ποινές για τους παραβάτες. Στη συνέχεια όμως εκτιμήθηκαν και τα οφέλη της πρόληψης. Η αρχή θα μπορούσε να οριοθετηθεί την δεκαετία του 1990 με την σύσταση της FATF και την έκδοση των «σαράντα» συστάσεων για την πρόληψη νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Στον ίδιο δρόμο, περίπου μια δεκαετία αργότερα κινήθηκε και η Ευρωπαϊκή Ένωση με τις οδηγίες που εξέδωσε και φυσικά σε δεύτερο χρόνο υιοθετήθηκαν από τα επί μέρους εθνικά δίκαια των κρατών μελών της.

Στο πρώτο μέρος της παρούσας, γίνεται μια ανάλυση του όρου «Ξέπλυμα Μαύρου Χρήματος» ή «Money Laundering» όπως αυτός έχει αποδοθεί από την παγκόσμια βιβλιογραφία και αρθρογραφία. Αναλύονται οι διαδικασίες νομιμοποίησης παράνομων εσόδων αλλά και οι επιπτώσεις της παραοικονομίας στο πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον.

Ειδικότερα, μελετάται η νομιμοποίησης παράνομων εσόδων μέσω της χρήσης του πιστωτικού συστήματος και ιδιαιτέρως της αγοράς κεφαλαίων. Εκτενής αναφορά γίνεται στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το κύκλωμα αυτό με σκοπό την πρόληψη και καταστολή νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Παγκόσμιες, ευρωπαϊκές και εθνικές προσπάθειες στον αγώνα κατά του μαύρου χρήματος έχουν συγκεντρωθεί με σκοπό την ομαδοποίηση σε ένα έγγραφο όλων των ενεργειών, νομοθετικών ή μη, ανά τον κόσμο, από αρχής γενομένης του όρου μέχρι και τη σύνταξη της παρούσας.

Στο ερευνητικό κομμάτι της μελέτης, γίνεται μια σοβαρή προσπάθεια συσχέτισης της παραβατικότητας των Χρηματιστηριακών, Μελών του Χρηματιστηρίου Αθηνών, αναφορικά με την οργάνωσή τους για το ξέπλυμα και στοιχείων των οικονομικών τους αποτελεσμάτων. Η παραβατικότητα μελετάται επίσης σε σχέση με το μερίδιο αγοράς που κατέχουν, τη βιωσιμότητα τους αλλά και την γνώμη του ελεγκτή επί των οικονομικών καταστάσεών τους. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με την χρήση της κλασικής στατιστικής καθώς και με απλή αλλά και πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση. Το στατιστικό πρόγραμμα που χρησιμοποιήθηκε είναι το SPSS.

Τα αποτελέσματα αυτής διέψευσαν την αναμενόμενη συσχέτιση των οικονομικών στοιχείων μιας εταιρείας με την πιθανότητα να υποπέσει η εταιρεία σε παραβατική συμπεριφορά αναφορικά με το «ξέπλυμα μαύρου χρήματος».

Δεν διαπιστώθηκε επίσης, καμία σχέση μεταξύ του τύπου γνώμης που εκφέρει ο ελεγκτής επί των οικονομικών καταστάσεων μιας χρηματιστηριακής εταιρείας, σε σχέση με το ξέπλυμα μέσω αυτής.

Διαπιστώθηκε όμως το φαινόμενο εταιρείες με γενικότερα προβατική συμπεριφορά να έχουν περισσότερες πιθανότητες να χρησιμοποιηθούν ως κανάλι νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.

Παρατηρήθηκε επίσης, ισχυρή σχέση μεταξύ βιωσιμότητας και παραβατικότητας μιας χρηματιστηριακής. Επί της ουσίας διαπιστώθηκε μια αποτελεσματική αγορά όπου η ανακοίνωση ενός παραπτώματος για ξέπλυμα από μια χρηματιστηριακή, φαίνεται να είναι ικανό γεγονός να την οδηγήσουν στην παύση της λειτουργίας της.

Τέλος, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας καθώς και προτάσεις για τα πεδία που μπορούν να διερευνηθούν στο μέλλον σχετικά με το ζήτημα που πραγματεύεται η παρούσα μελέτη.

2 Ξέπλυμα Μαύρου Χρήματος

2.1 Ορισμοί

Ο όρος Money Laundering δεν αποτελεί φαινόμενο των τελευταίων ετών που σχετίζεται με διάφορα περιστατικά απάτης. Παρά το γεγονός ότι ο όρος διαδόθηκε ευρέως για πρώτη φορά στις αρχές της δεκαετίας του 1920 με την υπόθεση του Al Capone, η πρώτη αναφορά στην διεθνή βιβλιογραφία εντοπίζεται το 2000ΠΧ στην Κίνα

Πολλοί είναι οι ορισμοί που εντοπίζονται στη βιβλιογραφία για τον όρο Money Laundering. Τα ηνωμένα έθνη ορίζουν το ML ως μια διαδικασία συγκάλυψης παράνομου εισοδήματος χωρίς να εκτίθεται ο εγκληματίας που ωφελείται από την διαδικασία αυτή. Είναι μια δυναμική διαδικασία τριών σταδίων που αναλύεται ως εξής: Το πρώτο στάδιο είναι η απομάκρυνση του κεφαλαίου από την πηγή του και συνεπώς από το έγκλημα. Το δεύτερο στάδιο είναι εξαφάνιση κάθε ίχνους που θα μπορούσε να οδηγήσει στην πηγή. Το τρίτο και τελευταίο στάδιο είναι χρήση του κεφαλαίου, απαλλαγμένου πλέον από κάθε υπόνοια.

Ο κώδικας εγκληματολογίας του Καναδά, προσωποποιεί τον όρο προσδιορίζοντάς τον ως: «οποιοδήποτε που χρησιμοποιεί, μεταφέρει, στέλνει ή παραλαμβάνει, από οποιοδήποτε άτομο ή οποιοδήποτε μέρος, με κάθε τρόπο και μέσο, κεφάλαιο με σκοπό να καλύψει το κεφάλαιο αυτό, γνωρίζοντας ή πιστεύοντας ότι το σύνολο ή μέρος του κεφαλαίου αυτού προήλθε από άμεση ή έμμεση παράνομη δραστηριότητα, παιδική πορνογραφία, εμπόριο λευκής σαρκός, κλοπή, φόνο, ληστεία, χειραγώγηση αγοράς μέσω χρηματοπιστηριακών συναλλαγών, απάτη, εμπόριο όπλων, κλπ».

Λαμβάνοντας υπόψη τους δυο παραπάνω ορισμούς είναι προφανές ότι ως ξέπλυμα ορίζεται η διαδικασία που έχει κύριο σκοπό τη συγκάλυψη της προέλευσης του μαύρου χρήματος και την επανεισαγωγή του στη νόμιμη αγορά όπου μπορεί να καταναλωθεί ή να επενδυθεί. Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο το «καθαρό χρήμα» μπορεί να εποανεπενδυθεί. Το μαύρο χρήμα μπορεί μόνο να καταναλωθεί εκτός αν κάποιος το ξεπλύνει.

Ο όρος «Ξέπλυμα Μαύρου Χρήματος» λέγεται ότι συνδέεται με την ιταλική μαφία και διαβόητους κακοποιούς όπως ο Al Capone. Πιο συγκεκριμένα φημολογείται ότι ο όρος πήρε το όνομά του από τον Al Capone, κατά την περίοδο 1920 στην Αμερική, ο οποίος για να νομιμοποιήσει τα κέρδη του που προέρχονταν από παράνομες δραστηριότητες (όπως πορνεία, παράνομη πώληση αλκοόλ κλπ) αναμίγνυε τα εισοδήματά αυτά με εισοδήματα που προέρχονταν από τα νόμιμα πλυντήρια

αυτοκινήτων που κατείχε. Με αυτό τον τρόπο κατάφερε να ξεπλύνει περίπου 100 εκατομμύρια δολάρια χωρίς να αφήσει ίχνη για τις παράνομες δραστηριότητές του.

Παρόλο που ο όρος έκανε την εμφάνισή του για πρώτη φορά το 1920, σαν διαδικασία υπήρχε από αρχαιοτάτων χρόνων. Η πρώτη αναφορά στη βιβλιογραφία εντοπίζεται το 2000 ΠΧ στην Κίνα, όπου οι έμποροι μετέφεραν και επένδυαν τα χρήματά τους σε παράκτιες εταιρίες για να προστατέψουν την περιουσία τους από το κράτος.

Ξέπλυμα συναντάμε επίσης στο εμπόριο ακατέργαστων διαμαντιών από την Αφρική στην Ευρώπη και την Αμερική, όπου οι έμποροι μετέφεραν τους λίθους μεταξύ των κρατών και τους εισήγαγαν επεξεργασμένους πλέον στη νόμιμη αγορά (Morris, Cotterilt, 1999).

Ανά τους αιώνες και σε κάθε περίπτωση, ο άνθρωπος επινοεί ποικίλους τρόπους να νομιμοποιήσει το «μαύρο» χρήμα ή να αποφύγει τις φορολογικές πολιτικές των κυβερνήσεων. Το μόνο πράγμα που αλλάζει από χώρα σε χώρα με το πέρασμα των χρόνων είναι οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη της διαδικασίας του ξεπλύματος έτσι ώστε να εξαφανίζονται τα ίχνη προς την παράνομη πηγή και οι αρχές να μην μπορούν να εντοπίζουν την παρανομία.

Οι Masciandaro και Barone χαρακτήρισαν το ξέπλυμα χρήματος ως μια «άναρχη» βιομηχανία. Μία βιομηχανία δηλαδή που δεν υπακούει σε νόμους και κανόνες, όπου η δυναμική της και η δραστηριότητάς της δεν αναφέρονται ούτε έχει καταγραφεί επισήμως. Παρ'όλα αυτά, είναι ζωτικής σημασίας να γνωρίζουμε το συνολικό μέγεθος της αγοράς του ξέπλυμα χρήματος. Η ανάγκη για τη γνώση δεν είναι απλά ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος έρευνα αλλά είναι ανάγκη για χαρτογράφηση της πραγματικής αγοράς. Η γνώση της αξίας και του μεγέθους της αγοράς είναι μια απαραίτητη για την υλοποίηση μια κόστους – οφέλους ανάλυσης της παγκόσμιας AML πολιτικής που έχει εφαρμοστεί από τα μέσα της δεκαετίας το 1980 (Masciandaro & Barone 2008).

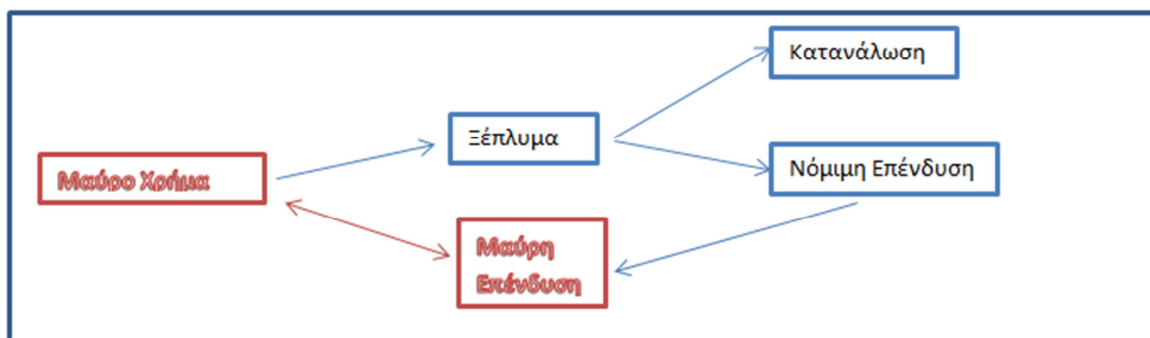
Οι Masciandaro και Barone για να καταστήσουν κατανοητές τις πιθανές πολιτικές για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος (ML) σε όλο τον κόσμο, εξετάζουν τις οικονομικές ιδιαιτερότητες αυτού του εγκληματικού φαινομένου, με την κλασική οικονομική θεωρία της ζήτησης και της προσφοράς, γνωστή και ως νόμο του Say .

Από μικροοικονομική άποψη, το ξέπλυμα μαύρου χρήματος (ML) αποτελεί μια ιδιόμορφη οικονομική λειτουργία. Η συνολική ζήτηση για «μαύρη χρηματοδότηση», εκφράζεται από άτομα ή ομάδες ατόμων που διαπράττουν παράνομες δραστηριότητες. Η εκτέλεση κάθε παράνομης πράξης, εμπίπτει σε μια ξεχωριστή κατηγορία συναλλακτικού κόστους καθώς τα έσοδα από την παράνομη αυτή

δραστηριότητα, όταν χρησιμοποιούνται για ανατροφοδότηση νέας παράνομης δραστηριότητας, αυξάνουν κατακόρυφα την πιθανότητα εντοπισμού της παράνομης δραστηριότητας από τις αρχές. Αυτό το συναλλακτικό κόστος μπορεί να ελαχιστοποιηθεί μέσω της διαδικασίας του ξεπλύματος, μια διαδικασία που ουσιαστικά απομακρύνει τις χρηματοροές από την παράνομη πηγή τους.

Σχηματικά η ζήτηση του μαύρου χρήματος θα μπορούσε να απεικονίζεται με τις παρακάτω ροές (εικόνα 1):

Η ροή του «Μαύρου Χρήματος»

(Εικόνα 1)

Η διαδικασία του ξεπλύματος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια ιδιόμορφη οικονομική λειτουργία του χρήματος μέσω της οποίας η «δυνητική αγοραστική δύναμη» μετατρέπεται σε πραγματική, αφού μόνο μέσα από αυτή τη διαδικασία το μαύρο χρήμα μπορεί να εισέλθει στην πραγματική αγορά. Τι συμβαίνει όμως με την πλευρά της προσφοράς. Ποιος είναι αυτός ο κρίκος που τροφοδοτεί την ζήτηση μαύρου χρήματος; Κατά τους Masciandaro και Barone, το ίδιο το χρηματοπιστωτικό σύστημα παίζει τον σημαντικότερο ρόλο, αφού αποτελεί το δούρειο ίππο για την κατανομή του μαύρου χρήματος. Η ύπαρξη και μόνο των υπεράκτιων εταιρειών αρκεί για να θέσει σοβαρές αμφιβολίες στη δομή και ακεραιότητα λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Όπως ορθά έχει διαπιστωθεί από πολλούς αναλυτές του θέματος, η βιβλιογραφία που υπάρχει για το «Ξέπλυμα» ή «ML» από τα αρχικά του αγγλικού όρου «Money Laundering» στηρίζεται καθαρά σε εικασίες και υποθέσεις των ίδιων των ερευνητών και όχι σε μεγέθη που έχουν μετρηθεί επισήμως.

Μια συστημική μελέτη (Unger and Rawlings 2005), υποστηρίζει ότι υπάρχουν μόνο δύο εμπειρικές μελέτες στις οποίες έγινε πραγματική απόπειρα μέτρησης του ML. Η μία είναι αυτή των Tanzi and Quirk IMF, (1996, 1997) όπου εκτίμησαν ότι το μαύρο χρήμα αποτελεί το 2-5% του παγκοσμίου ΑΕΠ. Ο Quirk μάλιστα εντόπισε πως υπάρχει και σχέση ανάμεσα στο ΑΕΠ και το μαύρο χρήμα, καθώς απέδειξε ότι μια αύξηση 10% στο μαύρο χρήμα, μειώνει 0,1% το ετήσιο ΑΕΠ. Ο ίδιος δείκτης αποδείχτηκε και το 1998 από τον Michel Camdessus. Δυστυχώς όμως η τεκμηρίωση των μελετών τους δεν κατάφερε να αποδείξει ότι το συμπέρασμά τους είναι ασφαλές.

Η δεύτερη αξιόλογη απόπειρα μέτρησης του μαύρου χρήματος έγινε το 1999 από τον Walker, όπου υπολόγισε το άδηλο χρήμα στο 4% του ΑΕΠ. Το 2005 οι Unger et al έκαναν μια απόπειρα να αναπαράξουν τις εκτιμήσεις του Walker χωρίς ενθαρρυντικά αποτελέσματα όμως. Όπως επισήμαναν οι συγγραφείς στις εκτιμήσεις του ο Walker έκανε χρήση «σιωπηρής γνώσης» και «διαίσθησης» για την βαθμονόμηση του μοντέλου του.

Οι Masciandaro και Barone καθώς και οι Schneider et al (2006) αμφισβητούν στις μελέτες τους τις παραπάνω μετρήσεις καθώς είναι αδύνατο να αναπαραχθούν και να αποδειχτούν.

Οι Argentieri et. Al (August 2006), παρουσίασαν τη δική τους μεθοδολογία για την μέτρηση του ML στην Ιταλία κατά την περίοδο 1980-2001, δημιουργώντας ένα θεωρητικό μοντέλο το οποίο σύντομα αμφισβητήθηκε καθώς τα αποτελέσματά τους δεν ήταν συνεπή με το θεωρητικό τους μοντέλο.

Οι Schneider and Windischbauer (August 2006) χρησιμοποίησαν μια δυναμική εκτίμηση του μαύρου χρήματος ορίζοντας το ML ως λανθάνουσα μεταβλητή. Όπως όμως και οι ίδιοι οι συγγραφείς παραδέχτηκαν, είναι πολύ δύσκολο να χρησιμοποιηθούν τα σχετικά μεγέθη για την εκτίμηση των πραγματικών.

Μια πολλά υποσχόμενη ερευνητική μεθοδολογία είναι αυτή των Chong and Lopez de Silanes (2006). Οι συγγραφείς εκτέλεσαν μια συστηματική προσπάθεια να εκτιμήσουν τον συνολικό όγκο του μαύρου χρήματος στην παγκόσμια οικονομία, με την χρήση έξι διαφορετικών μεθοδολογιών. Τα αποτελέσματά της έρευνάς τους εκτίμησαν το μαύρο χρήμα στο από 19-35% του ΑΕΠ για μια μέση χώρα.

Η παραδοσιακή μέθοδος για την καταπολέμηση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος είναι η χρήση περιοριστικής/κατασταλτικής νομοθεσίας. Μια νέα προσέγγιση για την κατανόηση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος και για την επινόηση στρατηγικών για την ελαχιστοποίηση του ξεπλύματος χρήματος, είναι αυτή της εκτίμησης των κινδύνων. Στο Αυστραλιανό χρηματοπιστωτικό σύστημα έχει εφαρμοστεί μια κινδυνοκεντρική προσέγγιση (Risk Based Approach) για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Αυστραλία πρέπει να προβαίνουν σε εκτίμηση του κινδύνου νομιμοποίησης παράνομου χρήματος ανά

πελάτη/ προϊόν/ υπηρεσία/ σύστημα/ χώρα κλπ που συναλλάσσονται. Στην ουσία αυτό που επιτυγχάνεται είναι η ελαχιστοποίηση της δυνατότητας νομιμοποίησης εσόδων μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Δεν αποτρέπουν την ίδια την πράξη επί της ουσίας, παρόλα αυτά όμως είναι μια μέθοδος που θέτει προτεραιότητες στην χρήση των πόρων με σκοπό την καταπολέμηση του ξεπλύματος (Carlin 2008).

2.2 Η Διαδικασία Νομιμοποίησης Παράνομων Εσόδων

Το ξέπλυμα μαύρου χρήματος είναι τεχνική αποτελεί διαδικασία αρκετά περίπλοκη καθώς εμπεριέχει αναρίθμητους κινδύνους. Για να εξαφανίζουν τα ίχνη των παράνομων δραστηριοτήτων και την πραγματική πηγή των εισοδημάτων τους οι "launderers", όπως χαρακτηρίζονται από την βιβλιογραφία, ακολουθούν σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, μια συγκεκριμένη διαδικασία μια ή και περισσότερες φορές. Η διαδικασία αυτή συνοψίζεται σε τρία στάδια: Την τοποθέτηση, Την Διανομή και Την Ολοκλήρωση, όπως φαίνεται χαρακτηριστικά και στην εικόνα 2.

Η Διαδικασία του «Ξέπλυματος Μαύρου Χρήματος»

Πηγή: Τα Ηνωμένα Έθνη (Εικόνα 2)

Τοποθέτηση: Το πρώτο στάδιο της διαδικασίας είναι αυτό της τοποθέτησης. Αυτό το στάδιο περιλαμβάνει την προσπάθεια απομάκρυνσης του «μαύρου» χρήματος από την πηγή του και εισαγωγής του στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Αυτό αποτελεί και το πιο επικίνδυνο στάδιο της όλης

διαδικασίας του ξεπλύματος αφού ελλοχεύει ο κίνδυνος εντοπισμού από τις αρχές. Για την αποφυγή εντοπισμού ποικίλες είναι οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται, μερικές από αυτές αναλύονται ακολούθως.

1.Μικροκαταθέσεις: Το βρώμικο χρήμα μεταφέρεται από διάφορους ανθρώπους από την πηγή σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Σε αυτή την ενέργεια δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στα ποσά που κατατίθενται στους τραπεζικούς λογαριασμούς έτσι ώστε να είναι σχετικά μικρά και να μην κινούν υποψίες τους ελεγκτικούς φορείς. Η μέθοδος αυτή απαιτεί πολλά άτομα και κυρίως επιφανή (πχ δικηγόρους, γιατρούς, μηχανικούς, έμπορους κλπ) για να μην κινούν υποψίες. Η αποκάλυψη αυτών των ενεργειών καθίσταται εξαιρετικά δύσκολη λόγω της ύπαρξης τραπεζών που δέχονται καταθέσεις σε μετρητά χωρίς να υπάρξει φυσική ταυτοποίηση των καταθετών.

2. Ανάμιξη Κεφαλαίων: Μια άλλη αποτελεσματική τακτική είναι αυτή της ανάμιξης του βρώμικου χρήματος με καθαρό. Σύμφωνα με αυτή τη μέθοδο, νόμιμες επιχειρήσεις λειτουργούν ως «πλυντήρια» (ως μηχανισμοί δλδ ξεπλύματος) χωρίς να εγείρουν υποψίες αφού βρώμικα και νόμιμα έσοδα παρουσιάζονται ότι απορρέουν από την επιχειρηματική δραστηριότητα της επιχείρησης και φορολογούνται κανονικά με το εκάστοτε φορολογικό καθεστώς κάθε χώρας.

3. Αγορά στοιχείων ενεργητικού: Η αγορά ακινήτων αποτελεί πρόσφορο έδαφος για τους εγκληματίες που θέλουν να κρύψουν την προέλευση του μαύρου χρήματος. Τα ακίνητα που αποκτώνται με μαύρο χρήμα φορολογούνται κανονικά και απομακρύνουν τις υποψίες των αρχών.

4. Ανταλλακτήρια νομίσματος: Σε πολλές αναδυόμενες οικονομίες λειτουργούν ανταλλακτήρια νομίσματος εκτός οργανωμένης αγοράς όπου τα νομίσματα μετατρέπονται με παντελή έλλειψη ελέγχου. Οι αγορές αυτές αποτελούν ιδανικό μέρος για τους εγκληματίες να καλύψουν τα ίχνη προέλευσης των κεφαλαίων που ανταλλάσσουν. Το μαύρο χρήμα κυκλοφορεί και μετατρέπεται σε άλλο νόμισμα ή νομίσματα με αποτέλεσμα να χάνεται η συσχέτιση με την αρχική προέλευση.

Διανομή (Layering): Αυτό είναι το επόμενο βήμα της διαδικασίας. Από την στιγμή που το παράνομο χρήμα εισαχθεί επιτυχώς στο τραπεζικό σύστημα, ξεκινάει η διαδικασία απομάκρυνσής του από την πηγή του. Αυτό το στάδιο είναι πολύ σημαντικό γιατί απομακρύνει κατά κάποιο τρόπο το βρώμικο χρήμα από την πηγή του καθιστώντας την ανεύρεση της προέλευσης του αδύνατη. Κατά βάση η διανομή διεξάγεται με τους ακόλουθους τρόπους:

1. Διακίνηση χρήματος στο τραπεζικό σύστημα: Με αυτή την μέθοδο το χρήμα μεταφέρεται από λογαριασμό σε λογαριασμό μέσα στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Οι μεταφορές είναι παγκόσμιες και

το χρήμα κυκλοφορεί από τράπεζα σε τράπεζα μέσω εμβασμάτων, τραπεζικών εντολών κλπ. Ρόλο κλειδί σε όλη αυτή την διαδικασία παίζουν οι μη συμμορφούμενες, με τις παγκοσμίως εφαρμοσμένες πολιτικές Anti-Money Laundering, τράπεζες. Είναι σαφές ότι οι τράπεζες αυτές προτιμώνται για την διανομή του μαύρου χρήματος καθώς με την παντελή έλλειψη ελέγχου, ο κίνδυνος εντοπισμού μηδενίζεται. Αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας είναι η εξάλειψη κάθε στοιχείου που να συνδέει το χρήμα με την παράνομη πηγή του και τον πραγματικό καταθέτη. Η τεχνική της διανομής δεν εκτελείται μόνο μία φορά αλλά αρκετές με την εμπλοκή πάντα τραπεζών με μειωμένους ελέγχους καθιστώντας έτσι το έργο των αρχών για τον εντοπισμό του μούρου χρήματος ατελέσφορο.

2. Πώληση ακινήτων που αγοράστηκαν με μετρητά: Τα ακίνητα που κρίθηκαν με μετρητά κατά το πρώτο στάδιο της διαδικασίας του ξεπλύματος πωλούνται σε ιδιώτες ξένους κατά προτίμηση. Η πώληση αυτή δικαιολογεί την προέλευση του χρήματος που θα κατατεθεί σε τραπεζικό λογαριασμό χωρίς βέβαια να λαμβάνεται υπόψη ο τρόπος αγοράς του.

3. Δανεισμός εταιρειών: Οι “launders” επιλέγουν το δανεισμό υπεράκτιων επιχειρήσεων για να εξαλείψουν τα στοιχεία που θα πρόδιδαν ενδεχομένως την προέλευση των εισοδημάτων τους. Ιδιοκτήτες των δανειζόμενων εταιρειών μπορεί αν είναι οι ίδιοι οι «launders» ή υπεράκτιες εικονικές επιχειρήσεις χωρίς φυσική υπόσταση. Με αυτό τον τρόπο το βρώμικο χρήμα κυκλοφορεί μέσα στο τραπεζικό σύστημα, απομακρύνεται από την πηγή του και δικαιολογείται κατά η προέλευσή του.

Ολοκλήρωση (Integration) : Αυτό είναι και το τελευταίο στάδιο της διαδικασίας όπου το χρήμα εισάγεται στην νόμιμη οικονομία, μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος, και παρουσιάζεται ως νόμιμο εισόδημα από νόμιμες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Πιο συγκεκριμένα, στο στάδιο αυτό, ακολουθούνται οι παρακάτω τεχνικές:

1. Αγοραπωλησίες στοιχείων ενεργητικού: Οι εγκληματίες πουλάνε και στη συνέχεια αγοράζουν σε πολύ χαμηλότερη τιμή στοιχεία ενεργητικού και με τον τρόπο αυτό δικαιολογούν καταθέσεις οι οποίες παρουσιάζονται καθ’ όλα νόμιμες αφού προκύπτουν από νόμιμες αγοραπωλησίες,

2. “Εικονικές” επιχειρήσεις: Οι «launders» έχοντας στην κατοχή τους εξαγωγικές εταιρίες και με την χρήση εικονικών τιμολογίων παρουσιάζουν τα εισοδήματα που επιθυμούν. Οι εταιρείες αυτές φυσικά, είναι εταιρείες φαντάσματα και μοναδικός λόγος σύστασης τους είναι το ξέπλυμα των εισοδημάτων του επιχειρηματία από άλλες μη νόμιμες δραστηριότητες.

3. Τράπεζες διεθνούς αναγνώρισης: Οι εγκληματίες προκειμένου να διατηρήσουν την ανωνυμία τους και να δυσκολέψουν το έργο των διεθνών αρχών για την καταπολέμηση του ξεπλύματος του «μαύρου» χρήματος, χρησιμοποιούν γνωστούς, διεθνείς τραπεζικούς κολοσσούς για τις καταθέσεις τους. Οι τράπεζες αυτές προστατεύουν την ανωνυμία των καταθετών τους και δεν δίνουν τα στοιχεία τους σε διεθνείς αρχές επικαλούμενες το τραπεζικό απόρρητο.

4. Εισροή σε εταιρίες με υψηλή κερδοφορία: Είναι συνήθης τακτική η επένδυση του βρώμικου χρήματος σε υγιείς επιχειρήσεις με μεγάλη κυκλοφοριακή ταχύτητα όπου το χρήμα κυκλοφορεί και ανανεώνεται διαρκώς. Ένα τυπικό παράδειγμα τέτοιων επιχειρήσεων είναι τα casino όπου το χρήμα ανακυκλώνεται διαρκώς και οι παίκτες έχουν την δυνατότητα υψηλής κερδοφορίας. Με την χρήση τέτοιων επιχειρήσεων νομιμοποιείται το βρώμικο χρήμα και δικαιολογείται η προέλευσή του ως προερχόμενο από κέρδη. Τα κέρδη αυτά δηλώνονται στην νόμιμη αγορά και φορολογούνται με το εκάστοτε ισχύον φορολογικό σύστημα.

5. Χρηματιστηριακές συναλλαγές: Μια μοντέρνα μέθοδος ολοκλήρωσης του ξεπλύματος είναι η χρήση της κεφαλαιαγοράς. Μέσω χρηματιστηριακών συναλλαγών δικαιολογούνται και παρουσιάζονται ως νόμιμα κέρδη από συναλλακτική δραστηριότητα μετοχών ή παραγώγων. Πρωτίστως, προτιμώνται χώρες όπου τα χρηματιστήρια τους δεν ελέγχονται από κάποιο αυστηρό θεσμικό πλαίσιο και δεν εμπίπτουν σε ελέγχους της διεθνούς αρχής για την καταπολέμηση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος. Άλλη μια τεχνική λοιπόν, νομιμοποίησης μαύρου χρήματος που καθιστά τον εντοπισμό σχεδόν αδύνατο.

2.3 Επιπτώσεις σε Κοινωνικο-Οικονομικο-Πολιτικό επίπεδο

Με τη διαδικασία που μόλις περιγράψαμε, εγκληματίες παγκοσμίως κατορθώνουν να ξεπλύνουν τεράστια χρηματικά ποσά και στη συνέχεια να τα εισάγουν στις διεθνείς αγορές. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF) το 2009 σε παγκόσμια κλίμακα οι εγκληματίες κατόρθωσαν να ξεπλύνουν περίπου US \$2,1 trillion. Οι επιπτώσεις από τη νομιμοποίηση παράνομων εσόδων είναι ποικίλες και επιφέρουν σοβαρά προβλήματα σε αρκετούς τομείς κάθε κράτους.

Σε οικονομικό επίπεδο, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η επανεισαγωγή αυτών των ποσών στη νόμιμη οικονομία και στην αγορά ενέχει κινδύνους που επηρεάζουν τόσο τον επιχειρηματικό κόσμο όσο και την εθνική μακροοικονομική πολιτική κάθε χώρας. Όσο αφορά τον επιχειρηματικό κόσμο τα προβλήματα εντοπίζονται κυρίως σε δύο τομείς, το χρηματοπιστωτικό/τραπεζικό σύστημα και τον ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων. Κράτη των οποίων οι τράπεζες δεν εφαρμόζουν anti-money laundering πολιτικές, απομακρύνουν τους νόμιμους επενδυτές και καταθέτες, καθώς η μη συνεργασία στην πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος κινεί υποψίες για τη λειτουργία της τράπεζας και τον τρόπο δημιουργίας των τραπεζικών της διαθεσίμων. Κατ' επέκταση, οι νόμιμοι επενδυτές επιλέγουν να μην καταθέτουν τα χρήματά τους σε τέτοιου είδους τράπεζες. Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι με την μετακίνηση των «βρώμικων» χρημάτων από τις τράπεζες, αυτές αντιμετωπίζουν άμεσο πρόβλημα ρευστότητας και πολλές φορές οδηγούνται είτε σε κατάρρευση είτε σε άμεση ανάγκη χρηματοδότησης. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις που έχουν σαν αποκλειστικό ρόλο το ξέπλυμα του χρήματος δεν ενδιαφέρονται για την επίτευξη κέρδους από την πώληση προϊόντων και υπηρεσιών και ως εκ τούτου πωλούν σε τιμές χαμηλότερες ακόμη και από του κόστους. Επακόλουθο αυτού του φαινομένου είναι, κατά κύριο λόγο, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να αντιμετωπίζουν θέμα επιβίωσης καθώς δεν μπορούν να τις ανταγωνιστούν. Όσο αφορά την εθνική μακροοικονομική πολιτική, η νομιμοποίηση και διοχέτευση υπέρογκων χρηματικών ποσών σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας δίνει μία λανθασμένη εικόνα στην κυβέρνηση για την πορεία και τη λειτουργία του συγκεκριμένου κλάδου. Ως επακόλουθο χαράσσεται λανθασμένη οικονομική πολιτική από την κυβέρνηση που βασίζεται σε εικονικά στοιχεία κάτι που μπορεί να δημιουργήσει δημοσιονομικό κενό ή ακόμα και κατάρρευση του εν λόγω κλάδου.

Σε πολιτικό-κοινωνικό επίπεδο, το ξέπλυμα μαύρου χρήματος επιφέρει συνέπειες στη δομή, την οργάνωση, τη λειτουργία και τη διάρθρωση της κοινωνίας. Ανταμοίβοντας τους εγκληματίες και αφήνοντάς τους να πλουτίζουν ανεξέλεγκτα, οι πολίτες χάνουν την εμπιστοσύνη τους όχι μόνο στην πολιτική ηγεσία της χώρας αλλά και στο τραπεζικό, νομικό και λογιστικό σύστημά της. Επιπλέον, η συνεχιζόμενη και ανεξέλεγκτη διαδικασία παράνομου πλουτισμού ενθαρρύνει τους εγκληματίες να

συνεχίσουν την δραστηριότητά τους και προκαλεί τους νομοταγείς πολίτες και επιχειρηματίες να ακολουθήσουν παρόμοιες πρακτικές. Αποτέλεσμα είναι η διάβρωση του κοινωνικού συνόλου, η αντίδραση και διάσπαση της κοινωνικής συνοχής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα μάλιστα αποτελεί η συνεχιζόμενη φοροδιαφυγή, η οποία αποτελεί μία μορφή εγκληματικής δραστηριότητας, καθώς ποσά τα οποία δεν φορολογούνται είναι πιθανό να προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες και οι κάτοχοί τους μη δηλώνοντάς τα στην εφορία αποφεύγουν την φορολόγηση. Αποτέλεσμα είναι η αύξηση των φορολογικών συντελεστών προκειμένου να καλυφτεί το κενό που δημιουργείται από αυτό το φαινόμενο. Με άλλα λόγια οι νομοταγείς πολίτες καλούνται να πληρώσουν επιπλέον φόρους προς κάλυψη αυτών που θα έπρεπε να πληρώσουν οι έχοντες έσοδα από παράνομες δραστηριότητες. Η κοινωνία αντιδρά σε αυτά τα μέτρα και πολλοί καταφεύγουν σε παράνομο πλουτισμό.

Σε διεθνές εγκληματικό επίπεδο, η νομιμοποίηση εσόδων βοηθά κυρίως δύο τομείς, τη διακίνηση ναρκωτικών και την τρομοκρατία. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (IMF) το μεγαλύτερο ποσοστό ξεπλύματος μαύρου χρήματος προέρχεται από τη διακίνηση ναρκωτικών. Αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας είναι η ενθάρυνση των εμπορών, η αυξανόμενη και συνεχής διακίνηση, η αύξηση της βίας και της εγκληματικότητας. Η σύνδεση του ξεπλύματος με τη διεθνή τρομοκρατία και τις τρομοκρατικές οργανώσεις είναι αρκετά πιο πολύπλοκη, αλλά συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στη διατήρηση και οργάνωσή τους. Επιφανείς πρόσωπα και οργανώσεις ανά τον πλανήτη προκειμένου να χρηματοδοτήσουν τρομοκρατικές οργανώσεις (Al Qaeda) επιδιώκουν να ακολουθήσουν τη διαδικασία του ξεπλύματος ώστε να εξαφανιστούν τα ίχνη τους και να μην μπορούν να εντοπιστούν. Ακριβώς το ίδιο ισχύει και για τις τρομοκρατικές οργανώσεις, οι οποίες προκειμένου να αντλούν αυτά τα χρηματικά ποσά χρησιμοποιούν διάφορα μέσα (επιχειρήσεις «βιτρίνα», δικηγορικά γραφεία, μεσιτικά γραφεία) ώστε να τα νομιμοποιούν και να μην κινούν υποψίες. Οι καταστροφικές επιπτώσεις της τρομοκρατίας διαφαίνονται καθημερινά με απώλεια ανθρώπινων ζώων, καταστροφή πολιτισμικών μνημείων κλπ

3 Η Αγορά Κεφαλαίων στην Ελλάδα

Όπως κατέστη σαφές από την ανάλυση των προηγούμενων ενοτήτων της παρούσης, οι «καθαριστές» ή «launders» όπως αναφέρονται στη διεθνή βιβλιογραφία, συμπεριλαμβάνουν στην διαδικασία νομιμοποίησης των παράνομων εσόδων, το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η παρούσα μελέτη, εξετάζει το ιδιαίτερο εκείνο τμήμα του συστήματος που δεν είναι άλλο από την αγορά κεφαλαίου. Κεφαλαιαγορά ή αγορά κεφαλαίου είναι ο χώρος μέσα στον οποίο διακινούνται χρηματικά κεφάλαια ενώ παράλληλα διαπραγματεύονται, αγοράζονται και πωλούνται χρηματοοικονομικοί τίτλοι με μακροχρόνιο επενδυτικό ορίζοντα. Μακροχρόνιο νοείται το διάστημα άνω του ενός έτους (Γκόρτσος et al. 2007). Η διακίνηση αυτών των τίτλων γίνεται σε οργανωμένες αγορές κι ενέχουν πολύ μεγαλύτερο κίνδυνο (πχ πιθανότητα αθέτησης υποχρεώσεων του εκδότη), αλλά και αβεβαιότητα σε σχέση με τις τιμές των χρεογράφων (πχ μεγάλη μεταβλητότητα τιμών). Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι ομολογίες, τα αξιόγραφα και οι μετοχές.

Οι αγορές κεφαλαίου θεωρούνται ένας από τους δύο πυλώνες του χρηματοπιστωτικού συστήματος μαζί με τις τράπεζες. Στην κεφαλαιαγορά, οικονομικοί πόροι μεταφέρονται από τις πλεονασματικές οικονομικές μονάδες προς τις ελλειμματικές κι αυτές με την σειρά τους καταβάλουν μέρος των κερδών. Πιο αναλυτικά, η χρηματοδότηση μέσω της κεφαλαιαγοράς σημαίνει πώς η επιχείρηση πωλεί ένα μέρος των περιουσιακών στοιχείων (πχ μετοχές) και συνεπώς ο αγοραστής, μέσω της κεφαλαιαγοράς, συμμετέχει στον επιχειρηματικό κίνδυνο. Αν δηλαδή υπάρξουν κέρδη τότε λαμβάνει το μέρος του, ενώ αν δεν υπάρξουν δεν λαμβάνει τίποτα. Να σημειωθεί ότι η χρηματοδότηση μέσω της κεφαλαιαγοράς είναι πολύ πιο ευέλικτη και συνήθως φθηνότερη αλλά ταυτόχρονα είναι πιο επιρρεπής σε κινδύνους.

Ο ρόλος των αγορών χρήματος και κεφαλαίου είναι πολύ σημαντικός για την οικονομία καθώς συμβάλλουν στην προώθηση της ανάπτυξης των επιχειρήσεων, δημοσίων και ιδιωτικών, και κατ'επέκταση της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας, βοηθούν επίσης την κάλυψη του ελλείμματος στον οικονομικό προϋπολογισμό με την έκδοση νέων κρατικών ομολογιών.

Στην Ελλάδα, το 1876 ιδρύθηκε η πρώτη οργανωμένη αγορά κεφαλαίου, μετεξέλιξη της οποίας αποτελεί το Χρηματιστήριο Αθηνών με την σημερινή του νομική υπόσταση.

3.1 Από το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών στον Όμιλο Χρηματιστηρίου Αθηνών

Ο «Όμιλος Χρηματιστηρίου Αθηνών (ATHEX GROUP)» είναι Όμιλος εταιρειών που υποστηρίζουν την οργάνωση και λειτουργία της ελληνικής κεφαλαιαγοράς. Ο Όμιλος και οι θυγατρικές του λειτουργούν τις οργανωμένες αγορές αξιών και παραγώγων, διενεργούν την εκκαθάριση και το διακανονισμό των συναλλαγών, προμηθεύουν με ολοκληρωμένες λύσεις πληροφορικής την ελληνική κεφαλαιαγορά και προωθούν την ανάπτυξη της χρηματιστηριακής παιδείας στη χώρα μας (AthexGroup n.d.).

Πολλά ήταν τα στάδια που προηγήθηκαν μέχρι την δημιουργία του ομίλου. Αρχής γενομένης το 1876 ιδρύεται ως αυτόνομος δημόσιος φορέας το χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών γνωστό ως τις μέρες μας ως ΧΑ. Το 1918 μετασχηματίζεται σε Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) εποπτευόμενο από το τότε υπουργείο εμπορίου. Η λειτουργία του προσδιοριζόταν από τους ν. 3632/1928 και 1806/1988.

Το 1995, το χρηματιστήριο αλλάζει ακόμα μια φορά νομική μορφή και μετατρέπεται σε ΑΕ με μοναδικό μέτοχο το Ελληνικό Δημόσιο και μετονομάζεται σε «Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών ΑΕ». Την ίδια νομική μορφή αποκτά λίγο καιρό μετά και το χρηματιστήριο παραγώγων με τον ν. 2433/1997.

Από το 1999, ξεκινάει η σταδιακή ιδιωτικοποίηση του χρηματιστηρίου και το ποσοστό του δημοσίου είναι λιγότερο από 50%.

Το 2000, ιδρύεται η εταιρεία συμμετοχών «Ελληνικά Χρηματιστήρια ΑΕ», γνωστή ως ΕΧΑΕ. Το μετοχικό κεφάλαιο της νέας εταιρείας συμμετοχών προήλθε από εισφορές των μετόχων της παλιάς «Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών ΑΕ» καθώς και μετρητά ενός δις δραχμών. Οι μετοχές τις ΑΧΕΑ εισήχθησαν και στο χρηματιστήριο.

Το 2003, πραγματοποιείται συγχώνευση του χρηματιστηρίου αξιών με αυτό των παραγώγων, με απορρόφηση του δεύτερου από το πρώτο. Από την συγχώνευση αυτή προέκυψε η εταιρεία «Χρηματιστήριο Αξιών ΑΕ», γνωστό ως ΧΑ. Το ίδιο έτος πραγματοποιείται η πλήρης ιδιωτικοποίηση του χρηματιστηρίου με την μεταβίβαση του συνόλου των μετοχών του δημοσίου. Τέλος, εισήχθη το νέο πλαίσιο λειτουργίας των οργανωμένων αγορών στην Ελλάδα με τον ν.3152/2003. Το χρηματιστήριο απεμπλέκεται από τις από τις κανονιστικής και διοικητικής φύσεως αρμοδιότητές του, οι οποίες πλέον εκχωρούνται στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Ο ν. 3371/2005 ολοκληρώνει την λειτουργία του πλήρως ιδιωτικοποιημένου σχήματος του χρηματιστηρίου. Ακρογωνιαίος λίθος τοθ θεσμού του χρηματιστηρίου, αποτελεί ο ν.3606/2007 στον οποίο αποτυπώνεται το σύνολο των διατάξεων της κεφαλαιαγοράς.

Ακολουθεί ο ν. 3691/2008 για την «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις».

Ο ν. 3756/2009 που διέπει την λειτουργία του Συστήματος Άυλων Τίτλων και προβλέπει διατάξεις για την Κεφαλαιαγορά και λοιπά φορολογικά θέματα.

Στη συνέχεια, οι ν. 4099/2012, 4209/2013 και 4141/2013 που καθορίζουν θέματα πιστώσεων, οργανωτικά θέματα κεφαλαιαγοράς κλπ.

Τελευταίο νομοθέτημα, μέχρι τη συγγραφή της παρούσας μελέτης, ο ν.4261/2014 που καθορίζει την πρόσβαση στη δραστηριότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ), κατάργηση του ν. 3601/2007 και άλλες διατάξεις.

Το Χρηματιστήριο Αθηνών, αποτελεί μια αναπτυγμένη και ασφαλή αγορά, εισαγωγής προς διαπραγμάτευση κινητών αξιών, η οποία διέπεται από το ενιαίο Ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο, έχοντας υιοθετήσει Οδηγίες και Κανονισμούς όπως:

Προϋποθέσεις Διαφάνειας και Πληροφόρησης (2004/109/ΕΚ), Εναρμόνιση των αγορών χρηματοπιστωτικών μέσων (Markets in Financial Instruments Directive - MiFID), Δημοσίευση και Περιεχόμενο Ενημερωτικού Δελτίου (809/2004), Δικαιώματα Μετόχων (2007/36/ΕΚ), Προνομιακή πληροφόρηση και Κατάχρηση Αγοράς (2003/6/ ΕΚ) (AthexGroup n.d.).

3.2 Μέλη του Χρηματιστηρίου Αθηνών

Πρόσβαση στις Αγορές του Χ.Α. προς διενέργεια συναλλαγών έχουν τα Μέλη σε τοπική ή εξ αποστάσεως βάση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Τα Μέλη διακρίνονται σε Μέλη της Αγοράς Αξιών και Μέλη της Αγοράς Παραγώγων. Η ιδιότητα του Μέλους κτάται ανά Αγορά μετά από άδεια του Χ.Α. που χορηγείται σύμφωνα με τους όρους του Κανονισμού. Η απόκτηση της ιδιότητας του Μέλους παρέχει το δικαίωμα πρόσβασης στην Αγορά προς διενέργεια συναλλαγών για λογαριασμό πελατών ή για ίδιο λογαριασμό.

Οι συναλλαγές καταρτίζονται στην Αγορά με τη συμμετοχή των αντισυμβαλλομένων σε αυτές Μελών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό. Κάθε Μέλος δηλώνει με την εντολή αγοράς ή πώλησης, που εισάγει προς κατάρτιση συναλλαγής στην Αγορά, ή και με τις τυχόν διορθώσεις της εντολής, το Εκκαθαριστικό Μέλος που το εκπροσωπεί και το οποίο θα είναι για λογαριασμό του αγοραστή ή του πωλητή, αντίστοιχα, υπεύθυνο έναντι της ΕΤ.ΕΚ. για την εκκαθάριση της συναλλαγής. Με την κατάρτιση της συναλλαγής αγοράς ή πώλησης το μέλος ευθύνεται έναντι της ΕΤ.ΕΚ. για την εκπλήρωση της συναλλαγής.

Τα Μέλη οφείλουν να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την αντιμετώπιση τυχόν νομικών ελαττωμάτων, όπως ενδεικτικά για την περίπτωση πλάνης ή απάτης, των εντολών και παραγγελιών που διαχειρίζονται προς κατάρτιση συναλλαγών στο Χ.Α. Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τον κανονισμό του χρηματιστηρίου η αδυναμία εκπλήρωσης υποχρεώσεων του Μέλους σε σχέση με τις συναλλαγές του στο Χ.Α. συνεπεία επιβολής μέτρων κατά του Μέλους από δικαστικές ή διοικητικές αρχές ή η μη ομαλή διεξαγωγή των λειτουργιών των Αγορών του Χ.Α. από την επιβολή των εν λόγω μέτρων στοιχειοθετεί αντικειμενικό λόγο ευθύνης του Μέλους. Για την αντιμετώπιση των παραπάνω καταστάσεων λαμβάνονται τα ανάλογα μέτρα κατά του Μέλους σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στους κανονισμούς εκκαθάρισης της ΕΤ.ΕΚ.

Το Χ.Α. δέχεται ως Μέλη Ε.Π.Ε.Υ. που έχουν την άδεια εκτέλεσης εντολών για λογαριασμό πελατών ή διαπραγμάτευσης για ίδιο λογαριασμό των περιπτώσεων (β) και (γ), αντίστοιχα, της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του ν. 3606/2007: (α) με καταστατική έδρα στην Ελλάδα ή (β) με υποκατάστημα στην Ελλάδα, εάν πρόκειται για Ε.Π.Ε.Υ. άλλου, εκτός Ελλάδος, Κράτους Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Κράτους συμβεβλημένου στη Συνθήκη για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ή Τρίτου Κράτους, ή (γ) εξ αποστάσεως, εάν πρόκειται για Ε.Π.Ε.Υ. άλλου, εκτός Ελλάδος, Κράτους Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Κράτους συμβεβλημένου στη Συνθήκη για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο. 2) Το εξ αποστάσεως Μέλος πρέπει να έχει διορίσει αντίκλητο στην Αθήνα και να έχει γνωστοποιήσει τα στοιχεία του εγγράφως στο Χ.Α.12 (Κανονισμός Χρηματιστηρίου Αθηνών 9η Τροποποίηση - 25/7/2013).

Επιχειρήσεις Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΕΠΕΥ)

Ως Επιχείρηση Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών νοείται κάθε νομικό πρόσωπο του οποίου το σύνηθες επάγγελμα ή δραστηριότητα είναι η παροχή μιας ή περισσότερων επενδυτικών υπηρεσιών σε τρίτους ή η διενέργεια μια ή περισσότερων επενδυτικών δραστηριοτήτων σε επαγγελματική βάση (Γκόρτσος et al. 2007).

Ως ανώνυμη εταιρεία παροχής επενδυτικών υπηρεσιών (ΑΕΠΕΥ), ορίζεται η ΕΠΕΥ που έχει πάρει άδεια λειτουργίας από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3606/2007. Στην Ελλάδα, εκτός από τις ΕΠΕΥ που έχουν λάβει άδεια από εποπτευόμενη αρχή άλλου κράτους μέλους, η καθ' οιονδήποτε τρόπο κατ' επάγγελμα παροχή επενδυτικών υπηρεσιών και άσκηση επενδυτικών δραστηριοτήτων επιτρέπεται μόνο στις ακόλουθες μορφές εταιρειών: Ανώνυμες Εταιρείες Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΑΕΠΕΥ), Πιστωτικά Ιδρύματα (ΠΙ), Ανώνυμες Εταιρείες Επενδυτικής Διαμεσολάβησης (ΑΕΕΔ), Ανώνυμες Εταιρείες Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΕΔΑΚ) κατά τις διακρίσεις που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία και την άδεια λειτουργίας τους.

Άδεια λειτουργίας χορηγείται από την ΕΚ στις ΑΕΠΕΥ εφόσον διαθέτουν καταστατική έδρα και κεντρική διοίκηση στην Ελλάδα. Η ΕΚ διαθέτει ειδικό μητρώο όπου είναι καταχωρημένες όλες οι ΕΠΕΥ που διαθέτουν άδεια λειτουργίας καθώς οι επενδυτικές δραστηριότητες που παρέχουν (Κανονισμός Χρηματιστηρίου Αθηνών 9η Τροποποίηση - 25/7/2013).

3.3 Ξέπλυμα Μέσω Μελών ΧΑ

Αμέτρητα είναι τα παραδείγματα καναλιών για την νομιμοποίηση παράνομων εσόδων. Η παρούσα μελέτη, εξετάζει και εστιάζει στην νομιμοποίηση εσόδων μέσω συναλλαγών στο χρηματιστήριο, χρησιμοποιώντας ως ενδιάμεσο κρίκο τις χρηματιστηριακές. Πιο συγκεκριμένα μελετά την δομή και την οργάνωση των χρηματιστηριακών μελών του Χ.Α. ώστε να είναι σε θέση να προλάβουν ή να εντοπίσουν περιπτώσεις ξεπλύματος. Πηγή της ανάλυσης αυτής είναι τα πρόστιμα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς προς τα μέλη του Χ.Α αναφορικά με την κακή τους οργάνωση σχετικά με τα μέτρα πρόληψης και νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.

Τα χρηματιστηριακά προϊόντα που προσελκύουν αυτούς που επιθυμούν να διοχετεύσουν παράνομους προσόδους, είναι η αγορά αξιών (μετοχών εισηγμένων στο Χ.Α), η αγορά μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων, η τοποθετήσεις σε *repos*, η αγορά ομολόγων, η συμμετοχή σε δημόσιες εγγραφές εταιρειών που πρόκειται να εισαγάγουν τις μετοχές τους στο Χ.Α. , η αγορά παράγωγων προϊόντων κ.α.

Οι ως άνω περιγραφόμενες συναλλαγές πραγματοποιούνται μέσω χρηματιστηριακών εταιρειών και εταιρειών επενδυτικών υπηρεσιών, μελών του Χ.Α. Έχει παρατηρηθεί ότι η έρευνα για ξέπλυμα χρήματος, δυσχεραίνεται όταν ο επενδυτής και πελάτης της χρηματιστηριακής εταιρείας είναι υπεράκτια εταιρεία ή φυσικό πρόσωπο κάτοικος εξωτερικού για λογαριασμό του ενεργεί θεσμικός επενδυτής. Στις περιπτώσεις αυτές η χρηματιστηριακή εταιρεία δεν έχει τη δυνατότητα να γνωρίζει το «προφίλ» του τελικού επενδυτή.

Ισχυρή ένδειξη αναγνώρισης ύποπτης για «ξέπλυμα χρήματος» συναλλαγής είναι το βραχύβιο της συναλλαγής, δηλαδή το γεγονός ότι δεν πραγματοποιούνται συναλλαγές σημαντικών ποσών για επένδυση, αλλά απλώς για τη νομιμοποίηση, η οποία συντελείται με την πώληση των μετοχών, ακόμη και αν με την πώληση αυτή προκύπτουν ζημιές, καθότι αυτό που ενδιαφέρει αυτούς που «ξεπλένουν βρώμικα χρήματα» δεν είναι τα χρηματιστηριακά κέρδη αλλά το «ξέπλυμα» και η επανένταξη τους στην νόμιμη οικονομία.

Σύμφωνα με έκθεση της FATF, στην οποία αναλύονται οι νέες μέθοδοι με τις οποίες νομιμοποιεί βρώμικο χρήμα το οργανωμένο έγκλημα, αλλά και με τις οποίες βρίσκουν πόρους οι τρομοκρατικές οργανώσεις, το χρηματιστήριο και τα διάφορα προϊόντα του αποτελούν σημείο αναφοράς που τελούν υπό στενή παρακολούθηση τα τελευταία χρόνια.

«Πλεονέκτημα» του χρηματιστηρίου για τους «launders» (όπως αναφέρονται στη διεθνή βιβλιογραφία) αποτελεί η δυνατότητα μεταβίβασης της κυριότητας ανώνυμων ομολόγων και μετοχών με ηλεκτρονικά μέσα, αποτρέποντας τον εντοπισμό της αλλαγής ιδιοκτησίας.

4 Πολιτικές Πρόληψης Νομιμοποίησης Εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Το ξέπλυμα μαύρου χρήματος (money laundering) είναι διαδικασία αρκετά πολύπλοκη με αποτέλεσμα να μην μπορεί να εντοπιστεί και να εξαλειφεί εύκολα. Τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται προσπάθεια τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο να περιοριστούν αυτά τα φαινόμενα. Σημαντικός είναι ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην πάταξη του ξεπλύματος μαύρου χρήματος. «Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη και αντικειμενική διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθάει τον οργανισμό να πετύχει τους αντικειμενικούς σκοπούς του, υιοθετώντας μια συστηματική, επαγγελματική προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και εταιρικής διακυβέρνησης.» (Institute of Internal Auditors, 2010). Όπως προκύπτει από τον παραπάνω ορισμό ρόλος του εσωτερικού ελέγχου είναι η αναγνώριση και πρόληψη κινδύνων, η υποστήριξη της διοίκησης στην πάταξη φαινομένων απάτης, ο εντοπισμός ύποπτων φαινομένων και παράνομων συναλλαγών και η αναφορά τους στην επιτροπή ελέγχου κ.α. Ωστόσο, ο εσωτερικός έλεγχος δεν είναι δυνατό να αντιμετωπίσει και να αποτρέψει εξ ολοκλήρου την απάτη και τα φαινόμενα παράνομων συναλλαγών, αλλά μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην υιοθέτηση πρακτικών και μεθόδων που θα οδηγήσουν στην αύξηση των πιθανοτήτων εντοπισμού τέτοιου είδους φαινομένων (Petrascu, Tieanu, 2014).

Παγκοσμίως έχουν καταγραφεί αρκετά κρούσματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Προς την κατεύθυνση αυτή έχουν κινηθεί πολλές κυβερνήσεις και διεθνείς οργανισμοί θεσμοθετώντας μέτρα προληπτικού και κατασταλτικού χαρακτήρα.

4.1 Διεθνές και Ευρωπαϊκό Επίπεδο

Τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο θεσμοθετούνται ειδικές νομικές πράξεις αναφορικά με την ενίσχυση πολιτικών πρόληψης χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force γνωστή και ως FATF), αποτελεί τον πυρήνα των φορέων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Η FATF συστάθηκε το 1989, μετά από πρωτοβουλία των κρατών – μελών του G-7 στη σύνοδο του Παρισιού, δεν αποτελεί διεθνή οργανισμό και υποστηρίζεται γραμματειακά από τον ΟΟΣΑ. Μέλη της FATF είναι 36 κράτη, μεταξύ των οποίων τα επτά ιδρυτικά, η Ελλάδα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο Συνεργασίας του Περσικού Κόλπου (Γκόρτσος et al. 2007).

Κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της FATF, ο ρόλος της περιοριζόταν αποκλειστικά στην καθιέρωση προτύπων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Τα τελευταία έτη τα πρότυπα αφορούν και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και των όπλων μαζικής καταστροφής.

Το 1990 εκδόθηκαν για πρώτη φορά οι 40 συστάσεις «Forty Recommendations on Money Laundering» οι οποίες τροποποιήθηκαν το 1996 και το 2003.

Οι τροποποιήσεις γίνονται για να ενσωματώνονται οι νέες πρακτικές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και να υπάρξει πρόνοια για την αντιμετώπιση μελλοντικών κινδύνων, Οι συστάσεις αυτές αποτελούν τη βάση και σημείο αναφοράς όλων των νομοθετημάτων σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Ως προς την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η FATF εξέδωσε επίσης το 2001 εννέα ειδικές συστάσεις «Nine Special Recommendations on Terrorism Financing» οι οποίες ισχύουν ως σήμερα όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν το 2004.

Στον πίνακα 1 παρατίθενται αναλυτικά οι χώρες αλλά και οι οργανισμοί που αποτελούν μέλη της FATF.

Τα μέλη της FATF:

Χώρες:		
Αργεντινή	Η.Π.Α.	Πορτογαλία
Αυστραλία	Ιαπωνία	Ρωσική Ομοσπονδία
Αυστρία	Ιρλανδία	Σιγκαπούρη
Βέλγιο	Ισλανδία	Σουηδία
Βραζιλία	Ισπανία	Τουρκία
Γαλλία	Ιταλία	Φινλανδία
Γερμανία	Καναδάς	Χονγκ-Κονγκ
Δανία	Λουξεμβούργο	
Ελβετία	Μεξικό	
Ελλάς	Νέα Ζηλανδία	
Ηνωμένο Βασίλειο	Νότιος Αφρική	
	Ολλανδία	

Οργανισμοί:
Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΚ)

(Πίνακας 1)

Σε διεθνές επίπεδο, τις θέσεις της σε θέματα πρόληψης της χρήσης του τραπεζικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων έχει διατυπώσει κατά καιρούς η επιτροπή της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία, στα πλαίσια ενός εκ των επικουρικών της στόχων. Στόχος των θέσεων αυτών είναι η προώθηση της ομοιόμορφης ερμηνείας και της αντιμετώπισης από τις εθνικές εποπτικές αρχές των ζητημάτων που ανακύπτουν σχετικά με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω της χρήσης του τραπεζικού συστήματος (europa).

Επιπροσθέτως, το 2004 εκδόθηκε η έκθεση με τίτλο «Consolidated Know Your Customer (KYC) Risk Management» στην οποία προβλέπονται αρχές αναφορικά με την διαχείριση κινδύνου στα πλαίσια της διαδικασίας που ακολουθούν για την αναγνώριση και την πιστοποίηση της ταυτότητας των πελατών.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το ευρωπαϊκό δίκαιο της κεφαλαιαγοράς ορίζεται ως το σύνολο των διατάξεων του πρωτόγεννους ευρωπαϊκού οικονομικού δικαίου μέσω των οποίων επιδιώκεται η

χρηματοπιστωτική ολοκλήρωση της κοινότητας και την δημιουργία ενιαίου χρηματοπιστωτικού χώρου στα πλαίσια λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ. Ως χρηματοπιστωτική ολοκλήρωση, νοείται η διασύνδεση ενοποίησης και ολοκλήρωσης των χρηματοπιστωτικών αγορών δύο ή περισσότερων ανεξαρτήτων κρατών. Οι λόγοι που οδηγούν στην ενοποίηση είναι η διασφάλιση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος, της κεφαλαιαγοράς, της αγοράς ασφαλίσεων και αντασφαλίσεων και του χρηματοπιστωτικού συστήματος ως (Γκόρτσος et al. 2007). Η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των εθνικών συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού αποτελεί μια εξίσου σημαντική συνιστώσα προς την ολοκλήρωση.

Με κύριο γνώμονα τις ενέργειες προς την ολοκλήρωση το ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό δίκαιο περιλαμβάνει οκτώ στενά συνδεδεμένους κλάδους : το ευρωπαϊκό δίκαιο της κεφαλαιαγοράς, το ευρωπαϊκό τραπεζικό δίκαιο, το ευρωπαϊκό ασφαλιστικό δίκαιο, το ευρωπαϊκό δίκαιο της συμπληρωματικής εποπτείας των ομίλων ετερογενών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων, το ευρωπαϊκό δίκαιο συστημάτων πληρωμών , το ευρωπαϊκό δίκαιο προστασίας του καταναλωτή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, το ευρωπαϊκό δίκαιο καταπολέμησης του οικονομικού εγκλήματος στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και τέλος το ευρωπαϊκό λογιστικό δίκαιο των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Το ευρωπαϊκό δίκαιο της καταπολέμησης του οικονομικού εγκλήματος στο χρηματοπιστωτικό σύστημα περιέχει διατάξεις για την πρόληψη της χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την τέλεση οικονομικών εγκλημάτων όπως η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και η καταστολή των ως άνω αναφερόμενων εγκλημάτων

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι οδηγίες της ΕΕ έχουν υιοθετηθεί στα πλαίσια της διαδικασίας «Lamfalussy», που σημαίνει ότι δίνουν τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές με τη μορφή των γενικών αρχών και αφήνουν τον προσδιορισμό των τεχνικών λεπτομερειών να προσδιοριστούν από την εκάστοτε αρχή κάθε κράτους μέλους έτσι ώστε να μπορούν να καλυφθούν οι επιμέρους ιδιαιτερότητες κάθε αγοράς.

Η απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου 26/06/2001 για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό και τη δέσμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος.

Στα πλαίσια καταπολέμησης του οικονομικού εγκλήματος σε πανευρωπαϊκό επίπεδο έχει εκδοθεί η απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου 26/06/2001 για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό και τη δέσμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος, αλλά και η οδηγία 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η οδηγία αυτή αντικατέστησε πλήρως την οδηγία 91/308/ΕΟΚ

όπως αυτή ίσχυε μετά τις τροποποιήσεις της οδηγίας 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Μεταγενέστερα, ψηφίστηκε η οδηγία 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής για την θέσπιση μέτρων για την εφαρμογή της 2005/60/ΕΚ αναφορικά με τον ορισμό των πολιτικώς εκτιθέμενων προσώπων καθώς και των μέτρων εφαρμογής απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας για τον πελάτη.

Επίσης, ο η ειδική σύσταση της FATF αρ.7 (SR VII) στην οποία προβλέπονται οι πληροφορίες που θα πρέπει να υπάρχουν για τον πληρωτή κατά την μεταφορά χρηματικών ποσών από νόμισμα σε νόμισμα και χώρα σε χώρα. Μεταξύ άλλων οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν το ονοματεπώνυμο, τη διεύθυνση καθώς και τον λογαριασμό του πληρωτή.

4.2 Εθνικό Επίπεδο

Είναι ευρέως γνωστό ότι το ευρωπαϊκό δίκαιο κεφαλαιαγοράς έχει επιδράσει με απόλυτο τρόπο στη διαμόρφωση του αντίστοιχου ελληνικού νομοθετικού πλαισίου. Ειδικότερα οι διατάξεις για τη διασφάλιση της ελεύθερης εγκατάστασης και παροχής υπηρεσιών μέσα στην κοινότητα από επιχειρήσεις που παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες (Οδηγία 2004/39/ΕΚ και Οδηγία 85/611/ΕΟΚ όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2001/107/ΕΚ και τη Οδηγία 2001/108/ΕΚ) έχουν ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο με τον ν. 3606/2007 («αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και άλλες διατάξεις»), και το ν. 3283/2004 («ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, ΟΣΕΚΑ σε κινητές αξίες, αμοιβαία κεφάλαια και άλλες διατάξεις»).

Επιπροσθέτως, ο κλάδος παροχής επενδυτικών υπηρεσιών στην Ελλάδα διέπεται από τον ν. 3606/2007 ο οποίος ενσωματώνει στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2004/39/ΕΚ η οποία τέθηκε σε ισχύ από 01/11/2007. Ο ν. 3606 (όπως αναφέρει στην αιτιολογική έκθεση) αναδιαρθρώνει και συστηματοποιεί μεγάλο μέρος της νομοθετικής ύλης που είχε εισαχθεί στο παρελθόν και ρύθμιζε επιμέρους θέματα που πραγματεύεται η οδηγία 2004/39/ΕΚ και ιδίως τις σε ισχύ διατάξεις του ν. 3632/1923 και του ν. 1806/1988, καθώς και το πρώτο μέρος του ν. 2396/1966 που είχε βασικά υιοθετηθεί κατ' εφαρμογή της Οδηγίας 93/822/ΕΟΚ .

Ο ν.3606 ακολουθεί πιστά τις ρυθμίσεις της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ και προβλέπει την εναρμόνιση των όρων για την χορήγηση άδειας λειτουργίας σε επιχειρήσεις που παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες ή ασκούν επενδυτικές δραστηριότητες καθώς και των κανόνων για την άσκηση των δραστηριοτήτων τους ώστε να διασφαλίζεται το συμφέρον του επενδυτή και να διευκολύνεται η παροχή επενδυτικών και η άσκηση επενδυτικών δραστηριοτήτων σε όλη την ΕΕ βάσει της εποπτείας στο κράτος μέλος καταγωγής.

Στην Ελλάδα, οι ρυθμίσεις αυτές εξειδικεύονται από τον κανονισμό 1287/2006 για τις υποχρεώσεις τήρησης αρχείων από τις ανώνυμες εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών (ΑΕΠΕΥ), τη γνωστοποίηση συναλλαγών, τη διαφάνεια της αγοράς και την εισαγωγή των χρηματοπιστωτικών μέτρων προς διαπραγμάτευση, καθώς και από την οδηγία 2006/73/ΕΚ για τις οργανωτικές απαιτήσεις και τους όρους λειτουργίας των ΑΕΠΕΥ. Ο ν. 3606/2007, εξουσιοδοτεί την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς καθώς και την Τράπεζα της Ελλάδος (για ρυθμίσεις που αφορούν πιστωτικά ιδρύματα) να εξειδικεύσουν τις γενικές αρχές που θέτει. Κατά αυτόν τον τρόπο ο νόμος είναι πιο απλώς καθώς δεν περιέχει λεπτομερείς τεχνικές αναλύσεις διασφαλίζοντας έτσι και την προσαρμοστικότητά του στις μεταβαλλόμενες συνθήκες των κεφαλαιαγορών.

Το 2008 υιοθετήθηκαν και ενσωματώθηκαν στο εθνικό δίκαιο οι κοινοτικές οδηγίες με τον Ν. 3691 /2008 (ΦΕΚ Α' 166/5.8.2008). Ο νόμος αυτός ήρθε για να ενισχύσει και να βελτιώσει το νομοθετικό πλαίσιο για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που ίσχυε στην Ελλάδα από το 1997 (ΕΚ 5/108/27.5.1997).

Ουσιαστικά αποτελεί την πιο πρόσφατη νομοθετική προσπάθεια στον αγώνα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην Ελλάδα. Κάνοντας μια μικρή αναδρομή σε εθνικό επίπεδο ο ν. 2331/1995 όπως τροποποιήθηκε από τον 3424/2005 εισήγαγε αυστηρές ρυθμίσεις για την πρόληψη και καταστολή νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες με στόχο την αντιμετώπιση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος. Σύμφωνα με την ελληνική έννομη τάξη η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί κακούργημα και τιμωρείται με κάθειρξη δέκα ετών. Ενδεικτικά, οι εγκληματικές δραστηριότητες που προβλέπει ο νόμος είναι τα εγκλήματα από τρομοκρατικές πράξεις, η εγκληματική οργάνωση και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, η παθητική δωροδοκία, το εμπόριο ναρκωτικών, η σωματεμπορία, το εμπόριο ναρκωτικών και όπλων, η αρχαιοκαπηλία και η κατάχρηση αγοράς. Ο νόμος προβλέπει επίσης τις αξιόποινες πράξεις που τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών από τις οποίες απορρέει κέρδος τουλάχιστον 15.000€. Όποιος ιδρύει ή αποκτά επιχείρηση ή συνιστά οργάνωση με σκοπό την διάπραξη των προαναφερθέντων εγκλημάτων ή παρέχει σε τρίτο συμβουλές για την τέλεσή τους τιμωρείται με κάθειρξη δύο ετών. Με τουλάχιστον εξάμηνη φυλάκιση τιμωρείται όποιος εξεταζόμενος ως μάρτυρας από δικαστικές ή άλλες αρμόδιες αρχές αποκρύπτει ή συγκαλύπτει από πρόθεση την αλήθεια όσον αφορά τη φύση, την προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο η περιουσία αυτή βρίσκεται, γνωρίζοντας ότι η εν λόγω περιουσία αποτελεί προϊόν εγκληματικής δραστηριότητας.

4.3 Το κανονιστικό πλαίσιο του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος στην Ελλάδα

Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζονται, αναλύονται και διευκρινίζονται ειδικά ζητήματα των κανονισμών που διέπουν το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ειδικότερα, παρατίθενται τα βασικά αδικήματα που προβλέπει ο νόμος ως ύποπτα για ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Επίσης, γίνεται εκτενής αναφορά στα υπόχρεα κατά το νόμο πρόσωπα για την εφαρμογή των μέτρων πρόληψης νομιμοποίησης παράνομων εσόδων. Τέλος, γίνεται μια πρώτη εισαγωγή του όρου «Μέτρα δέουσα επιμέλειας για τον πελάτη».

4.3.1 Βασικά Αδικήματα

Ο ν. 3691/2008 προβλέπει την ενίσχυση και βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Με το νόμο αυτό ενσωματώνονται στη νομοθεσία οι διατάξεις της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης «σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας».

Αντικείμενο του νόμου είναι η πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως αυτά τα αδικήματα ορίζονται κατωτέρω, καθώς και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τους κινδύνους που ενέχουν.

Νομιμοποίηση εσόδων από τις εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος), αποτελούν πράξεις όπως η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του.

Ξέπλυμα κατά το νόμο είναι επίσης η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, όσον αφορά στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή ευρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

Όπως και η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

Αλλά και η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα.

Επίσης, η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στα παραπάνω στοιχεία α' έως δ' και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα.

Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υπάρχει και όταν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία έλαβαν χώρα στο έδαφος άλλου κράτους, εφόσον αυτές θα ήταν βασικό αδίκημα αν διαπράττονταν στην Ελλάδα και θεωρούνται αξιόποινες σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού.

Ποιες είναι όμως αυτές οι πράξεις που νοούνται ως εγκληματικές δραστηριότητες; Ποια είναι τα "βασικά αδικήματα" που προβλέπει ο νόμος; Συνοπτικά θα μπορούσαν να αναφερθούν η εγκληματική οργάνωση (άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα (ΠΚ), οι τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (άρθρο 187Α ΠΚ), η παθητική δωροδοκία (άρθρο 235 ΠΚ), η ενεργητική δωροδοκία (236 ΠΚ), η δωροδοκία δικαστή (237 ΠΚ), η εμπορία ανθρώπων (άρθρο 323Α ΠΚ), η απάτη με υπολογιστή (άρθρο 386Α ΠΚ), η σωματεμπορία (άρθρο 351 ΠΚ), τα προβλεπόμενα στα άρθρα 20, 21, 22 και 23 του ν. 3459/2006 "Κώδικας Νόμου για τα Ναρκωτικά"(ΦΕΚ 103 Α`), τα προβλεπόμενα στα άρθρα 15 και 17 του ν. 2168/1993 "Όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες κ.λπ." (ΦΕΚ 147 Α`), τα προβλεπόμενα στα άρθρα 53, 54, 55, 61 και 63 του ν. 3028/2002 "Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς" (ΦΕΚ 153 Α`), τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 3 του ν.δ. 181/1974 "Περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών" (ΦΕΚ 347 Α`), τα προβλεπόμενα στο άρθρο 87 παράγραφοι 5, 6, 7 και 8 και στο άρθρο 88 του ν. 3386/2005 "Είσοδος, η διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια" (ΦΕΚ 212 Α`), τα προβλεπόμενα στα άρθρα τρίτο, τέταρτο και έκτο του ν. 2803/2000 "Προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων" (ΦΕΚ 48 Α`), η δωροδοκία αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού, όπως προβλέπεται στο άρθρο δεύτερο του ν. 2656/1998 "για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές" (ΦΕΚ 265 Α`), η δωροδοκία υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως προβλέπεται: α) στα άρθρα 2, 3 και 4 της Σύμβασης περί καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία κυρώθηκε με το

άρθρο πρώτο του ν. 2802/2000 (ΦΕΚ 47 Α') και β) στα άρθρα τρίτο και τέταρτο του ν. 2802/2000, τα προβλεπόμενα στα άρθρα 29 και 30 του ν. 3340/2005 "Για την προστασία της Κεφαλαιαγοράς από πράξεις προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και πράξεις χειραγώγησης αγοράς" (ΦΕΚ 112 Α'), τα αδικήματα: α) της φοροδιαφυγής, που προβλέπονται στο άρθρο 17, στο άρθρο 18 με την εξαίρεση της περίπτωσης α της παραγράφου 1 και του άρθρου 19 με την εξαίρεση της περίπτωσης του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του ν. 2523/1997 (Α 179), όπως ισχύουν, β) της λαθρεμπορίας, που προβλέπονται στα άρθρα 155,156 και 157 του ν. 2960/2001 (Α 265), όπως ισχύουν, και γ) της μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο, που προβλέπονται στο άρθρο 25 του ν. 1882/1990 (Α 43), όπως ισχύει, με την εξαίρεση της περίπτωσης α της παραγράφου 1, καθώς και της μη καταβολής χρεών που προκύπτουν από χρηματικές ποινές ή πρόστιμα που επιβλήθηκαν από τα δικαστήρια ή από διοικητικές ή άλλες αρχές.» και κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος.

4.3.2 Υπόχρεα πρόσωπα

Στις υποχρεώσεις της νομοθεσίας για την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος μαύρου χρήματος υπόκεινται ως Υπόχρεα πρόσωπα όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που περιλαμβάνονται στην κατηγορία των πιστωτικών ιδρυμάτων, των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και των εταιρειών κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών. Ως υπόχρεα πρόσωπα νοούνται επίσης, οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές, οι εταιρείες ορκωτών ελεγκτών-λογιστών, οι λογιστές που δεν συνδέονται με σχέση εξηρημένης εργασίας και οι ιδιώτες ελεγκτές, οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι εταιρείες φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών, οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες, οι επιχειρήσεις Καζίνο και τα Καζίνο επί πλοίων με ελληνική σημαία, καθώς και οι επιχειρήσεις, οργανισμοί και άλλοι φορείς του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα που διοργανώνουν ή και διεξάγουν τυχερά παιχνίδια και πρακτορεία που σχετίζονται με τις δραστηριότητες αυτές και οι οίκοι δημοπρασίας.

Επίσης, περιλαμβάνονται οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας, όταν η σχετική συναλλαγή γίνεται σε μετρητά και η αξία της ανέρχεται τουλάχιστον σε δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ, ανεξάρτητα αν αυτή διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης ορίζονται τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των εμπόρων αγαθών μεγάλης αξίας που υπάγονται στην κατηγορία αυτή.

Οι εκπλειστηριαστές, οι ενεχυροδανειστές, οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι, όταν συμμετέχουν, είτε ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους στο πλαίσιο χρηματοπιστωτικών συναλλαγών ή συναλλαγών επί ακινήτων είτε βοηθώντας στο σχεδιασμό ή στην υλοποίηση συναλλαγών για τους πελάτες τους σχετικά με:

- i) την αγορά ή πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων,
- ii) τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των πελατών τους,
- iii) το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών, λογαριασμών ταμειευτηρίου ή λογαριασμών τίτλων,
- iv) την οργάνωση των αναγκαίων εισφορών για τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών,
- v) τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών, εμπιστευμάτων (trusts) ή ανάλογων νομικών σχημάτων.

4.3.3 Μέτρα Δέουσας Επιμέλειας

Ο ν. 3691/2008, προβλέπει μεταξύ άλλων και τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, στα οποία πρέπει να προβαίνουν τα ως άνω ορισμένα υπόχρεα πρόσωπα, όταν συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις, όταν διενεργούν περιστασιακές συναλλαγές που ανέρχονται σε ποσό τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, ανεξάρτητα από το αν η συναλλαγή διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση, όταν υπάρχει υπόνοια για απόπειρα ή διάπραξη αδικημάτων και όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την ακρίβεια, την πληρότητα ή την καταλληλότητα των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν προηγουμένως για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων του πελάτη.

Απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, εξειδικεύει τα μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας που οφείλουν να εφαρμόζουν τα υπόχρεα πρόσωπα ως προς τον πελάτη προβλέπουν την πιστοποίηση και την επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη βάσει εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών από αξιόπιστες και ανεξάρτητες πηγές. Την πιστοποίηση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων της εταιρείας -πελάτη, τη συνεχή επικαιροποίηση των στοιχείων και τη λήψη εύλογων μέτρων, αναλόγως του βαθμού κινδύνου, για επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας τους ώστε να διασφαλίζεται ότι το υπόχρεο πρόσωπο γνωρίζει τον πραγματικό δικαιούχο ή τους πραγματικούς δικαιούχους. Τα ανωτέρω ισχύουν και για άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης. Όσον αφορά άλλα νομικά πρόσωπα, εμπιστεύματα (trusts) και ανάλογα νομικά σχήματα, τα Υπόχρεα πρόσωπα λαμβάνουν εύλογα μέτρα, αναλόγως του βαθμού κινδύνου, για να κατανοήσουν τη διάρθρωση της κυριότητας και του ελέγχου του πελάτη. Ως κίνδυνος νοείται η σοβαρή πιθανότητα εμπλοκής του πελάτη σε διάπραξη ή απόπειρα διαπράξεως των ως άνω ορισμένων αδικημάτων.

Ο νόμος προβλέπει επίσης τη συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου και την επαλήθευση των εισοδημάτων των ανωτέρω από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς με βάση προσκομιζόμενο πρόσφατο εκκαθαριστικό σημείωμα φορολογίας εισοδήματος, πλην των περιπτώσεων που ο πελάτης δεν υποχρεούται να υποβάλει δήλωση φόρου εισοδήματος (άρ. 68 παρ.7 Ν.4174/2013,ΦΕΚ Α 170/26.7.2013).

Τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε συναλλαγή ή δραστηριότητα, η οποία από τη φύση της ή από τα στοιχεία που αφορούν το πρόσωπο ή την ιδιότητα του συναλλασσομένου μπορεί να συνδεθεί με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές

δραστηριότητες ή με χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Στις συναλλαγές αυτές περιλαμβάνονται ιδίως οι πολύπλοκες ή ασυνήθιστα μεγάλες συναλλαγές και όλα τα ασυνήθιστα είδη συναλλαγών που πραγματοποιούνται χωρίς προφανή οικονομικό ή σαφή νόμιμο λόγο.

Θα πρέπει να προβαίνουν επίσης στη λήψη κάθε άλλου πρόσφορου μέτρου συμπεριλαμβανομένης της μη κατάρτισης της συναλλαγής και της άρνησης παροχής υπηρεσιών ή άσκησης δραστηριοτήτων, εφόσον δεν έχουν ικανοποιηθεί οι όροι της πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του πελάτη.

Η άσκηση συνεχούς εποπτείας όσον αφορά την επιχειρηματική σχέση, με ενδελεχή εξέταση των συναλλαγών και δραστηριοτήτων των ως άνω προσώπων καθ' όλη τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης, προβλέπεται προκειμένου τα Υπόχρεα πρόσωπα να διαπιστώνουν ότι οι συναλλαγές ή δραστηριότητες συνάδουν με τις γνώσεις που έχουν για τον πελάτη και τον πραγματικό δικαιούχο, τις επαγγελματικές δραστηριότητες τους και τα χαρακτηριστικά του εκτιμώμενου κινδύνου και εφόσον απαιτείται, την προέλευση των κεφαλαίων, σύμφωνα με κριτήρια που δύνανται να ορίζουν οι Αρμόδιες αρχές. Τα Υπόχρεα πρόσωπα διασφαλίζουν επιπλέον την τήρηση ενημερωμένων εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών.

Ο νόμος κάνει ξεχωριστή μνεία για τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που θα πρέπει να συνεκτιμούν και το συνολικό χαρτοφυλάκιο το οποίο διατηρεί ο συναλλασσόμενος σε αυτά και ενδεχομένως σε άλλες εταιρείες του ομίλου στον οποίο ανήκει το υπόχρεο πρόσωπο, προκειμένου να εξακριβώσουν τη συνάφεια και συμβατότητα της εξεταζόμενης συναλλαγής με το χαρτοφυλάκιο ή τα χαρτοφυλάκια αυτά.

Για τις περιπτώσεις όπου ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος ενεργεί για λογαριασμό άλλου, εκτός από την απόδειξη της δικής του ταυτότητας οφείλει να προβαίνει σε σχετική δήλωση και να αποδεικνύει τα στοιχεία του τρίτου, φυσικού ή νομικού προσώπου, για λογαριασμό του οποίου ενεργεί. Τα υπόχρεα πρόσωπα σε κάθε περίπτωση οφείλουν να εξακριβώσουν την αλήθεια και των στοιχείων αυτών και όταν ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος δεν προβεί στην ως άνω δήλωση, αλλά υπάρχει βάσιμη αμφιβολία για το αν ενεργεί για δικό του λογαριασμό ή υπάρχει βεβαιότητα ότι ενεργεί για λογαριασμό άλλου.

Αν κατά τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης δημιουργηθούν αμφιβολίες στο υπόχρεο πρόσωπο για το αν οι συμβαλλόμενοι ή συναλλασσόμενοι ενεργούν για ίδιο λογαριασμό ή σε περίπτωση βεβαιότητας για το ότι δεν ενεργούν για ίδιο λογαριασμό, τα Υπόχρεα πρόσωπα λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα, προκειμένου να συλλέξουν πληροφορίες για την πραγματική ταυτότητα των προσώπων για λογαριασμό των οποίων αυτοί ενεργούν (ν. 3691/2008).

Ο νόμος θέλει τα υπόχρεα πρόσωπα να εφαρμόζουν, την κατάλληλη χρονική στιγμή και ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας όχι μόνο στους νέους αλλά και στους υφιστάμενους πελάτες. Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών καθορίζονται τα κριτήρια και ο τρόπος εφαρμογής των διαδικασιών δέουσας επιμέλειας στους υπάρχοντες πελάτες.

Τα Υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, αλλά μπορούν να καθορίζουν την έκταση των μέτρων αυτών ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, ο οποίος εξαρτάται από το είδος και το οικονομικό μέγεθος του πελάτη, της επιχειρηματικής σχέσης, του προϊόντος ή της συναλλαγής. Θα πρέπει επίσης, να είναι σε θέση να αποδείξουν στις Αρμόδιες αρχές ότι η έκταση των μέτρων είναι ανάλογη με τους κινδύνους.

Τέλος, αξίζει αν σημειωθεί ότι τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δεν επιτρέπεται να τηρούν μυστικούς, ανώνυμους ή μόνον αριθμημένους λογαριασμούς ή ανώνυμα βιβλιάρια καταθέσεων ή λογαριασμούς με εικονικά ονόματα ή λογαριασμούς που δεν έχουν το πλήρες όνομα του δικαιούχου τους, σύμφωνα με τα έγγραφα πιστοποίησης της ταυτότητας.

4.3.3.1 Απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη

Τα υπόχρεα πρόσωπα δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις που προβλέπουν οι διατάξεις του νόμου όταν ο πελάτης είναι πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός που εδρεύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή σε τρίτη χώρα η οποία επιβάλλει υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες προς αυτές της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ και το ίδρυμα ή ο οργανισμός που εδρεύει στην τρίτη χώρα τελεί υπό εποπτεία όσον αφορά τη συμμόρφωση του προς τις υποχρεώσεις αυτές.

Τα υπόχρεα πρόσωπα δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις επαλήθευσης της ταυτότητας και στις περιπτώσεις που οι πελάτες είναι εταιρείες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες σε μία ή περισσότερες οργανωμένες αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμβατής με τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ (L145/30.4.2004).

Μέτρα απλουστευμένης επιμέλειας εφαρμόζονται επίσης και σε εταιρείες που λειτουργούν ως οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3283/2004 (ΦΕΚ 210 Α') και εταιρείες που λειτουργούν ως οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, εδρεύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και διέπονται από διατάξεις της νομοθεσίας του κράτους της έδρας τους που είναι συμβατές με τις διατάξεις της Οδηγίας 85/611/ΕΟΚ (L 375/ 31.12.1985), όπως ισχύει,

Σε ελληνική δημόσια αρχή ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή επιχείρηση ή οργανισμός που ανήκει κατά 51% τουλάχιστον στο Δημόσιο. Σε δημόσιες αρχές ή δημοσίους οργανισμούς που τους έχει ανατεθεί δημόσιο λειτούργημα σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Συνθήκες για τις Κοινότητες ή το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο. Η ταυτότητα τους είναι δημοσίως γνωστή, διαφανής και καθορισμένη. Οι δραστηριότητες και οι λογιστικές τους πρακτικές είναι διαφανείς. Είναι υπόλογοι είτε σε κοινοτικό θεσμικό όργανο ή σε αρχές κράτους - μέλους είτε εφαρμόζονται κατάλληλες διαδικασίες που διασφαλίζουν την εποπτεία και τον έλεγχο της δραστηριότητάς τους.

Ξεκάθαρη είναι η νομοθεσία σε ζητήματα που αφορούν σε συναλλαγές με τρίτες χώρες. Απαγορεύεται να εφαρμόζεται η απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια στα νομικά πρόσωπα α οποία εδρεύουν στις «τρίτες χώρες» που αναφέρεται στο προσάρτημα (παράγραφο 4 του άρθρου 40 της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ).

4.3.3.2 Μέτρα Αυξημένης Δέουσας Επιμέλειας ως προς τον Πελάτη

Τα Υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, επιπλέον των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 13 και στην παρ. 1 του άρθρου 14 του νόμου. Ειδικότερα, τα Υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν στις περιπτώσεις που εκτιμούν ότι υπάρχει αυξημένος κίνδυνος να εφαρμόζουν με συνέπεια και αποτελεσματικότητα αυστηρά μέτρα εποπτείας, να λαμβάνουν κάθε άλλο πρόσφορο μέτρο που αποφασίζει η αρμόδια αρχή τους για την αποτροπή των αδικημάτων, συμπεριλαμβανομένης της επιμελούς εξέτασης του συνολικού χαρτοφυλακίου του πελάτη, του πραγματικού δικαιούχου, του προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης, των συγγενών, συζύγων, συντρόφων και στενών συνεργατών των ανωτέρω τουλάχιστον κατά τα τρία τελευταία έτη.

5 Ειδικά Θέματα

Κατά το νόμο τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί πρέπει να εφαρμόζουν διαδικασίες και συστήματα ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται πλήρως και ταχέως σε αίτημα ή ερώτημα της Επιτροπής, της αρμόδιας αρχής τους ή άλλων αρμοδίων δημόσιων αρχών, ως προς το εάν διατηρούν ή είχαν διατηρήσει κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών επιχειρηματική σχέση με συγκεκριμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για το είδος αυτής της επιχειρηματικής σχέσης και για κάθε σχετική συναλλαγή.

Ο νόμος ορίζει πως τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει να εφαρμόζουν επαρκείς και κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες όσον αφορά τη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη και τον πραγματικό δικαιούχο, την αναφορά ύποπτων συναλλαγών, τη φύλαξη αρχείων, τον εσωτερικό έλεγχο, την αξιολόγηση κινδύνου, την συνεχή εκτίμηση του βαθμού συμμόρφωσης και την εσωτερική επικοινωνία, ώστε να προλαμβάνουν και να εμποδίζουν συναλλαγές και δραστηριότητες που ενδέχεται να συνδέονται με τα αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί πρέπει να μεριμνούν ώστε οι διατάξεις του νόμου να εφαρμόζονται και στις θυγατρικές εταιρείες, εφόσον αυτές είναι Υπόχρεα πρόσωπα, καθώς και στα υποκαταστήματα και στα γραφεία αντιπροσωπείας τους στο εξωτερικό, εκτός αν αυτό απαγορεύεται, πλήρως ή μερικώς, από τη σχετική αλλοδαπή νομοθεσία, οπότε ενημερώνουν την Επιτροπή, την αρμόδια αρχή τους και την Κεντρική Συντονιστική Αρχή. Σε κάθε περίπτωση εφαρμόζουν το αυστηρότερο δίκαιο μεταξύ του ελληνικού και αυτού της χώρας υποδοχής, στην έκταση που αυτό επιτρέπεται από το δίκαιο της χώρας υποδοχής.

Ο νόμος ορίζει και τα περί συνεχούς εκπαίδευσης και κατάρτισης των στελεχών εργαζόμενων σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Πια συγκεκριμένα ορίζει ότι τα Υπόχρεα πρόσωπα λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε οι υπάλληλοί τους να λάβουν γνώση των διατάξεων του νόμου και των σχετικών κανονιστικών αποφάσεων για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη συμμετοχή των αρμόδιων υπαλλήλων σε ειδικά προγράμματα κατάρτισης, τα οποία τους βοηθούν να εντοπίζουν τις δραστηριότητες που τυχόν συνδέονται με τα αδικήματα του άρθρου 2 του 3691/2008 και τους εκπαιδεύουν να ενεργούν σωστά σε τέτοιες περιπτώσεις.

Κάθε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός οφείλει να ορίσει ένα διευθυντικό στέλεχος, στο οποίο τα άλλα διευθυντικά στελέχη και οι υπάλληλοι θα αναφέρουν κάθε συναλλαγή που

θεωρούν ασυνήθη ή ύποπτη για απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του άρθρου 2 του ν. 3691/2008 και κάθε γεγονός του οποίου λαμβάνουν γνώση λόγω της υπηρεσίας τους και το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη τέτοιων πράξεων. Στα υποκαταστήματα ή σε ειδικές διευθύνσεις ή μονάδες η αναφορά αυτή γίνεται κατευθείαν στο διευθυντή του υποκαταστήματος ή της διεύθυνσης ή της μονάδας ο οποίος αναφέρεται αμέσως στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος, εφόσον συμμερίζεται τις υπόνοιες. Αν ο διευθυντής ή ο αναπληρωτής του κωλύεται ή αρνείται ή αμελεί ή δεν συμμερίζεται τις υπόνοιες του αναφερόντος υπαλλήλου, τότε ο υπάλληλος μπορεί να αναφερθεί στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος. Ο τελευταίος ενημερώνει σχετικά, τηλεφωνικώς ή με εμπιστευτικό έγγραφο ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο, την Επιτροπή παρέχοντας της συγχρόνως κάθε χρήσιμη πληροφορία ή στοιχείο, αν μετά από την εξέταση που πραγματοποιεί κρίνει ότι οι πληροφορίες και τα υπάρχοντα στοιχεία δικαιολογούν την αναφορά.

Οι διατάξεις αυτές εφαρμόζονται και σε άλλα υπόχρεα νομικά πρόσωπα, τα οποία προσδιορίζονται σύμφωνα με τα κριτήρια που θέτουν οι σχετικές αποφάσεις των αρμόδιων αρχών. Κάθε χρηματοπιστωτικός όμιλος ορίζει ένα διευθυντικό στέλεχος, από τη μεγαλύτερη εταιρεία του ομίλου, ως συντονιστή για την εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων του παρόντος νόμου από τις επί μέρους εταιρείες του ομίλου. Το στέλεχος αυτό συνεργάζεται και ανταλλάσσει πληροφορίες με τα διευθυντικά στελέχη των επί μέρους εταιρειών του ομίλου, λαμβάνει γνώση των τυχόν αναφορών τους προς την Επιτροπή και υποβάλει αναφορές σε αυτήν και ο ίδιος, παρέχοντας στοιχεία από όλες τις εταιρείες του ομίλου. Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν τη μεγαλύτερη εταιρεία κάθε ομίλου δίνεται η εξουσιοδότηση στο νόμο να προσδιορίζει διαδικασίες και υποχρεώσεις που πρέπει να τηρούν οι όμιλοι και οι εταιρείες κάθε ομίλου.

5.1 Νομιμοποιητικά έγγραφα πελάτη

Ο πίνακας 2 περιλαμβάνει συγκεντρωτικά στοιχεία της ταυτότητας πελατών, φυσικών προσώπων, που πρέπει να συλλέγονται από τις Εταιρίες και τα έγγραφα στα οποία μπορούν ενδεικτικά να βασίζονται οι Εταιρίες κατά την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας.

Νομιμοποιητικά Έγγραφα Φυσικών Προσώπων:

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΕΛΑΤΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗΣ
<ul style="list-style-type: none"> ο Ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο ο Αριθμός δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου και εκδούσα αρχή ο Ημερομηνία και τόπος γέννησης ο Υπόδειγμα υπογραφής πελάτη 	<ul style="list-style-type: none"> ο Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας ο Διαβατήριο σε ισχύ ο Ταυτότητα υπηρετούντων στα Σώματα Ασφαλείας και στις Ένοπλες Δυνάμεις
Παρούσα διεύθυνση κατοικίας και Τηλέφωνο επικοινωνίας	<ul style="list-style-type: none"> ο Πρόσφατος λογαριασμός Οργανισμού Κοινής Ωφελείας ο Μισθωτήριο Συμβόλαιο που έχει κατατεθεί σε Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (ΔΟΥ) ο Παραστατικά έγγραφα εκδόσεως ΔΟΥ ο Άδεια διαμονής ή παραμονής σε ισχύ
Ασκούμενο επάγγελμα και παρούσα επαγγελματική διεύθυνση	<ul style="list-style-type: none"> ο Βεβαίωση του εργοδότη ο Παραστατικά έγγραφα εκδόσεως ΔΟΥ (για επαγγελματική διεύθυνση) ο Αντίγραφο πρόσφατης μισθοδοσίας ο Δήλωση έναρξης επιτηδεύματος ο Επαγγελματική ταυτότητα ο Παραστατικό Ασφαλιστικού Φορέα
Αριθμός φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ)	<ul style="list-style-type: none"> ο Παραστατικά έγγραφα εκδόσεως ΔΟΥ

(Πίνακας 2)

Ο πίνακας 3 περιλαμβάνει συγκεντρωτικά στοιχεία της ταυτότητας πελατών, ανωνύμων εταιρειών και εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, που πρέπει να συλλέγονται από τις Εταιρίες και τα έγγραφα στα οποία μπορούν ενδεικτικά να βασίζονται οι Εταιρίες κατά την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας.

Νομιμοποιητικά Έγγραφα Α.Ε. και Ε.Π.Ε.:

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΕΛΑΤΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗΣ
Επωνυμία, έδρα, σκοπός, ονόματα των μελών του διοικητικού συμβουλίου και, προκειμένου για Ε.Π.Ε., τα ονόματα των διαχειριστών της Τρόπος εκπροσώπησης της εταιρίας Αριθμός και χρονολογία της απόφασης της αρχής που ενέκρινε τη σύσταση της ανώνυμης εταιρίας ή προκειμένου για Ε.Π.Ε., τον αριθμό της πράξης καταχώρισης της εταιρικής σύμβασης Τα στοιχεία ταυτότητας των νομίμων εκπροσώπων και όλων των ατόμων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρίας	<ul style="list-style-type: none">ο ΦΕΚ όπου έχει δημοσιευθεί περίληψη του καταστατικού και η εκπροσώπηση της Α.Ε. ή της Ε.Π.Ε.ο ΦΕΚ όπου έχουν δημοσιευθεί τυχόν σχετικές τροποποιήσεις του καταστατικούο Έγγραφα επαλήθευσης ταυτότητας φυσικών προσώπων

(Πίνακας 3)

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Ο πίνακας 4 περιλαμβάνει συγκεντρωτικά στοιχεία της ταυτότητας των προσωπικών εταιρειών, που πρέπει να συλλέγονται από τις Εταιρίες και τα έγγραφα στα οποία μπορούν ενδεικτικά να βασίζονται οι Εταιρίες κατά την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας.

Νομιμοποιητικά Έγγραφα Προσωπικών Εταιρειών:

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΕΛΑΤΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗΣ
Επωνυμία, έδρα, σκοπός, ονόματα εταίρων Τα στοιχεία ταυτότητας των νομίμων εκπροσώπων και όλων των προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρίας	Επικυρωμένο αντίγραφο του αρχικού εταιρικού συμφώνου που έχει κατατεθεί στο πρωτοδικείο και τυχόν τροποποιήσεις του Έγγραφα επαλήθευσης ταυτότητας φυσικών προσώπων

(Πίνακας 4)

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Ο πίνακας 5 περιλαμβάνει συγκεντρωτικά στοιχεία της ταυτότητας των λοιπών νομικών οντοτήτων, που πρέπει να συλλέγονται από τις Εταιρίες και τα έγγραφα στα οποία μπορούν ενδεικτικά να βασίζονται οι Εταιρίες κατά την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας.

Νομιμοποιητικά Έγγραφα Λοιπών Νομικών Οντοτήτων:

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΕΛΑΤΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗΣ
Επωνυμία, έδρα, σκοπός, ονόματα μελών διευθυντικών οργάνων Στοιχεία ταυτότητας των νομίμων εκπροσώπων και όλων των προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό του νομικού προσώπου ή της οντότητας	Νομιμοποιητικά έγγραφα επικυρωμένα από Δημόσια Αρχή Έγγραφα επαλήθευσης ταυτότητας φυσικών προσώπων

(Πίνακας 5)

5.2 Ο ρόλος του υπεύθυνου συμμόρφωσης

Η θέση του Υπεύθυνου Συμμόρφωσης για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, προβλέπεται από το άρθρο 44 του νόμου 3691/2008, ώστε να επιμελείται για τη συμμόρφωση της Εταιρίας με τις υποχρεώσεις της για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Η Επιτροπή κεφαλαιαγοράς στο άρθρο 8 της απόφασής της 1/506/2009 ορίζει τα κατ'ελάχιστον καθήκοντα του υπεύθυνου συμμόρφωσης. Μέσα σε αυτά είναι να παραλαμβάνει από υπαλλήλους της Εταιρίας αναφορές με πληροφορίες για ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές καθώς και για κάθε γεγονός του οποίου λαμβάνουν γνώση οι υπάλληλοι και το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Οι αναφορές των υπαλλήλων πρέπει να είναι αιτιολογημένες και καταχωρούνται σε ειδικό αρχείο και φέρουν ημερομηνία και την υπογραφή του υπαλλήλου.

Ο υπεύθυνος συμμόρφωσης επίσης αξιολογεί και εξετάζει τις πληροφορίες με αναφορά σε άλλες διαθέσιμες πηγές. Η αξιολόγηση των πληροφοριών που περιέχονται στις αναφορές που υποβάλλονται στον Υπεύθυνο Συμμόρφωσης πρέπει να γίνεται σε ιδιαίτερο έντυπο, το οποίο πρέπει επίσης να αρχειοθετείται στο σχετικό φάκελο των αναφορών. Εάν από την αξιολόγηση προκύψουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ότι διαπράττεται, επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή επιχειρήθηκε να διαπραχθεί νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, τότε πρέπει να ετοιμάσει αναφορά η οποία πρέπει να υποβληθεί στην Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας το συντομότερο δυνατό. Εάν ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης ο υπεύθυνος αποφασίσει να μην προβεί σε αναφορά στην εν λόγω Επιτροπή, τότε πρέπει να αιτιολογήσει, στο σχετικό φάκελο, πλήρως τους λόγους για αυτήν την απόφαση.

Ενεργεί επίσης, ως το πρώτο σημείο επαφής με την Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

τρομοκρατίας τόσο κατά την έναρξη όσο και καθ' όλη τη διάρκεια της διερεύνησης της υπόθεσης που εξετάζεται μετά την υποβολή της γραπτής αναφοράς, ανταποκρίνεται σε όλα τα ερωτήματα και τις ζητούμενες διευκρινήσεις της εν λόγω Επιτροπής και αποφασίζει κατά πόσον τα ερωτήματα ή οι διευκρινίσεις σχετίζονται άμεσα με την αναφορά που έχει υποβάλει, οπότε και παρέχει όλες τις ζητούμενες πληροφορίες και συνεργάζεται πλήρως με την εν λόγω Επιτροπή.

Επιπροσθέτως, αξιολογεί σε ετήσια βάση τους κινδύνους που προέρχονται από υφιστάμενους αλλά και τους νέους πελάτες της εταιρείας, υφιστάμενα και νέα προϊόντα ή υπηρεσίες και προτείνει στο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας την λήψη συγκεκριμένων μέτρων με προσθήκες και αλλαγές στα συστήματα και τις διαδικασίες που εφαρμόζει η Εταιρία για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των εν λόγω κινδύνων. Εδώ δηλαδή, ο ρόλος του είναι συμβουλευτικός.

Σε περίπτωση χρηματοπιστωτικού ομίλου, επιβάλλεται ο ορισμός ενός Υπεύθυνου Συμμόρφωσης από τη μεγαλύτερη εταιρία του ομίλου ως υπεύθυνου για την εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων του νόμου και της παρούσας από τις επί μέρους εταιρίες του ομίλου. Προς τούτο, το στέλεχος αυτό συνεργάζεται, συντονίζει και ανταλλάσσει πληροφορίες με τους Υπεύθυνους Συμμόρφωσης των εταιριών του ομίλου, που ορίζονται κατά τα ανωτέρω.

Οι εσωτερικές διαδικασίες της κάθε εταιρίας αξιολογούνται από εξωτερικούς ελεγκτές της Εταιρίας (τακτικούς ή μη) και υποβάλλονται κάθε τρία χρόνια το αργότερο εντός του μηνός Ιουνίου σε έκθεση η οποία αξιολογεί την επάρκεια και αποτελεσματικότητα των διαδικασιών, που εφαρμόζονται για την αποτροπή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Αντίγραφο της έκθεσης υποβάλλεται στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Η πρώτη υποβολή έκθεσης έγινε τον Ιούνιο του 2009.

Σε περίπτωση που η εταιρεία αποφασίσει τη μεταβολή του Υπεύθυνου Συμμόρφωσης ή σε περίπτωση σημαντικών μεταβολών στις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και επικοινωνίας, οι εταιρίες υποχρεούνται να γνωστοποιούν εγγράφως στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εντός 10 εργασίμων ημερών το ονοματεπώνυμο, τη θέση και τα στοιχεία της πράξης διορισμού του αρμόδιου διευθυντικού στελέχους ως Υπεύθυνου Συμμόρφωσης και του αναπληρωτή του και αντίγραφο των εσωτερικών διαδικασιών ελέγχου και επικοινωνίας που έχουν θεσπίσει

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

εγγράφως για να προλαμβάνουν και εμποδίζουν τη διενέργεια συναλλαγών που συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Υποχρέωση του Υπεύθυνου Συμμόρφωσης είναι να συντάσσει κάθε χρόνο ετήσια έκθεση προς το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας. Η έκθεση αυτή αξιολογείται από το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας και αφού εγκριθεί από αυτή, υποβάλλεται στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εντός του μηνός Ιουνίου. Η Ετήσια Έκθεση περιλαμβάνει συνοπτικές πληροφορίες για τα σημαντικά μέτρα που λήφθηκαν και διαδικασίες που υιοθετήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους από την εταιρεία, τα στελέχη και το προσωπικό της. Η έκθεση περιλαμβάνει επίσης τους ελέγχους που διενεργήθηκαν για την αξιολόγηση της επάρκειας των διαδικασιών δέουσας επιμέλειας, καθώς και το πεδίο αυτών των ελέγχων, όπως οι διαδικασίες, οι συναλλαγές, ο βαθμός κατάρτισης υπαλλήλων κ.λπ..

Στην έκθεση καταγράφονται επίσης τυχόν σημαντικές ελλείψεις και αδυναμίες που έχουν εντοπιστεί από τον υπεύθυνο, ιδίως στις διαδικασίες εσωτερικής αναφοράς ύποπτων και ασύνηθων συναλλαγών ή συναλλαγών χωρίς προφανή οικονομικό ή νόμιμο σκοπό, στην ποιότητα των αναφορών και στην έγκαιρη διεκπεραίωση τους, καθώς και τις ενέργειες και εισηγήσεις που έχουν γίνει για λήψη διορθωτικών μέτρων.

Στην έκθεση πρέπει να περιλαμβάνεται και ο αριθμός αναφορών ύποπτων και ασύνηθων συναλλαγών που υποβλήθηκαν από υπαλλήλους της Εταιρίας προς τον Υπεύθυνο Συμμόρφωσης, καθώς και τον κατά προσέγγιση χρόνο που μεσολαβεί από την συναλλαγή μέχρι την αποστολή της αναφοράς στον Υπεύθυνο Συμμόρφωσης, ο αριθμός αναφορών ύποπτων και ασύνηθων συναλλαγών που υποβλήθηκαν από τον Υπεύθυνο Συμμόρφωσης στην Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και τον κατά προσέγγιση χρόνο που μεσολαβεί από τη λήψη της αναφοράς από τους υπαλλήλους της Εταιρίας μέχρι την αποστολή της στην εν λόγω Επιτροπή.

Πρέπει να αναφέρεται οπωσδήποτε ο αριθμός πελατών υψηλού κινδύνου με τους οποίους η εταιρία διατηρεί επιχειρηματική σχέση, καθώς και αυτών με τους οποίους την διέκοψε και τις αντίστοιχες χώρες προέλευσής τους.

Ο υπεύθυνος προβλέπεται να παρακολουθεί εκπαιδευτικά σεμινάρια για να παραμένει

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

ενήμερος με τις τελευταίες εξελίξεις για την πρόληψη και καταστολή νομιμοποίησης εσόδων. Τα εκπαιδευτικά σεμινάρια που παρακολούθησε ο Υπεύθυνος Συμμόρφωσης καθώς και το περιεχόμενο τους οφείλει να το καταγράφει και στην έκθεσή του. Πέραν όμως του υπευθύνου, θα πρέπει να επιμορφώνεται και να καταρτίζεται και το προσωπικό της εταιρίας πάνω στα ζητήματα καταπολέμησης και πρόληψης νομιμοποίησης παράνομων εσόδων. Οι πληροφορίες αναφορικά με την εκπαίδευση και επιμόρφωση που έγινε στο προσωπικό κατά τη διάρκεια του έτους καταγράφονται επίσης στην έκθεση του Υπευθύνου, αναφέροντας τον αριθμό των σεμιναρίων που παρακολουθήθηκαν, τη διάρκεια τους, τον αριθμό και τη θέση των υπαλλήλων που συμμετείχαν.

Διευκρινίσεις σχετικά με τις πληροφορίες της Ετήσιας Έκθεσης του άρθρου 10 παρ. 2 της Απόφασης 1/506/2009 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ως προς την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, παρέχονται μέσω της εγκυκλίου 52 της ΕΚ. Η Εγκύκλιος απευθύνεται στις Εταιρίες οι οποίες εποπτεύονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς στο πλαίσιο του άρθρου 6 παρ. 2 περ. β του Νόμου 3691/08, ως προς την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και σκοπό έχει τη διασφάλιση της κοινής, ενιαίας και πλήρους εφαρμογής των ρυθμίσεων και σκοπών που επιδιώκουν ο Ν. 3691/2008 και η Απόφαση 1/506/2009 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Στο πλαίσιο αυτό και σε συνέχεια της Εγκυκλίου 49/2012 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς που διευκρίνισε θέματα του Νόμου 3691/2008 και της Απόφασης 1/506/2009 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, προκειμένου να προσδιοριστούν πληρέστερα οι πληροφορίες οι οποίες πρέπει να περιλαμβάνονται στην Ετήσια Έκθεση που συντάσσει ο Υπεύθυνος Συμμόρφωσης των εποπτευόμενων Εταιριών, η οποία υποβάλλεται στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς κάθε Ιούνιο, επισημαίνεται ότι στις πληροφορίες της έκθεσης, θα πρέπει, πέραν της αναφοράς του συνολικού αριθμού των πελατών υψηλού κινδύνου (σύνολο πελατών υψηλού κινδύνου), να αναφέρεται αυτοτελώς ο αριθμός όσων πελατών υψηλού κινδύνου διενήργησαν συναλλαγές εντός του έτους που αφορά η ως άνω Ετήσια Έκθεση (σύνολο ενεργών πελατών υψηλού κινδύνου).

Επιπλέον, θα πρέπει να αναφέρεται ο αριθμός όλων των πελατών της Εταιρίας συνολικά, ανεξαρτήτως κατηγορίας κινδύνου (σύνολο πελατών), καθώς και να αναφέρεται αυτοτελώς, ο αριθμός των ενεργών πελατών της Εταιρίας συνολικά, ανεξαρτήτως κατηγορίας κινδύνου, που

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

διενήργησαν συναλλαγές εντός του έτους που αφορά η ως άνω Ετήσια Έκθεση.

Στην έκθεση θα πρέπει να αναφέρεται επίσης η ημερομηνία της τελευταίας τροποποίησης των γραπτών εσωτερικών διαδικασιών ελέγχου και επικοινωνίας, που έχουν θεσπίσει οι Εταιρίες για να προλαμβάνουν και να εμποδίζουν τη διενέργεια συναλλαγών, που συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

5.3 Κριτήρια Επιμέτρησης Προστίμων

Κατά την επιμέτρηση των προστίμων που επιβάλλονται σύμφωνα με το νόμο 3691/2008, συνεκτιμώνται μεταξύ άλλων ο κίνδυνος της συγκεκριμένης παράβασης των διατάξεων για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας για την ακεραιότητα της αγοράς και το ευρύτερο επενδυτικό κοινό, το τυχόν επιτευχθέν οικονομικό όφελος από τον παραβάτη, η αξία των παράνομων συναλλαγών, ο βαθμός συνεργασίας των εποπτευόμενων Εταιριών με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς κατά το στάδιο διερεύνησης και ελέγχου από την τελευταία, και η τυχόν καθ' υποτροπή τέλεση παραβάσεων του νόμου 3691/2008.

Αντίστροφα, λαμβάνονται υπόψη παράγοντες που μειώνουν την επικινδυνότητα της παράβασης και, επομένως, το ύψος του προστίμου, όπως ενδεικτικά, η πρόθεση επανόρθωσης της παράβασης ή παράλειψής της στο μέλλον.

5.4 Τυπολόγιο Ύποπτων Συναλλαγών

Θέμα της εγκυκλίου 41/2009/ ΕΚ, είναι η ενδεικτική τυπολογία ύποπτων συναλλαγών και δραστηριοτήτων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, με σκοπό την παροχή στις εταιρείες ενός μέτρου μεγέθους για την αξιολόγηση των ύποπτων συναλλαγών. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, μέσω της εγκυκλίου της συγκεκριμενοποιεί επί της ουσίας τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές των ευρωπαϊκών οδηγιών και των νόμων του ελληνικού κράτους. Στα πλαίσια του τεχνοκρατικού ρόλου της η Επιτροπή με την εγκύκλιό της συγκεκριμενοποιεί με το ενδεικτικό τυπολόγιό της τις ύποπτες συναλλαγές, καθιστώντας πιο σαφές και ξεκάθαρο για τις εταιρείες ποια είναι τα σημεία στα οποία πρέπει να είναι πιο προσεκτικές.

Σύμφωνα με τις παραγράφους 13 και 14 του Άρθρου 4 του ν. 3691/2008 και στο πλαίσιο της απόφασης 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς με θέμα «*Πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας*» ως ύποπτη συναλλαγή ή δραστηριότητα νοείται η συναλλαγή ή οι συναλλαγές ή δραστηριότητες από τις οποίες εκτιμάται ότι προκύπτουν αποχρώσεις ενδείξεις ή υπόνοιες για πιθανή απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του άρθρου 2 του ν. 3691/2008 ή για εμπλοκή του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου σε εγκληματικές δραστηριότητες, με βάση την αξιολόγηση των στοιχείων της συναλλαγής (φύση της συναλλαγής, κατηγορία χρηματοπιστωτικού μέσου, συχνότητα, πολυπλοκότητα και ύψος της συναλλαγής, χρήση ή μη μετρητών) και του προσώπου (επάγγελμα, οικονομική επιφάνεια, συναλλακτική ή επιχειρηματική συμπεριφορά, φήμη, παρελθόν, επίπεδο διαφάνειας του νομικού προσώπου - πελάτη, άλλα σημαντικά χαρακτηριστικά). Ως ασυνήθης συναλλαγή ή δραστηριότητα νοείται η συναλλαγή ή οι συναλλαγές ή δραστηριότητες που δεν συνάδουν με την συναλλακτική, επιχειρηματική ή επαγγελματική συμπεριφορά του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου ή με την οικονομική τους επιφάνεια ή που δεν έχουν προφανή σκοπό ή κίνητρο οικονομικής, επαγγελματικής ή προσωπικής φύσεως.

Οι Εταιρίες οφείλουν να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε ύποπτη ή ασυνήθη συναλλαγή ή δραστηριότητα. Σε κάθε περίπτωση οι Εταιρίες εξετάζουν τις επιχειρηματικές σχέσεις και συναλλαγές με πελάτες που προέρχονται από χώρες που χαρακτηρίζονται από τη Financial

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της E.K.

Action Task Force (F.A.T.F.) ως μη συνεργαζόμενες χώρες.

Η επιτροπή κεφαλαιαγοράς στην εγκύκλιό της 41/2009 παραθέτει ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα συναλλαγών, δραστηριοτήτων ή συμπεριφορών που από τη φύση τους ενδεχομένως συνδέονται με πρόθεση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και θα πρέπει να ενεργοποιούν την προβλεπόμενη στις σχετικές διατάξεις διαδικασία. Ενδείξεις συγκεκριμένων συναλλαγών / δραστηριοτήτων, που πρέπει να θεωρούνται ως ασυνήθεις ή ύποπτες νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, μπορεί να αφορούν στην ταυτότητα του πελάτη ή και στις κινήσεις του λογαριασμού του πελάτη. Αναλυτικά, οι περιπτώσεις που μνημονεύσει η επιτροπή στην εγκύκλιό της είναι η αδικαιολόγητη καθυστέρηση ή άρνηση του πελάτη, ή του πληρεξουσίου του, να προσκομίσει τα νομιμοποιητικά και λοιπά έγγραφα που είναι απαραίτητα για το άνοιγμα επενδυτικού λογαριασμού, ή γενικότερα απροθυμία του να παράσχει ολοκληρωμένες πληροφορίες σχετικά με τη φύση των επιχειρηματικών του δραστηριοτήτων.

Φήμες και ειδήσεις που αφορούν στον πελάτη ή συνδεδεμένα με αυτόν πρόσωπα και τον συνδέουν με εγκληματικές και ποινικά κολάσιμες δραστηριότητες. Οι Εταιρίες έχουν υποχρέωση άμεσης καταγγελίας όταν υπάρχουν δημοσιεύματα στον Τύπο σχετικά με εγκληματικές δραστηριότητες του πελάτη τους. Επίσης, το άνοιγμα επενδυτικού λογαριασμού στο όνομα πελάτη, φυσικού προσώπου, του οποίου η κατοικία ή ο τόπος εργασίας, ή νομικού προσώπου του οποίου η έδρα δεν είναι στην περιοχή που εξυπηρετείται από την Εταιρία ή το συγκεκριμένο υποκατάστημα περιλαμβάνεται στο τυπολόγιο ύποπτων συναλλαγών.

Υποψίες θα πρέπει να εγείρει και το γεγονός άρνησης από πλευράς του πελάτη, ύστερα από αίτημα της εταιρίας, ή αποτυχίας πιστοποίησης της νόμιμης προέλευσης των κεφαλαίων ή του χαρτοφυλακίου του, είτε τα στοιχεία που παρέχει είναι ψεύτικα ή παραπλανητικά. Ύποπτος θεωρείται και ο πελάτης που έχει επαγγελματικές σχέσεις ή προέρχεται ή εδρεύει ή έχει τραπεζικό λογαριασμό σε μη συνεργαζόμενες χώρες ή σε χώρες που δεν εφαρμόζουν ή εφαρμόζουν ανεπαρκώς τις Συστάσεις της FATF. Επίσης, πελάτης που έχει επαγγελματικές σχέσεις ή προέρχεται ή εδρεύει ή έχει τραπεζικό λογαριασμό σε χώρες παραγωγής ή διακίνησης ναρκωτικών.

Άλλο ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα περίπτωσης που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής είναι η

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

παροχή στοιχείων από τον πελάτη τα οποία δύσκολα μπορούν να επαληθευτούν από την Εταιρία. Όπως επίσης και η κίνηση λογαριασμών με μεγάλα ποσά που τηρούνται στο όνομα υπεράκτιων εταιριών (offshore companies), αλλά και η ενεργοποίηση αδρανών για μεγάλο διάστημα επενδυτικών λογαριασμών.

«Καμπανάκι» ύποπτης συναλλαγής νοείται και η σημαντική και αιφνίδια αύξηση συναλλαγών σε σχέση με το επενδυτικό προφίλ του πελάτη, η ασυνήθης νευρικότητα στη συμπεριφορά προσώπων κατά τη διεξαγωγή συναλλαγής, η μη επίδειξη ευλόγου ενδιαφέροντος από τον πελάτη για τους κινδύνους ή τους οικονομικούς όρους της συναλλαγής, καθώς και η άρνηση του πελάτη να έχει προσωπικές επαφές με την Εταιρία.

Επίσης, το αίτημα του πελάτη για μεταφορά χρηματικών ποσών σε επενδυτικούς ή τραπεζικούς λογαριασμούς άλλων πελατών με τους οποίους δεν συνδέεται με επαγγελματικούς ή συγγενικούς δεσμούς θεωρείται συναλλαγή ύποπτη και για χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Όπως επίσης και το αίτημα του πελάτη-νομικού προσώπου για μεταφορά χρηματικών ποσών σε τραπεζικούς λογαριασμούς υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιριών σε άλλες χώρες.

Επαναλαμβανόμενες όμοιες συναλλαγές για ποσά λίγο κάτω από το ελάχιστο όριο, για το οποίο απαιτείται εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας. Συχνή αλλαγή διεύθυνσης του πελάτη που δεν δικαιολογείται από την επαγγελματική του δραστηριότητα και περιπτώσεις πελατών των οποίων το βιοτικό επίπεδο αλλάζει συνεχώς καθώς και η εμφάνισή τους είναι συμπεριφορές που κινούν υποψίες. Επίσης, συνεργασία του πελάτη με μεγάλο αριθμό Ε.Π.Ε.Υ., τακτικές μεταφορές χαρτοφυλακίου από και προς άλλες Ε.Π.Ε.Υ., καθώς και φαινόμενα πίστωσης του επενδυτικού λογαριασμού του πελάτη μέσω καταθέσεων από πολλά τραπεζικά υποκαταστήματα μίας ή περισσότερων τραπεζών θα πρέπει να διερευνώνται με περισσότερη προσοχή.

Προσοχή θα πρέπει να δίνεται και στις περιπτώσεις όπου δεν αναγράφεται το όνομα του πελάτη στην αιτιολογία της κατάθεσης ενός χρηματικού ποσού στον τραπεζικό λογαριασμό πελατών της Εταιρίας για πίστωση του επενδυτικού του λογαριασμού. Προσοχή θα πρέπει να δίνεται και όταν παρατηρείται μεγάλος αριθμός ατόμων που καταθέτουν ποσά στον τραπεζικό λογαριασμό πελατών της Εταιρίας για λογαριασμό του ίδιου πελάτη χωρίς ικανοποιητική

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

εξήγηση. Καθώς επίσης και όταν, επενδυτικός λογαριασμός πελάτη για τον οποίο υπάρχει εξουσιοδότηση χειρισμού σε πρόσωπα που όμως δεν φαίνονται να έχουν οποιαδήποτε σχέση με τον πελάτη (είτε οικογενειακή, είτε επαγγελματική).

Εμβάσματα σε τραπεζικό λογαριασμό του πελάτη στον οποίο υπάρχουν συνδικαιούχοι που όμως δεν φαίνονται να έχουν οποιαδήποτε σχέση με τον πελάτη (είτε οικογενειακή, είτε επαγγελματική), είναι από την φύση τους ύποπτα και θα πρέπει να παρακολουθούνται στενά, όπως επίσης και περιπτώσεις ύπαρξης κοινού επενδυτικού λογαριασμού προσώπων που δεν φαίνονται να έχουν οποιαδήποτε σχέση μεταξύ τους (είτε οικογενειακή, είτε επαγγελματική).

Ο νόμος, στο τυπολόγιο ύποπτων για ξέπλυμα συναλλαγών προβλέπει επίσης και περιπτώσεις όπως το τηλέφωνο του σπιτιού ή της επιχείρησης του πελάτη να είναι απενεργοποιημένο. Η ύπαρξη υπόνοιας ή η διαπίστωση ίδρυσης εικονικών επιχειρήσεων από τον πελάτη. Η διενέργεια πολύπλοκων ή ασυνήθιστων συναλλαγών χωρίς προφανή οικονομικό ή σαφή νόμιμο λόγο. Οι καταθέσεις μεγάλων ποσών σε μετρητά ή επιταγές στο ταμείο της Εταιρίας ή / και μεγάλες αναλήψεις σε μετρητά ή επιταγές από το ταμείο της Εταιρίας. Το αίτημα για μεταφορά χρημάτων στον τραπεζικό λογαριασμό του πελάτη μετά από πρόσφατη κατάθεση στον επενδυτικό λογαριασμό του πελάτη, χωρίς προηγούμενα να έχει γίνει κάποια συναλλαγή. Κατά τη διάρκεια της πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του πελάτη παρατηρείται έλλειψη συνάφειας μεταξύ των στοιχείων που υπέβαλε ο πελάτης με αποτέλεσμα να προκύπτουν ερωτήματα ως προς την εγκυρότητα κάποιων από τα στοιχεία αυτά. (π.χ. μεταξύ των εγγράφων παρατηρούνται διαφορές στη διεύθυνση διαμονής, την ταχυδρομική διεύθυνση, το τηλέφωνο επικοινωνίας, το επάγγελμα, τον τόπο και την ημερομηνία γεννήσεως, το πατρώνυμο, το ΑΦΜ, κτλ.). Τέλος, πελάτες οι οποίοι επιμένουν πάντοτε να συναλλάσσονται με τον ίδιο υπάλληλο ακόμα και για συναλλαγές ρουτίνας ή οι οποίοι σταματούν να συναλλάσσονται με την Εταιρία σε περίοδο απουσίας συγκεκριμένου υπαλλήλου, δεν θεωρούνται πέραν πάσης υποψίας.

Η εγκύκλιος όμως προβλέπει και περιπτώσεις ύποπτων συμπεριφορών υπαλλήλων της εταιρείας. Μια «απάτη» πολλές φορές συγκαλύπτεται από υπαλλήλους. Η Επιτροπή συγκέντρωσε τις περιπτώσεις αυτές στην εγκυκλιό της προς τα υπόχρεα πρόσωπα. Οι ενδείξεις συμπεριφοράς υπαλλήλου που μπορεί να θεωρηθούν ύποπτες ότι συνδέονται με πρόθεση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και θα πρέπει να

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

ενεργοποιούν την προβλεπόμενη στις σχετικές διατάξεις διαδικασία είναι οι ακόλουθες:

- Ο υπάλληλος κάνει σπάταλο τρόπο ζωής που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από το μισθό του.
- Ο υπάλληλος παραλείπει να συμμορφωθεί με αναγνωρισμένες πολιτικές, διαδικασίες και μεθόδους.
- Ο υπάλληλος είναι απρόθυμος να πάρει άδεια.
- Αλλαγές στην απόδοση ή στον τρόπο συμπεριφοράς του υπαλλήλου.

Τα προειδοποιητικά σημάδια ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών, δραστηριοτήτων ή συμπεριφορών, που εκτέθηκαν πιο πάνω, δεν υποδεικνύουν απαραίτητα νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή /και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, είναι ωστόσο ενδείξεις ότι οι Εταιρίες θα πρέπει να προβαίνουν σε περαιτέρω διερεύνηση ενεργοποιώντας την προβλεπόμενη στις σχετικές διατάξεις διαδικασία. Σε κάθε περίπτωση οι Εταιρίες πρέπει να επιδεικνύουν αυξημένη επιμέλεια στην τεκμηρίωση της έρευνας και αξιολόγηση της φύσης και της νομιμότητας όλων των ύποπτων και ασυνήθων συναλλαγών.

5.5 Τυπολόγιο Υποπτων Συναλλαγών για Φοροδιαφυγή

Προσφάτως, στα «βασικά αδικήματα» προστέθηκε αυτό της φοροδιαφυγής. Η ΕΚ με την εγκύκλιό της υπ' αριθμόν 49 κατέγραψε σε ένα τυπολόγιο ενδεικτικές ύποπτες συναλλαγές που σχετίζονται με το αδίκημα της φοροδιαφυγής ώστε να χρησιμοποιηθεί από τις εταιρείες ως εργαλείο για την πάταξη της νομιμοποίησης εσόδων προερχόμενα από το βασικό αδίκημα της φοροδιαφυγής (άρθρο 77 παρ. 1 του νόμου 3842/2010).

Ως προς τα μέτρα δέουσας επιμέλειας προς τον πελάτη, η εγκύκλιος προβλέπει ότι οι πηγές και το μέγεθος των εισοδημάτων πελάτη φυσικού προσώπου, πρέπει να επαληθεύονται βάσει του εκκαθαριστικού σημειώματος φορολογίας εισοδήματος, του δε πελάτη νομικού προσώπου, πρέπει να επαληθεύονται βάσει της υποβληθείσας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, πλην των περιπτώσεων των μη υπόχρεων σε υποβολή φορολογικής δήλωσης όπου επαληθεύονται βάσει άλλων εγγράφων από αξιόπιστες πηγές, που θα κρίνονται κατά περίπτωση. (Παρ. 8, άρθρο 2 της απόφασης 1/506/8.4.2009).

Η εγκύκλιο προβλέπει στην κατηγορία υψηλού κινδύνου, πλην των περιπτώσεων που προβλέπει ο νόμος, να εντάσσονται υποχρεωτικά και οι επιχειρηματικές σχέσεις και συναλλαγές που ενέχουν αυξημένο κίνδυνο φοροδιαφυγής. (παράγραφος 6 του άρθρου 2 της απόφασης 1/506/8.4.2009, όπως ισχύει).

Οι Εταιρίες θα πρέπει να επιδεικνύουν αυξημένη δέουσα επιμέλεια, να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή τις συναλλαγές και να εφαρμόζουν επιπρόσθετες διαδικασίες συνεχούς παρακολούθησης επιχειρηματικών σχέσεων και συναλλαγών φυσικών ή νομικών προσώπων, τα οποία, σύμφωνα με ειδικά κριτήρια που προσδιορίζονται από τις Εταιρίες, ενέχουν αυξημένο κίνδυνο διάπραξης φοροδιαφυγής ή νομιμοποίησης του προκύπτοντος από το αδίκημα αυτό οφέλους.

Για τον προσδιορισμό του κινδύνου φοροδιαφυγής των πελατών τους, οι Εταιρίες θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους στοιχεία όπως η πηγή εισοδήματος φυσικού προσώπου (πχ ελεύθερο επάγγελμα, μισθωτές υπηρεσίες, επιτήδευμα κλπ), ο κλάδος ή το είδος επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας πελάτη, τη νομική μορφή και χώρα που εδρεύει το νομικό πρόσωπο, τον αριθμός και ύψος των καταθέσεων και αναλήψεων σε μετρητά στους επενδυτικούς λογαριασμούς του πελάτη, ενδεχόμενη σημαντική απόκλιση του

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ του πελάτη σε σχέση με τα κεφάλαια που διακινεί. (παρ. 8 του άρθρου 2 της απόφασης 1/506/8.4.2009, όπως ισχύει). Θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη στοιχεία όπως, πελάτες για τους οποίους έχει ληφθεί από φορολογικές, τελωνειακές, δικαστικές ή διωκτικές αρχές, αίτημα παροχής στοιχείων ή επιβολής προσωρινών μέτρων, καθώς και τους άμεσους συγγενείς τους και τους στενούς συνεργάτες τους, δημοσιευμένες εκθέσεις ή μελέτες ή στατιστικά στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών ή ανεξάρτητων αρχών (περιλαμβανομένης της Αρχής του άρθρου 7 του ν. 3691/2008), καθώς και αναγνωρισμένων εθνικών ή διεθνών οργανισμών ή ερευνητικών κέντρων σχετικά με τα εισοδήματα και τους παρακρατούμενους φόρους που δηλώνουν ή αποδίδουν οι φορολογούμενοι στην Ελλάδα, μηχανισμούς φοροδιαφυγής και ύποπτες συναλλαγές σχετιζόμενες με τη φοροδιαφυγή.

Πέραν των ως άνω αναγραφόμενων στοιχείων ύποπτων για φοροδιαφυγή, η Επιτροπή με την εγκύκλιό της προχώρησε σε καταγραφή των ενδεικτικών ύποπτων συναλλαγών που ενδεχομένως συνδέονται ή σχετίζονται με τη φοροδιαφυγή. Η εγκύκλιος υποδεικνύει πως πελάτης απρόθυμος να προσκομίσει το εκκαθαριστικό σημείωμα της φορολογικής δήλωσης φυσικού προσώπου ή την υποβληθείσα δήλωση φορολογίας εισοδήματος νομικού προσώπου ως προαπαιτούμενο για την διαμόρφωση του οικονομικού/συναλλακτικού του προφίλ, παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις εκ μέρους της Εταιρίας, αποτελεί ύποπτο εξ ορισμού. Επίσης ύποπτος θεωρείται κάποιος όταν υπάρχουν πληροφορίες από εξωτερική πηγή (τοπική κοινωνία, μέσα ενημέρωσης, κλπ) ότι εμπλέκεται σε δραστηριότητες που πιθανώς συνδέονται με φοροδιαφυγή ή ότι ο τρόπος διαβίωσής του είναι δυσανάλογα πολυτελής σε σχέση με τα προκύπτοντα, από τη φορολογική του δήλωση, στοιχεία.

Επιπροσθέτως, πραγματοποιηθείσες καταθέσεις στον επενδυτικό λογαριασμό πελάτη φυσικού προσώπου ιδιοκτήτη εταιρίας, που δεν είναι συμβατές με το ύψος του δηλωθέντος εισοδήματός του ή με τον τόπο κατοικίας του, δημιουργούν υπόνοιες ότι οι καταθέσεις αυτές ενδεχομένως σχετίζονται με κρυφές πωλήσεις της εταιρίας του ή άλλα εταιρικά γεγονότα. Τα υπόχρεα πρόσωπα θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή σε περιπτώσεις όπου διενεργούνται σημαντικού ύψους συναλλαγές σε επενδυτικό λογαριασμό πελάτη για τον οποίο η Εταιρία έχει λάβει αιτήματα από φορολογικές, τελωνειακές, δικαστικές ή διωκτικές αρχές, για την παροχή στοιχείων ή την επιβολή προσωρινών μέτρων διασφάλισης του Δημοσίου, ή σε επενδυτικούς λογαριασμούς μελών της οικογένειάς ή στενών συνεργατών του.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Προσοχή θα πρέπει να δίνεται και στη συναλλακτική δραστηριότητα πελάτη για τον οποίο έχουν έρθει σε γνώση της Εταιρίας αιτήματα από φορολογικές, τελωνειακές, δικαστικές ή διωκτικές αρχές, για την παροχή στοιχείων ή την επιβολή μέτρων διασφάλισης του Δημοσίου, μεταφέρεται σε νέο επενδυτικό λογαριασμό που ανήκει στον ίδιο ή σε μέλη της οικογένειάς του ή σε στενούς συνεργάτες του ή σε εταιρεία που ανήκει, διοικείται ή εκπροσωπείται από αυτόν.

Ύποπτες θεωρούνται τέλος, αλληπάλληλες επενδύσεις σε μετοχές που δίνουν μέρισμα, ώστε να εμφανίζεται εισόδημα, χωρίς όμως να προκύπτει πραγματικό οικονομικό όφελος.

Θα πρέπει επίσης να εξετάζονται ενδείξεις από το επόμενο εκκαθαριστικό σημείωμα της φορολογίας εισοδήματος του πελάτη ότι έχουν χρησιμοποιηθεί επιλεκτικά μόνο κερδοφόρα πινακίδια συναλλαγών για να δηλωθεί αυξημένο αφορολόγητο εισόδημα.

5.6 Συναλλαγές με μη συνεργάσιμες χώρες

Κατόπιν σχετικής απόφασης της Ολομέλειας της Financial Action Task Force (F.A.T.F.), που συνήλθε στο Βανκούβερ του Καναδά από τις 9 έως τις 13 Οκτωβρίου 2006, προκύπτει ότι δεν υπάρχουν μη συνεργαζόμενες χώρες. Αυτό όμως δεν σημαίνει, όπως ανακοίνωσε η FATF, ότι δεν μπορεί να χαρακτηριστεί μια χώρα, που αποτελεί σοβαρή απειλή στη διεθνή προσπάθεια εναντίον του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ως μη συνεργάσιμη.

Οι χώρες USBEKISTAN, IRAN, PAKISTAN, TURKMENISTAN, SAO TOME AND PRINCIPE καθώς και οι περιοχές της ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ που βρίσκονται υπό Τουρκική κατοχή, δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις Συστάσεις της FATF.

Οι Εταιρίες οφείλουν σύμφωνα με την εγκύκλιο 41/2009 να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή τις συναλλαγές και να εφαρμόζουν επιπρόσθετες διαδικασίες συνεχούς παρακολούθησης επιχειρηματικών σχέσεων και συναλλαγών με πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, συμπεριλαμβανομένων πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών, που προέρχονται από χώρες που χαρακτηρίζονται από τη FATF ως μη συνεργάσιμες ή χώρες που δεν εφαρμόζουν ή εφαρμόζουν ανεπαρκώς τις συστάσεις της FATF.

Όλες οι συναλλαγές με πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, από τις χώρες αυτές, πρέπει να εξετάζονται με ιδιαίτερη προσοχή και, εάν μετά την εξέταση της συναλλαγής υπάρχουν αμφιβολίες ως προς τη νόμιμη προέλευση των κεφαλαίων, υποβάλλεται αναφορά στην Επιτροπή Καταπολέμησης. Τα αποτελέσματα της εξέτασης πρέπει να καταγράφονται και να τηρούνται σε αρχείο για τουλάχιστον πέντε έτη, με συνημμένα τα αποδεικτικά έγγραφα.

Για τον προσδιορισμό του κινδύνου που παρουσιάζει μια χώρα για το ξέπλυμα χρήματος και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και τη σχετική αξιολόγησή της, οι Εταιρίες θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τα εξής στοιχεία:

- ανακοινώσεις της FATF σχετικά με χώρες ή περιοχές που δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της,
- εκθέσεις αξιολόγησης χωρών που εκδίδονται από τη FATF, τα περιφερειακά σώματα

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

- που έχουν συσταθεί και λειτουργούν στα πρότυπά της (π.χ. Επιτροπή Moneyval του Συμβουλίου της Ευρώπης), το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα,
- ο κατάλογο των χωρών ή περιοχών, οι οποίες σύμφωνα με την Κοινή Θέση της Επιτροπής για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, που επικουρεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διαθέτουν κανονιστικό πλαίσιο ισοδύναμο με το κοινοτικό,
 - ο χώρες που χαρακτηρίζονται από τη FATF ως μη συνεργάσιμες ή ως φορολογικοί παράδεισοι,
 - ο κατάλογοι Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ηνωμένων Εθνών, και OFAC (Office of Financial Assets Control) με πρόσωπα ή οντότητες για τα οποία έχουν εκδοθεί περιοριστικά μέτρα,
 - ο χώρες-μέλη της FATF,
 - ο εφαρμογή των σχετικών οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 - ο αρχές του Wolfsberg Group
 - ο χώρες που έχουν επικυρώσει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1988 για τη διακίνηση των ναρκωτικών.

Οι Εταιρίες, πέρα από τις δικές τους πηγές που έχουν ορίσει κατά την κρίση των στελεχών τους, οφείλουν να χρησιμοποιούν ως πηγές για την άντληση πληροφόρησης για σχετικά ζητήματα στους ακόλουθους δικτυακούς τόπους :

<http://www.un.org/sc/committees/1267/consolidatedlist.htm#alqaedaind>,

<http://www.un.org/Docs/sc/unscreolutions08.htm> και

<http://eur-lex.europa.eu/JOYear.do?year=2007>.

<http://europa.eu.int/comm/externalrelations/cfsp/sanctions/list/consol-list.htm>

<http://www.fatf-gafi.org/>

5.7 Αξιολόγηση και Διαβάθμιση Κινδύνου Πελατών

Ενδεικτικές παράμετροι ενός συστήματος αξιολόγησης και διαβάθμισης του κινδύνου για την κατηγοριοποίηση των πελατών, σύμφωνα με την εγκύκλιο 41/2009 της Ε.Κ., αποτελούν:

- η επαγγελματική δραστηριότητα του φυσικού προσώπου
- η χώρα προέλευσης ή διεξαγωγής εργασιών του πελάτη
- οι συναλλαγές με χρήση νέων τεχνολογιών
- η πολυπλοκότητα συναλλαγών
- η χώρα προέλευσης και προορισμού των κεφαλαίων
- το νομικό καθεστώς και χώρα ίδρυσης του νομικού προσώπου
- ο πραγματικός ιδιοκτήτης ή δικαιούχος του νομικού προσώπου
- η απόκλιση από το οικονομικό /συναλλακτικό προφίλ του πελάτη
- ο όγκος, μέγεθος και είδος των επιχειρηματικών συναλλαγών
- Ο τομέας δραστηριοποίησης του νομικού προσώπου

6 Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες

Η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης συστάθηκε με τον ν. 3691/2008 με σκοπό τη λήψη και εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και τον έλεγχο των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των προσώπων που αναφέρονται στις περιπτώσεις στ` έως και ιε` της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3213/2003 (ΦΕΚ 309 Α`).

Η Αρχή απολαμβάνει διοικητικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Η έδρα της είναι στο Νομό Αττικής, σε τόπο που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Ο προϋπολογισμός της Αρχής αποτελεί τμήμα του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών. Η ίδια η Αρχή μπορεί με απόφαση της να εγκαθιστά και να λειτουργεί γραφεία της και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας. Το Αντικείμενο της εκάστοτε αποστολής καθορίζεται με απόφαση του Προέδρου της Αρχής. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται το χρονικό διάστημα της εκτός έδρας μετακίνησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2685/1999 (ΦΕΚ 35 Α`)".

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν. 3691/2008, η Αρχή συγκροτείται από τον Πρόεδρο και «δώδεκα Μέλη», καθώς και από ισάριθμους αναπληρωτές τους, οι οποίοι πρέπει να διαθέτουν τις αυτές ιδιότητες και προσόντα με αυτούς. Ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Αρχής απολαμβάνουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας και δεσμεύονται μόνο από το νόμο και τη συνείδηση τους. Η θητεία τους είναι τριετής και μπορεί να ανανεώνεται για μια ακόμα φορά. Να σημειωθεί ότι αρχικά η επιτροπή ήταν ενδεκαμελής, στη συνέχεια με το άρθρο 68 παρ.5 Ν.4174/2013 (ΦΕΚ Α 170/26.7.2013) επεκτάθηκε σε δωδεκαμελή.

Ο νόμος προβλέπει, πρόεδρος της Αρχής να ορίζεται ανώτατος εισαγγελικός λειτουργός εν ενεργεία, με γνώση της αγγλικής γλώσσας, ο οποίος θα επιλέγεται μαζί με τον αναπληρωτή του με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου. Ο Πρόεδρος της Αρχής είναι πλήρους απασχόλησης. Ο διορισμός του γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εντός προθεσμίας δεκαπέντε ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Αναφορικά με τα μέλη της Αρχής καθώς και τους αναπληρωτές τους ο νόμος ορίζει να διορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Υπουργού Οικονομικών, ύστερα από πρόταση κατά λόγο αρμοδιότητας των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Οικονομικών, Εξωτερικών και Προστασίας του Πολίτη, του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος και του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, οι οποίοι προτείνουν πρόσωπα που διακρίνονται για την επιστημονική τους κατάρτιση, το ήθος τους και την επαγγελματική τους ικανότητα και εμπειρία στον τραπεζικό, οικονομικό, νομικό ή επιχειρησιακό τομέα, ανάλογα με τις απαιτήσεις των επί μέρους Μονάδων της Αρχής. Ο διορισμός των τακτικών Μελών γίνεται αφού προηγηθεί γνώμη της Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής για την καταλληλότητα των προτεινόμενων προσώπων.

Η Αρχή απαρτίζεται από τρεις αυτοτελείς Μονάδες, με διακριτές αρμοδιότητες, προσωπικό και υποδομές, υπό κοινό Πρόεδρο. Οι Μονάδες συνεδριάζουν νόμιμα, εφόσον μετέχουν στη συνεδρίαση ο Πρόεδρος ή ο αναπληρωτής του και τα μισά τουλάχιστον από τα μέλη τους ή τους αναπληρωτές τους, και αποφασίζουν με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου. Οι Μονάδες και οι αρμοδιότητες τους όπως τις προβλέπει ο νόμος περιγράφονται ακολούθως.

6.1 Μονάδα Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών

Η Μονάδα συγκροτείται από τον Πρόεδρο και οκτώ Μέλη της Αρχής με τους αναπληρωτές τους, με γνώση της αγγλικής γλώσσας και ειδικότερα ένα στέλεχος από το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος και ένα από τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών που προτείνονται από τον αρμόδιο Υπουργό, ένα στέλεχος από τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων που προτείνεται από τον Γενικό Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων, ένα στέλεχος από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που προτείνεται από τον αρμόδιο Υπουργό, ένα στέλεχος από την Τράπεζα της Ελλάδος που προτείνεται από τον Διοικητή της, ένα στέλεχος από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς που προτείνεται από το Διοικητικό της Συμβούλιο, ένα στέλεχος από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας που προτείνεται από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ένα στέλεχος από το Αρχηγείο του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής που προτείνεται από τον Υπουργό Ναυτιλίας και Αιγαίου.

Η Μονάδα Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών πλαισιώνεται και υποστηρίζεται αυτοτελώς από διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό, καθώς και από επιστημονικό προσωπικό με ειδικές γνώσεις και εμπειρία στην αντιμετώπιση υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ή αντίστοιχης σοβαρής οικονομικής εγκληματικότητας, κατά προτίμηση δε και με γνώση της αγγλικής γλώσσας. Για τους ανωτέρω σκοπούς, ο νόμος προβλέπει για την μονάδα πενήντα θέσεις, από τις οποίες οι είκοσι πέντε είναι θέσεις επιστημονικού προσωπικού. Οι θέσεις αυτές πληρούνται με αποσπάσεις από τους φορείς από όπου προέρχονται τα Μέλη της Μονάδας, καθώς και από την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων.

Οι αποσπάσεις είναι τριετούς διάρκειας με δυνατότητα ανανέωσης. Δύο κατ' ανώτατο όριο θέσεις επιστημονικού προσωπικού μπορούν να πληρούνται με πρόσωπα εκτός του δημοσίου τομέα, με εξαιρετικά επιστημονικά ή επαγγελματικά προσόντα και τουλάχιστον πενταετή εμπειρία στο Αντικείμενο της Μονάδας. Το εν λόγω προσωπικό προσλαμβάνεται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου τριετούς διάρκειας που μπορεί να ανανεώνεται για μια ακόμα φορά.

Ρόλος της Μονάδας είναι να συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις αναφορές υπόπτων ή ασυνηθών συναλλαγών που υποβάλλουν στην Αρχή τα υπόχρεα πρόσωπα, καθώς και τις

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

πληροφορίες που διαβιβάζονται στην Αρχή από άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς ή περιέρχονται σε αυτήν από τα μέσα ενημέρωσης, το διαδίκτυο ή οποιαδήποτε άλλη πηγή και αφορούν επιχειρηματικές, επαγγελματικές ή συναλλακτικές δραστηριότητες που ενδεχομένως σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Ομοίως, διερευνά και αξιολογεί κάθε τέτοια πληροφορία που διαβιβάζεται στην Αρχή από φορείς της αλλοδαπής, με τους οποίους και συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής. Η Μονάδα δίνει κατευθυντήριες οδηγίες στα Υπόχρεα πρόσωπα και τους ανωτέρω φορείς αναφορικά με τη διαχείριση μιας υπόθεσης που εμπίπτει στην αρμοδιότητα της.

Σε επείγουσες περιπτώσεις ο Πρόεδρος της Μονάδας έχει την εξουσία να διατάξει τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των ελεγχόμενων φυσικών ή νομικών προσώπων. Μετά το πέρας μιας έρευνας η Μονάδα αποφασίζει αν πρέπει να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο ή να παραπεμφθεί με αιτιολογημένο πόρισμα της στον αρμόδιο Εισαγγελέα, εφόσον τα συλλεγμένα στοιχεία κρίνονται επαρκή για μια τέτοια παραπομπή. Υπόθεση που αρχειοθετήθηκε μπορεί οποτεδήποτε να ανασυρθεί για να συνεχισθεί η έρευνα ή να συσχετισθεί με οποιαδήποτε άλλη έρευνα της Αρχής.

Ο νόμος ορίζει ότι η Μονάδα συμμετέχει σε διεθνείς φορείς ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ αντίστοιχων με αυτήν αρχών, ιδίως στο Δίκτυο των Μονάδων Διερεύνησης Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FIU-Net) και στη διεθνή Ομάδα Έγκμοντ (Egmont Group), παρακολουθεί τις εργασίες τους και συμμετέχει σε ομάδες εργασίας των εν λόγω φορέων.

Στο τέλος κάθε έτους η Μονάδα προβλέπεται να υποβάλλει έκθεση των πεπραγμένων της στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής και στους Υπουργούς Οικονομικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Προστασίας του Πολίτη.

6.2 Μονάδα Οικονομικών Κυρώσεων κατά Υπόπτων Τρομοκρατίας

Η Μονάδα Οικονομικών Κυρώσεων κατά Υπόπτων Τρομοκρατίας γνωστή και ως Β` Μονάδα συγκροτείται από τον Πρόεδρο και δύο Μέλη της Αρχής με γνώση της αγγλικής γλώσσας, και ειδικότερα από ένα στέλεχος από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας που προτείνεται από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, και ένα στέλεχος από το Υπουργείο Εξωτερικών που προτείνεται από τον αρμόδιο Υπουργό. Πλαισιώνεται και υποστηρίζεται αυτοτελώς από διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό, καθώς και από επιστημονικό προσωπικό με ειδικές γνώσεις και εμπειρία στην αντιμετώπιση υποθέσεων τρομοκρατίας, κατά προτίμηση δε και με γνώση της αγγλικής γλώσσας. Για την κάλυψη των αναγκών της μονάδας Β, έχουν συσταθεί στην Αρχή, κατ' εξουσιοδότηση του νόμου, πέντε θέσεις, από τις οποίες οι δύο είναι θέσεις επιστημονικού προσωπικού. Οι θέσεις αυτές πληρούνται με αποσπάσεις από τους φορείς από όπου προέρχονται τα Μέλη της Μονάδας. Οι αποσπάσεις είναι τριετούς διάρκειας με δυνατότητα ανανέωσης.

Το προσωπικό της Μονάδας είναι υπεύθυνο να συγκεντρώνει και να αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται στην Αρχή από τις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές ή περιέρχονται σε αυτήν με οποιονδήποτε άλλον τρόπο και αφορούν στην τέλεση πράξης από αυτές που περιγράφονται στο άρθρο 187Α του Ποινικού Κώδικα. Ομοίως, διερευνά και αξιολογεί κάθε τέτοια πληροφορία που διαβιβάζεται στην Αρχή από φορείς της αλλοδαπής, με τους οποίους και συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής.

Ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Μονάδας είναι αρμόδιοι για τις ενέργειες που προβλέπονται στο άρθρο 49 σχετικά με την εφαρμογή του μέτρου της δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων που επιβάλλεται με αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και των οργάνων του και με κανονισμούς και αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Μονάδα είναι επίσης αρμόδια για τον προσδιορισμό των φυσικών και νομικών προσώπων ή οντοτήτων που σχετίζονται με την τρομοκρατία και τη δέσμευση των περιουσιακών τους στοιχείων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 49Α.

Στο τέλος κάθε έτους η Μονάδα οφείλει να υποβάλλει έκθεση των πεπραγμένων της στους Υπουργούς Εξωτερικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Προστασίας του Πολίτη.

6.3 Μονάδα Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης

Η Μονάδα Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης γνωστή και ως Γ` Μονάδα συγκροτείται από τον Πρόεδρο και δύο Μέλη της Αρχής και ειδικότερα από ένα στέλεχος από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών που προτείνεται από τον αρμόδιο Υπουργό και από ένα στέλεχος από την Τράπεζα της Ελλάδος που προτείνεται από τον Διοικητή της.

Η Μονάδα Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης πλαισιώνεται και υποστηρίζεται αυτοτελώς από διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό, καθώς και από επιστημονικό προσωπικό με ειδικές γνώσεις και εμπειρία στον έλεγχο περιουσιακών στοιχείων και τη διερεύνηση οικονομικών συναλλαγών. Για την εξυπηρέτηση των ανωτέρω σκοπών, συστάθηκαν στην Αρχή δεκαπέντε θέσεις, από τις οποίες οι επτά είναι θέσεις επιστημονικού προσωπικού. Οι θέσεις αυτές πληρούνται με αποσπάσεις από τους φορείς από όπου προέρχονται τα Μέλη της Μονάδας, καθώς και από τις Γραμματείες των Δικαστηρίων και των Εισαγγελιών. Οι αποσπάσεις είναι τριετούς διάρκειας με δυνατότητα ανανέωσης.

Η Μονάδα Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης δέχεται τις δηλώσεις περιουσιακής κατάστασης όλων των προσώπων που υποχρεούνται στην υποβολή τέτοιας δήλωσης, πλην εκείνων που αναφέρονται στις περιπτώσεις α` έως και ε` της παρ. 1 του άρθρου 1, του άρθρου 14 του ν. 3213/2003 και του Προέδρου, των Μελών και του προσωπικού της Αρχής. Επιπλέον, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται ή περιέρχονται στην Αρχή σχετικά με τη μη υποβολή ή με ανακρίβειες των δηλώσεων αυτών, προβαίνοντας σε δειγματοληπτικό, κατά την κρίση της, ή στοχευμένο έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης των υπόχρεων προσώπων. Ο έλεγχος, πέραν της διαπίστωσης της υποβολής και του αληθούς περιεχομένου της δήλωσης, περιλαμβάνει σε κάθε περίπτωση τη διακρίβωση, κατά πόσον η απόκτηση νέων περιουσιακών στοιχείων ή η επαύξηση υφιστάμενων δικαιολογείται από το ύψος των πάσης φύσεως εσόδων των υπόχρεων σε δήλωση προσώπων, σε συνδυασμό με τις δαπάνες διαβίωσης τους.

Η Μονάδα έχει από τον νόμο την εξουσιοδότηση να καλεί τους ελεγχόμενους για να δώσουν διευκρινίσεις ή να προσκομίσουν συμπληρωματικά παραστατικά στοιχεία εντός ρητής προθεσμίας. Μετά το πέρας κάθε ελέγχου, η Μονάδα αποφασίζει αν πρέπει να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο ή να παραπεμφθεί με αιτιολογημένο πόρισμα της στον αρμόδιο, κατά την

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 3213/2003, Εισαγγελέα, εφόσον τα συλλεγόμενα στοιχεία κρίνονται επαρκή για μια τέτοια παραπομπή. Αν συντρέχει περίπτωση καταλογισμού κατά το άρθρο 12 του ν. 3213/2003, το πόρισμα αποστέλλεται και στον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Αν διαπιστωθεί ανάγκη διερεύνησης θεμάτων που εμπíπτουν στην αρμοδιότητα φορολογικής ή άλλης αρχής, το πόρισμα αποστέλλεται και στην αρχή αυτή. Υπόθεση που αρχειοθετήθηκε μπορεί οποτεδήποτε να ανασυρθεί για να συνεχισθεί ο έλεγχος ή να συσχετισθεί με οποιαδήποτε άλλη έρευνα της Αρχής.

Στο τέλος κάθε έτους, όπως οι προηγούμενες δύο μονάδες έτσι και η Μονάδα 'Γ υποβάλλει έκθεση των πεπραγμένων της στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής και στους Υπουργούς Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι Μονάδες της Αρχής έχουν πρόσβαση σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής ή οργανισμού που τηρεί και επεξεργάζεται δεδομένα, καθώς και στο σύστημα "Τειρεσίας". Μπορούν επίσης, να ζητούν στο πλαίσιο των ελέγχων και των ερευνών τους τη συνεργασία και την παροχή στοιχείων κάθε είδους από φυσικά πρόσωπα, δικαστικές, προανακριτικές ή ανακριτικές αρχές, δημόσιες υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου και οργανισμούς οποιασδήποτε μορφής. Ενημερώνουν εγγράφως ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο τους διαβιβάζοντας τις πληροφορίες ότι τις έλαβαν και τους παρέχουν άλλα σχετικά στοιχεία, στο μέτρο που δεν παραβιάζεται το απόρρητο των ερευνών τους και δεν δυσχεραίνεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Οι Μονάδες μπορούν, επιπλέον, σε σοβαρές κατά την κρίση τους υποθέσεις, να διενεργούν ειδικούς επιτόπιους ελέγχους σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία ή σε οργανισμούς και επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα, συνεργαζόμενες, αν κριθεί αναγκαίο, με τις εκάστοτε Αρμόδιες αρχές.

Επιπλέον, μπορούν να διενεργούν επιτόπιους ελέγχους και στις εγκαταστάσεις των υπόχρεων προσώπων, υπό την προϋπόθεση τήρησης των άρθρων 9 παράγραφος 1, 9Α και 19 παράγραφος 1 του Συντάγματος, και ενημερώνουν τις Αρμόδιες αρχές για περιπτώσεις ελλιπούς συνεργασίας ή μη συμμόρφωσης των εν λόγω προσώπων προς τις υποχρεώσεις τους, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια των ελέγχων και ερευνών τους, δεν ισχύει, οποιοδήποτε τραπεζικό, χρηματιστηριακό, φορολογικό ή επαγγελματικό απόρρητο έναντι των Μονάδων, με την επιφύλαξη φυσικά των άρθρων 212, 261 και 262 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, ο Πρόεδρος, τα Μέλη και το προσωπικό της Αρχής έχουν υποχρέωση να τηρούν τις αρχές της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας και να απέχουν από την εξέταση υποθέσεων για τις οποίες υπάρχει πιθανότητα σύγκρουσης συμφερόντων ή στις οποίες εμπλέκονται πρόσωπα συγγενικά ή οικεία. Επίσης, έχουν καθήκον να τηρούν εχεμύθεια για πληροφορίες των οποίων λαμβάνουν γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Η υποχρέωση αυτή διατηρείται και μετά από την εκούσια ή ακούσια αποχώρηση τους από την Αρχή. Οι παραβαίνοντες το ανωτέρω καθήκον εχεμύθειας τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών.

6.4 Αναφορές ύποπτων συναλλαγών προς την Αρχή

Σύμφωνα με το ν.3692/2008 , τα Υπόχρεα πρόσωπα και οι υπάλληλοί τους, στους οποίους περιλαμβάνονται τα διευθυντικά στελέχη, οφείλουν να ενημερώνουν αμελλητί την Επιτροπή, με δική τους πρωτοβουλία, όταν γνωρίζουν ή έχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ότι διαπράττεται, επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή επιχειρήθηκε να διαπραχθεί νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Να παρέχουν αμελλητί στην Επιτροπή, στην αρμόδια αρχή τους και σε άλλες δημόσιες αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, κατόπιν αιτήματος αυτών, όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και τα στοιχεία, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπουν οι κείμενες διατάξεις.

Οφείλουν επίσης, να φυλάσσουν έγγραφα και πληροφορίες για να χρησιμοποιηθούν σε κάθε έρευνα ή διερεύνηση ενδεχόμενης απόπειρας ή διάπραξης των αδικημάτων του άρθρου 2 από την Επιτροπή, από την αρμόδια αρχή τους ή κάθε άλλη αρμόδια δημόσια αρχή, συμπεριλαμβανομένων των εισαγγελικών και δικαστικών αρχών. Πιο συγκεκριμένα οφείλουν να φυλάσσουν τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη και επαλήθευσης τους, κατά τη σύναψη κάθε είδους σύμβασης, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής τους σχέσης με τον πελάτη. Οφείλουν να τηρούν επίσης, τα νομιμοποιητικά έγγραφα, τα φωτοαντίγραφα εγγράφων με βάση τα οποία έγινε η πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, και πρωτότυπα ή αντίγραφα παραστατικά κάθε είδους συναλλαγών, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης ή την εκτέλεση της κάθε συναλλαγής.

Επίσης, τα εσωτερικά έγγραφα που αφορούν εγκρίσεις ή διαπιστώσεις ή εισηγήσεις για υποθέσεις που σχετίζονται με τη διερεύνηση των ανωτέρω αδικημάτων ή αναφερθείσες ή μη υποθέσεις στην Επιτροπή, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης του πελάτη που σχετίζεται με τις ως άνω υποθέσεις.

Τέλος, τα στοιχεία της επιχειρηματικής, εμπορικής και επαγγελματικής αλληλογραφίας με τους πελάτες, όπως αυτά δύναται να προσδιορίζονται από τις Αρμόδιες αρχές. Όλα τα στοιχεία και έγγραφα πρέπει να φυλάσσονται σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, για το προαναφερόμενο

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

χρονικό διάστημα, εκτός αν επιβάλλεται από άλλη διάταξη νόμου ή κανονιστικής απόφασης η φύλαξη τους επί μακρότερο χρονικό διάστημα. Τα ανωτέρω στοιχεία πρέπει να τηρούνται κατά τέτοιον τρόπο, ώστε το υπόχρεο πρόσωπο να μπορεί να ανταποκρίνεται χωρίς καθυστέρηση σε αίτημα της Επιτροπής, της αρμόδιας αρχής ή άλλης αρμόδιας δημόσιας αρχής για την αναδρομική απεικόνιση της σειράς συναλλαγών.

7 Ο Ρόλος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς

Σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό ορισμό, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (Capital Market Commission) είναι η ανεξάρτητη αρχή που εποπτεύει την ανάπτυξη της εγχώριας αλλά και της διεθνούς αγοράς κεφαλαίου και διεξάγει μελέτες και αναλύσεις για συγκεκριμένα ζητήματα. Αρμοδιότητά της επίσης, είναι η εκπόνηση ετήσιας έκθεσης καθώς και διερεύνηση νέων πεδίων και κανονιστικών τάσεων. Τέλος, συμμετέχει για τα θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων της στα «working groups» της ευρωπαϊκής ένωσης, περιλαμβανομένου και του ESMA.

Αρμοδιότητες της αρχής είναι η εποπτεία της αγοράς κεφαλαίου, των φορέων της αγοράς καθώς και των εισηγμένων εταιρειών σε αυτή.

Η Εποπτεία Αγορών συνίσταται στην παρακολούθηση και στον έλεγχο της συμπεριφοράς των εποπτευόμενων φορέων, των εισηγμένων εταιρειών κι εν γένει των συμμετεχόντων στις αγορές, αναφορικά με την τήρηση των διατάξεων για την κατάχρηση αγοράς.

Επιπροσθέτως, είναι αρμόδια για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (money laundering) αλλά και για θέματα όπως η πιστοποίηση επαγγελματικής καταλληλότητας των στελεχών της κεφαλαιαγοράς, η παραλαβή και διαχείριση καταγγελιών επενδυτών και η εκπόνηση μελετών.

Η Ειδική Υπηρεσιακή Μονάδα Αντιμετώπισης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας που λειτουργεί βάσει του ν. 3691/2008, έχει σκοπό τον έλεγχο της συμμόρφωσης των εποπτευόμενων από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς υπόχρεων προσώπων (όπως αυτά αναλύθηκαν σε προγενέστερο κεφάλαιο της παρούσης μελέτης) προς τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται με τον ν. 3691/2008.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ειδική Υπηρεσιακή Μονάδα εκδίδει οδηγίες και ανακοινώσεις, καταρτίζει λίστες με τυπολογίες ύποπτων συμπεριφορών, διοργανώνει επιμορφωτικές ημερίδες για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και διενεργεί ελέγχους στα υπόχρεα πρόσωπα με σκοπό την αξιολόγηση των διαδικασιών που εφαρμόζουν. Για τις τυχόν ελλείψεις ή παραβάσεις που διαπιστώνονται από τους ελέγχους αυτούς επιβάλλονται στα υπόχρεα πρόσωπα διορθωτικά μέτρα ή και κυρώσεις.

Επίσης, η Ειδική Υπηρεσιακή Μονάδα συνεργάζεται με ευρωπαϊκούς και άλλους οργανισμούς και ιδίως την Financial Action Task Force (FATF), ως προς την τήρηση ομοιόμορφων πρακτικών αντιμετώπισης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, τη δημοσιοποίηση σημαντικών ανακοινώσεων και τη συντονισμένη ρύθμιση και βελτίωση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου (HCMC, 2014).

Οι φορείς στους οποίους ασκεί εποπτεία είναι οι πάροχοι επενδυτικών υπηρεσιών (όπως ΑΕΕΔ, ΑΕΠΕΥ, ΕΠΕΥ κλπ), οι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων (ΟΣΕΚΑ, ΑΕΔΑΚ κλπ), οι οργανισμοί εναλλακτικών επενδύσεων (όπως ΑΕΕΧ, ΑΕΕΑΠ, κλπ), οι τόποι διαπραγμάτευσης (οργανωμένες αγορές και πολυμερείς μηχανισμοί διαπραγμάτευσης), τα συστήματα εκκαθάρισης και διακανονισμού καθώς και τα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης.

Στηριζόμενη στο εθνικό και ευρωπαϊκό δίκαιο και λαμβάνοντας εξουσία και αρμοδιότητες από τις προβλέψεις του νόμου η επιτροπή κεφαλαιαγοράς έχει προχωρήσει στην έκδοση αποφάσεων που εξειδικεύουν και αποσαφηνίζουν αλλά και προσδιορίζουν τον τρόπο εφαρμογής του νόμου. Πιο συγκεκριμένα παρακάτω περιγράφονται οι αποφάσεις της κεφαλαιαγοράς που έχουν θεσπιστεί στα πλαίσια του αγώνα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ασκώντας τη νομοθετικής – κανονιστική της αρμοδιότητα, αναφορικά με το ξέπλυμα, η ΕΚ θέσπισε την απόφαση 1/506/2009. Θέμα της απόφασης 1/506/2009 αποτελεί η πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Να σημειωθεί ότι η απόφαση αυτή πάρθηκε στηριζόμενη στην εξουσιοδότηση του νόμου 3691/2008 καθώς και τις 40 Συστάσεις του Financial Action Task Force (FATF) για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τις 9 Ειδικές Συστάσεις για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, καθώς και του άρθρου 29 του ν. 1558/1985 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» όπως προστέθηκε με το άρθρο 27 του ν. 2081/1992.

Υπόχρεα πρόσωπα για την εφαρμογή της απόφασης είναι οι ανώνυμες εταιρίες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, οι ανώνυμες εταιρίες επενδυτικής διαμεσολάβησης, οι ανώνυμες εταιρίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, οι ανώνυμες εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου, οι ανώνυμες εταιρίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων σε ακίνητη περιουσία και οι ανώνυμες εταιρίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών. Η απόφαση αφορά επίσης τα διευθυντικά στελέχη, τους υπαλλήλους και γενικά όλα τα φυσικά πρόσωπα που παρέχουν επενδυτικές υπηρεσίες για λογαριασμό των Εταιριών.

Η απόφαση προβλέπει η πιστοποίηση και η επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη γίνεται βάσει εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών που συλλέγονται από αξιόπιστη και ανεξάρτητη πηγή. Οι Εταιρίες κατά την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας οφείλουν να

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

αντιπαραβάλλουν τα στοιχεία των πελατών και δυνητικών πελατών με κατάλογο υπόπτων προσώπων που τηρούν με βάση τις σχετικές Οδηγίες και Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Ο κατάλογος συμπληρώνεται επίσης από ανακοινώσεις των αρμοδίων αρχών, δημοσιεύματα και άλλες πηγές για τον εντοπισμό υπόπτων προσώπων. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλά εμπορικά προγράμματα κυκλοφορούν στην αγορά και χρησιμοποιούνται ευρέως από τα υπόχρεα πρόσωπα για τον έλεγχο του πελατολογίου με τη λίστα υπόπτων. Η ταυτοποίηση συνήθως γίνεται με το ονοματεπώνυμο, την ταυτότητα και το ΑΦΜ. Την διαδικασία εντοπισμού δυσχεράνουν πλαστά ή ψευδή στοιχεία, πελάτες με διπλά τριπλά ΑΦΜ και ονόματα. Ο έλεγχος θα πρέπει να είναι πολύπλευρος καθώς μόνο ο έλεγχος πχ της ταυτότητας δεν αρκεί αλλά θα πρέπει να γίνεται συνδυαστικά και με άλλα στοιχεία ταυτοποίησης.

Οι Εταιρίες οφείλουν επίσης, να καθορίζουν στις γραπτές διαδικασίες τους τη μέθοδο της επικαιροποίησης των εγγράφων, που απαιτείται για την επαλήθευση των στοιχείων της ταυτότητας του πελάτη. Με εσωτερικό κανονισμό-εγκύκλιο να περιγράφονται λεπτομερώς οι διαδικασίες για την επικαιροποίηση εγγράφων των πελατών. Οι γραπτές αυτές διαδικασίες αποτελούν βασικό στοιχείο ελέγχου σε μια έκτακτη επιθεώρηση από την εποπτική αρχή, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Η απόφαση προβλέπει τις εταιρίες να καθορίζουν την έκταση και τη συχνότητα των μέτρων δέουσας επιμέλειας, που εφαρμόζουν για τον πελάτη, ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Σύμφωνα με την απόφαση, ο βαθμός κινδύνου εξαρτάται από το είδος του πελάτη, τον σκοπό και τον σχεδιαζόμενο χαρακτήρα της επιχειρηματικής σχέσης με τον πελάτη, τις παρεχόμενες επενδυτικές υπηρεσίες, τα χρηματοπιστωτικά μέσα στα οποία αφορά η παροχή των υπηρεσιών ή της συγκεκριμένης συναλλαγής και την προέλευση των κεφαλαίων. Οι περιπτώσεις αυτές που προβλέπει η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς είναι ενδεικτικές και οι ελάχιστα απαιτητές. Το κάθε υπόχρεο πρόσωπο μπορεί αν προσθέσει και τα δικά του κριτήρια αξιολόγησης και κατάταξης κινδύνου.

Η απόφαση προβλέπει επίσης οι εταιρίες να προβαίνουν στην κατάταξη των πελατών τους σε δύο τουλάχιστον κατηγορίες κινδύνου βάσει κριτηρίων, τα οποία αντανακλούν το βαθμό κινδύνου. Μία από τις κατηγορίες κινδύνου είναι υποχρεωτικά η κατηγορία υψηλού κινδύνου. Η κατάταξη στις κατηγορίες κινδύνου γίνεται με έγγραφη αξιολόγηση κινδύνου ανά πελάτη ή

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

ανά ομάδα πελατών με όμοια χαρακτηριστικά. Τα μηχανογραφικά συστήματα των εταιρειών έχουν αναπτυχθεί ώστε να επιτρέπουν την κατάταξη των πελατών και την αναζήτηση της κατηγοριοποίησης άμεσα. Η απόφαση προβλέπει την κατ' ελάχιστον ύπαρξη δύο κατηγοριών, οι εταιρείες όμως μπορούν ανάλογα με τα δικά τους κριτήρια κατηγοριοποίησης να εντάξουν τους πελάτες τους σε περισσότερες κατηγορίες. Στην αγορά έχουν παγιωθεί οι εξής τρεις κατηγορίες, αυτή του πελάτη συνήθους ρίσκου, του χαμηλού, του υψηλού και του επιλέξιμου αντισυμβαλλόμενου.

Σύμφωνα με την απόφαση 1/506/2009, στην κατηγορία υψηλού κινδύνου εντάσσονται υποχρεωτικά οι πελάτες για τους οποίους εφαρμόζονται αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας, όπως είναι τα πολιτικώς εκτιθέμενα πρόσωπα, οι υπεράκτιες εταιρίες, οι εταιρίες ειδικού σκοπού, οι εταιρίες με ανώνυμες μετοχές (που δεν είναι εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά), οι μη κάτοικοι, οι λογαριασμοί που ανοίγουν χωρίς φυσική παρουσία του πελάτη, οι λογαριασμοί ενώσεων προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και στερούμενα νομικής προσωπικότητας σχήματα ή οντότητες, που διαχειρίζονται κεφάλαια ή άλλες ομάδες περιουσιακών στοιχείων. Οι Εταιρίες επίσης, πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν ότι η έκταση των μέτρων δέουσας επιμέλειας, που εφαρμόζουν, είναι ανάλογη με το βαθμό κινδύνου που ενέχει κάθε επιχειρηματική σχέση και συναλλαγή.

Σύμφωνα με την απόφαση, τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τη δημιουργία του οικονομικού /συναλλακτικού προφίλ του πελάτη, στο οποίο περιλαμβάνονται τουλάχιστον ο σκοπός για τον οποίο ανοίγεται ο επενδυτικός λογαριασμός, το προβλεπόμενο ύψος των κεφαλαίων προς επένδυση, τα είδη των συναλλαγών που μπορεί να γίνουν, ο τραπεζικός λογαριασμός στον οποίο επιστρέφονται τα κεφάλαια, οι πηγές και το μέγεθος των εισοδημάτων και των περιουσιακών στοιχείων του πελάτη και η περιγραφή της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας του πελάτη.

Να σημειωθεί ότι οι εταιρίες, πέραν των στοιχείων πιστοποίησης και επαλήθευσης ταυτότητας που τους γνωστοποιούν τα τρίτα μέρη, μεριμνούν για τη λήψη απευθείας από τον πελάτη ή τον πραγματικό δικαιούχο ή και τρίτες πηγές όποιων πρόσθετων στοιχείων και πληροφοριών απαιτούνται για τη διαμόρφωση και επικαιροποίηση του οικονομικού /συναλλακτικού προφίλ του, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Η εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας πραγματοποιείται και ως προς τους υπάρχοντες πελάτες σε περιοδική βάση ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου κάθε πελάτη καθώς και σε έκτακτη βάση την κατάλληλη χρονική στιγμή. Ενδεικτικά παραδείγματα κατάλληλης χρονικής στιγμής είναι όταν ο πελάτης κάνει μία σημαντική για τα δεδομένα του συναλλαγή, όταν επέλθει μία ουσιαστική αλλαγή στα στοιχεία του πελάτη, όταν αλλάξει ο τρόπος που κινείται ο λογαριασμός του πελάτη και όταν η Εταιρία αντιληφθεί ότι λείπουν αρκετές πληροφορίες για έναν υφιστάμενο πελάτη.

Για τις περιπτώσεις όπου ο νόμος επιτρέπει την εφαρμογή απλουστευμένων μέτρων δέουσας επιμέλειας οι εταιρίες πρέπει να συγκεντρώνουν τουλάχιστον τα στοιχεία ταυτότητας των νομίμων εκπροσώπων και όλων των ατόμων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό του πελάτη καθώς και τα πρακτικά των αποφάσεων των αρμοδίων οργάνων του πελάτη για την εκπροσώπησή του και τον χειρισμό του λογαριασμού του. Σε περίπτωση που ο πελάτης είναι νομικό πρόσωπο (εκτός των εταιριών των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 17 του ν. 3691/2008), οι εταιρίες λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να διαπιστώσουν τον τρόπο λειτουργίας του νομικού προσώπου καθώς και ποιος ασκεί ουσιαστικά τον έλεγχο σε αυτό.

Όταν ο πελάτης είναι εταιρία με ανώνυμες μετοχές οι Εταιρίες τουλάχιστον διαπιστώνουν την πραγματική ταυτότητα και την οικονομική κατάσταση των πραγματικών δικαιούχων της εταιρίας πριν το άνοιγμα του λογαριασμού, με τη βοήθεια αξιόπιστων και ανεξάρτητων πηγών, και αν υπάρξει αλλαγή στους πραγματικούς δικαιούχους εξετάζουν τη συνέχιση της επιχειρηματικής σχέσης.

Όταν ο πελάτης είναι υπεράκτια εταιρία (offshore), οι Εταιρίες πέραν των μέτρων της προηγούμενης παραγράφου λαμβάνουν κατά τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων και ιδίως κατά την κατάρτιση της σύμβασης παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, δήλωση του πελάτη σχετικά με την ταυτότητα του πραγματικού δικαιούχου και την σχέση που συνδέει τον πελάτη με τον πραγματικό δικαιούχο. Για τον καθορισμό των χωρών στις οποίες λειτουργούν υπεράκτιες εταιρείες λαμβάνεται υπόψη η απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών 1108437/2565/ΔΟΣ (ΦΕΚ Β. 1590/16.11.2005). Η Εταιρία εφαρμόζει τα μέτρα δέουσας επιμέλειας και ως προς τον πραγματικό δικαιούχο όταν ο πελάτης είναι νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, οι Εταιρίες βεβαιώνονται για τη νομιμότητα

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

των καταστατικών σκοπών του πελάτη, και διασφαλίζουν ότι η επιχειρηματική σχέση ή οι συναλλαγές εμπίπτουν στους καταστατικούς σκοπούς του πελάτη.

Οι εταιρίες οφείλουν σύμφωνα με απόφαση της Επιτροπής να διαπιστώνουν εγγράφως με αιτιολογημένη έκθεση του Υπεύθυνου Συμμόρφωσης τη συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 23 του νόμου 3691/2008, εφόσον βασίζονται σε τρίτα μέρη για την επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη και του πραγματικού δικαιούχου.

Οι ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή δραστηριότητες εξετάζονται με ιδιαίτερη προσοχή κάθε ύποπτη ή ασυνήθη συναλλαγή εφαρμόζοντας αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας.

Τα αποτελέσματα της εξέτασης των ύποπτων ή ασύννητων συναλλαγών τηρούνται εγγράφως ή σε ηλεκτρονική μορφή για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών από το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης μαζί με τα σχετικά έγγραφα τεκμηρίωσης.

Επιπρόσθετες διαδικασίες εφαρμόζονται στα πλαίσια της συνεχούς παρακολούθησης των επιχειρηματικών σχέσεων και συναλλαγών με πελάτες που προέρχονται από χώρες που χαρακτηρίζονται από τη FATF ως μη συνεργάσιμες ή χώρες που δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της FATF.

8 Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

Από ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σε μελέτες που έχουν εκπονηθεί για το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, παρατηρείται ότι οι περισσότερες από τις μελέτες εστιάζουν στους παράγοντες και τα μέτρα που πρέπει λαμβάνονται για την καταπολέμηση του φαινομένου ξεπλύματος μαύρου χρήματος.

Ενδεικτικά αναφέρεται η μελέτη των Morris και Cotteril το 1999, που απέδειξε ότι η υιοθέτηση προηγμένων τεχνολογιών αποτρέπει το ξέπλυμα.

Σε μελέτη του ο Linell το 1999, συνέδεσε το ξέπλυμα με την διαφυγή μυαλών στο εξωτερικό (brain drain) καθώς απέδειξε ότι τα φαινόμενα ξεπλύματος μαύρου χρήματος ήταν σαφώς σημαντικότερα σε χώρες που αντιμετώπιζαν σοβαρό πρόβλημα εκροής μορφωμένου εργατικού δυναμικού στο εξωτερικό. Στο ίδιο συμπέρασμα φαίνεται να καταλήγει και η μελέτη του treasury dep. των Η.Π.Α. το 2001, σύμφωνα με την οποία η επιμόρφωση των στελεχών φαίνεται να αποτελεί σημαντικό παράγοντα καταπολέμησης του ξεπλύματος.

Επίσης, πολλές μελέτες καταλήγουν στον προσδιορισμό της φοροαποφυγής και της φοροδιαφυγής ως παράγοντα άρρηκτα συνδεδεμένου με φαινόμενα νομιμοποίησης παράνομων εσόδων. Ενδεικτικά αναφέρονται αυτές του Swenso (2001), του Tomohara (2004), του Summers (2000), του Neville (2002) αλλά και της FATF (2006).

Στο διεθνές συνέδριο Business & Economics στο πανεπιστήμιο της Βιέννης το 2015, παρουσιάστηκε η μελέτη των Παπαχρήστου και Μήτρου αναφορικά με το ξέπλυμα. Η έρευνα διαπίστωσε στενή σχέση μεταξύ νομικής συμμόρφωσης και ξεπλύματος μαύρου χρήματος.

Οι Vaithilingam και Nair σε άρθρο τους στο Science Direct με τίτλο «Mapping global money laundering trends» το 2009 εξετάζουν τους εξής πέντε παράγοντες για να αξιολογήσουν ανά χώρα, τι σχέση έχουν οι παράγοντες αυτοί με το ξέπλυμα μαύρου χρήματος.

Εξετάζουν:

- ο την ποιότητα (επίπεδο μόρφωσης) του εργατικού δυναμικού,
- ο τη φήμη των τραπεζών τραπεζικού συστήματος),
- ο το βαθμό φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής κάθε χώρας,

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

- το βαθμό υιοθέτησης τεχνολογικά προηγμένων προγραμμάτων, και τέλος
- το βαθμό συμμόρφωσης της κάθε χώρας με τη νομοθεσία

Θεωρητικοί και μη, ανά τον κόσμο, έχουν κάνει αξιόλογες προσπάθειες για τον προσδιορισμό, τη μέτρηση και τη συσχέτιση των παραγόντων του φαινομένου που αποκαλείται ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Θα μπορούσε να ειπωθεί σαν κοινή διαπίστωση των μελετητών, ότι η έρευνα του εν λόγω πεδίου είναι αρκετά δύσκολη καθώς η συλλογή στοιχείων προς ανάλυση δεν είναι καθόλου απλή διαδικασία.

9 Ερευνητικό Μοντέλο

Η παρούσα μελέτη, βασισμένη στην έρευνα των Vaithilingam και Nair κάνει μια απόπειρα μεταφοράς του μακροοικονομικού τους μοντέλου που έγινε σε επίπεδο χωρών, σε μικροοικονομικό επίπεδο χρηματιστηριακών εταιρειών στην Ελλάδα.

Γίνεται μια προσπάθεια συσχέτισης της παραβατικότητας των Χρηματιστηριακών, Μελών του Χρηματιστηρίου Αθηνών, αναφορικά με την οργάνωσή τους για το ξέπλυμα και στοιχείων των οικονομικών τους αποτελεσμάτων. Η παραβατικότητα μελετάται επίσης σε σχέση με το μερίδιο αγοράς που κατέχουν, τη βιωσιμότητα τους αλλά και την γνώμη του ελεγκτή επί των οικονομικών καταστάσεών τους. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με την χρήση στατιστικών ελέγχων όπως ο έλεγχος υποθέσεων αλλά και με γραμμική παλινδρόμηση σύμφωνα με το μοντέλο:

$$Y = \alpha + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_n X_n$$

Για τις μεταβλητές «βαθμός συμμόρφωσης με τη νομοθεσία» και «φήμη τραπεζικού συστήματος» του μοντέλου των Vaithilingam και Nair χρησιμοποιήθηκε η παραβατικότητα των εξεταζόμενων εταιρειών σύμφωνα με τα πρόστιμα που τους επιβλήθηκαν από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς. Τα πρόστιμα αυτά κατηγοριοποιήθηκαν σε πέντε κατηγορίες.

Τύπου 1 (INF1): παραβάσεις για ξέπλυμα ή ελλιπή οργάνωση για την πρόληψή του

Τύπου 2 (INF2): παραβάσεις σχετικές με την προστασία του επενδυτή (MIFID)

Τύπου 3 (INF3): παραβάσεις σχετικά με παράλειψη γνωστοποίησης προς το κοινό

Τύπου 4 (INF4): παραβάσεις για συμμετοχή σε χειραγώγηση της αγοράς

Τύπου 5 (INF5): παραβάσεις στην παροχή πιστώσεων

Για την μεταβλητή «φοροαποφυγή και φοροδιαφυγή», χρησιμοποιήθηκε η γνώμη των ορκωτών επί των οικονομικών καταστάσεων. Η μεταβλητή ορν όπως ονομάζεται στην παρούσα μελέτη, δείχνει την γνώμη του ορκωτού ελεγκτή επί των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων κάθε εταιρείας. Παίρνει ακέραιες τιμές από 1 έως 3, όπου 1 όταν οι καταστάσεις έχουν τη σύμφωνη γνώμη του ελεγκτή, 2 όταν οι καταστάσεις έχουν τη σύμφωνη

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

γνώμη του ελεγκτή αλλά με θέμα έμφασης και τέλος 3 όταν η γνώμη του ελεγκτή είναι με επιφύλαξη.

Για τους παράγοντες «μορφωτικό επίπεδο» και «υιοθέτηση προηγμένων τεχνολογικών συστημάτων» δεν κατέστη δυνατή η ανεύρεση δευτερογενών δεδομένων και ως εκ τούτου δεν συμπεριλήφθηκαν στο ερευνητικό μοντέλο. Τα δεδομένα αυτά θα μπορούσαν να αντληθούν σε επόμενη μελέτη πρωτογενώς με την χρήση ερωτηματολογίων ενδεχομένως.

Βασισμένη στην θεωρία του ΟΟΣΑ για προπορευόμενους και ακόλουθους δείκτες, η παρούσα μελέτη συμπεριλαμβάνει στο μοντέλο της την βιωσιμότητα των εξεταζόμενων εταιρειών, το μερίδιο αγοράς που κατέχουν καθώς και στοιχεία από τα οικονομικά τους αποτελέσματα.

Για την συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν επίσημα δευτερογενή στοιχεία όπως αυτά δημοσιεύονται σε βάσεις δεδομένων και τα επίσημα site φορέων της κεφαλαιαγοράς. Χρησιμοποιήθηκαν επίσης στοιχεία ύστερα από απευθείας συνεργασία με τον όμιλο Ελληνικά Χρηματιστήρια και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται στοιχεία των ελληνικών χρηματιστηριακών, μελών του χρηματιστηρίου Αθηνών που εποπτεύονται από την επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Από την ανάλυση έχουν αφαιρεθεί τα remote members καθώς εποπτεύονται από την εποπτική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο ανήκουν. Έχουν εξαιρεθεί επίσης, τα πιστωτικά ιδρύματα, μέλη το ΧΑ καθώς ως πιστωτικά ιδρύματα καθώς εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Περιλαμβάνονται ωστόσο θυγατρικές πιστωτικών ιδρυμάτων, με νομική μορφή ως ΑΧΕΠΕΥ, που παρουσιάζουν αυτοτελή οικονομικά στοιχεία και λογοδοτούν στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Ερευνητική Μεθοδολογία

Για την συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν επίσημα δευτερογενή στοιχεία όπως αυτά δημοσιεύονται σε επίσημες βάσεις δεδομένων και επίσημα site φορέων. Χρησιμοποιήθηκαν επίσης στοιχεία ύστερα από απευθείας συνεργασία με τον όμιλο Ελληνικά Χρηματιστήρια και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Πιο συγκεκριμένα, στην παρούσα μελέτη αναλύονται στοιχεία των ελληνικών χρηματιστηριακών, μελών του χρηματιστηρίου Αθηνών που εποπτεύονται από την επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Από την ανάλυση έχουν αφαιρεθεί τα remote members καθώς εποπτεύονται από την εποπτική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο ανήκουν. Έχουν εξαιρεθεί επίσης, τα πιστωτικά ιδρύματα, μέλη το ΧΑ καθώς ως πιστωτικά ιδρύματα καθώς εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Περιλαμβάνονται ωστόσο θυγατρικές πιστωτικών ιδρυμάτων, με νομική μορφή ως ΑΧΕΠΕΥ, που παρουσιάζουν αυτοτελή οικονομικά στοιχεία και λογοδοτούν στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Για την κατανόηση της ως άνω περιγραφόμενης εξαιρέσεις δίνονται τα εξής παραδείγματα: Η τράπεζα Alpha Bank δεν είναι μέλος το ΧΑ, στον όμιλό της όπως έχει την Alpha Finance η οποία είναι μέλος του ΧΑ και μέσω αυτής διοδεύει εντολές στο χρηματιστήριο και η τράπεζα. Να σημειωθεί ότι η alpha finance δημοσιεύει τις δικές της οικονομικές καταστάσεις και επιβλέπεται από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς. Αντίστοιχα, το ίδιο ισχύει και για την τράπεζα Eurobank EFG Ergasias με την χρηματιστηριακή της Eurobank Equities. Οι περιπτώσεις αυτών των μελών ΧΑ περιλαμβάνονται στην ανάλυση της παρούσας εργασίας. Το Χρηματιστήριο Αθηνών όμως, έχει και μέλη τα οποία δεν έχουν τη νομική μορφή της ΑΧΕΠΕΥ αλλά συμμετέχουν ως πιστωτικά ιδρύματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου όπου το ίδιο το πιστωτικό ίδρυμα ήταν και μέλος του ΧΑ. Ομοίως η τράπεζα ProBank. Οι περιπτώσεις αυτές έχουν εξαιρεθεί από τα δεδομένα προς επεξεργασία, καθώς η σύγκριση ανόμοιων μορφών εταιρειών που εποπτεύονται από διαφορετικούς φορείς κρίθηκε μη αποτελεσματική.

Από την ανάλυση εξαιρέθηκαν επίσης, για λόγους «καθαρότητας» των αποτελεσμάτων οι Κυπριακές χρηματιστηριακές μέλη το ΧΑ και ΧΑΚ. Εταιρείες όπως η MegaEquity ή η Axia Ventures Group δεν περιλήφθηκαν ως υπόχρεα μέλη της κυπριακής Κεφαλαιαγοράς. Δεδομένης της δύσκολης οικονομικής συγκυρίας της χώρας μας, για να μπορούν να είναι συγκρίσιμα τα αποτελέσματα της μελέτης θεωρήθηκε σκόπιμο να εξαιρεθούν οι ξένες

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

χρηματιστηριακές. Να σημειωθεί ότι ο νόμος για τις χρηματιστηριακές άλλων κρατών μελών δεν αφαιρεί από την ελληνική ΕΚ τον εποπτικό της ρόλο, εφόσον αυτές είναι μέλη του ελληνικού χρηματιστηρίου. Απλώς ορίζει αρμόδια εποπτική αρχή κάθε κράτους μέλους είναι η αρχή του ίδιου του κράτους αρκεί η εποπτεία που ασκεί να είναι εξίσου αυστηρή η αυστηρότερη από την ελληνική. Επί της ουσίας το κανονιστικό πλαίσιο της κεφαλαιαγοράς για το σύνολο σχεδόν των κρατών της ΕΕ ορίζεται και τις ευρωπαϊκές οδηγίες. Στο προσάρτημα έχει συμπεριληφθεί ο πλήρης κατάλογος των χρηματιστηριακών που αναλύθηκαν.

Για τα οικονομικά αποτελέσματα των εταιρειών κατά την περίοδο 2009-2012 χρησιμοποιήθηκαν τα αρχεία, από τον φάκελο μελών που διατηρεί και δημοσίευε στον προς κατάργηση ιστορικό ιστότοπό του (www.ase.gr) το χρηματιστήριο Αθηνών. Για την περίοδο 2013-2014 χρησιμοποιήθηκαν οι δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις όπως αυτές αναρτήθηκαν στα επιμέρους site της εκάστοτε εταιρείας. Δυσχέρεια της έρευνας αποτέλεσε το γεγονός ότι εταιρείες που έκλεισαν κατέβασαν και τους ιστότοπούς τους με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν διαθέσιμα τα οικονομικά τους αποτελέσματα.

Για την κατάταξη των χρηματιστηριακών, τον τζίρο και τον υπολογισμό του μεριδίου αγοράς τους χρησιμοποιήθηκαν τα ετήσια δελτία τύπου του χρηματιστηρίου Αθηνών για τα έτη μελέτης 2009-2014. Να σημειωθεί ότι το μερίδιο αγοράς επαναυπολογίστηκε μετά την εφαρμογή των ως άνω εξαιρέσεων. Ο επανυπολογισμός έγινε έτσι ώστε το σύνολο των χρηματιστηριακών που αναλύθηκαν να αποτελούν το 100% της αγοράς και έτσι να είναι άμεσα συγκρίσιμα τα μεγέθη μεταξύ τους.

Οι παραβάσεις των χρηματιστηριακών καθώς και τα πρόστιμα που καταλογίστηκαν σε έκαστη αντλήθηκαν από τα επίσημα δημοσιοποιημένα δελτία τύπου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για την περίοδο 2009-2014. Βασικότερος περιοριστικός παράγοντας της περιόδου ελέγχου αποτέλεσε η αδυναμία εξεύρεσης ιστορικών στοιχείων πριν το 2009. Αξίζει βέβαια να σημειωθεί ότι πριν το 2008 οι δομές και οι διαδικασίες ελέγχου κυμαίνονταν σε άλλο επίπεδο καθώς εξέλειπε το νομοθετικό πλαίσιο που άρχισε να συγκεκριμενοποιείται και να αστικοποιείται από το 2007 και έπειτα.

Πηγή άντλησης στατιστικών δεδομένων αποτέλεσαν επίσης, και οι ετήσιες εκθέσεις της ΕΚ στις οποίες περιλαμβάνεται απολογισμός του εποπτικού έργου της ΕΚ. Τα στοιχεία βέβαια των εκθέσεων είναι ανώνυμα και δείχνουν μόνο από μακροοικονομική σκοπιά την τάση στην αγορά, καθώς δεν αναφέρονται ονομαστικά οι χρηματιστηριακές αλλά επί συνόλου.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Οι μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν αναλύονται ακολούθως, ως προς το τι αντιπροσωπεύει έκαστη.

χρησιμοποιήθηκε η παραβατικότητα των εξεταζόμενων εταιρειών σύμφωνα με τα πρόστιμα που τους επιβλήθηκαν από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς. Τα πρόστιμα αυτά κατηγοριοποιήθηκαν στις εξής πέντε κατηγορίες:

Τύπου 1 (INF1): παραβάσεις για ξέπλυμα ή ελλιπή οργάνωση για την πρόληψή του

Τύπου 2 (INF2): παραβάσεις σχετικές με την προστασία του επενδυτή (MIFID)

Τύπου 3 (INF3): παραβάσεις σχετικά με παράλειψη γνωστοποίησης προς το κοινό

Τύπου 4 (INF4): παραβάσεις για συμμετοχή σε χειραγώγηση της αγοράς

Τύπου 5 (INF5): παραβάσεις στην παροχή πιστώσεων

Η μεταβλητή **SUR_p** ή **SUR₂₀₀₉₋₂₀₁₄**, λαμβάνει τιμές μηδέν και ένα. Η ένδειξη 0 δείχνει ότι η εταιρεία έχει κλείσει μέσα στο εξεταζόμενο διάστημα ελέγχου 2009-2014, ενώ η τιμή 1 ότι η εξεταζόμενη εταιρεία παραμένει ενεργή. Η συλλογή της πληροφορίας έγινε από το ετήσιο δελτίο «Συναλλαγών Μελών ΧΑ» του χρηματιστηρίου Αθηνών όπως αυτό δημοσιεύεται στον ισότοπό του ΧΑ. Να σημειωθεί ότι οι όροι «κλειστή» και «ενεργή» χρησιμοποιούνται για να δείξουν αν η εξεταζόμενη εταιρεία στο διάστημα ελέγχου σταμάτησε ή συνεχίζει τη συναλλακτική της δραστηριότητα στο χρηματιστήριο. Συμπερασματικά, ο όρος «κλειστή» δεν συνεπάγεται και την περάτωση της διαδικασίας λύσης και εκκαθάρισης της εταιρείας σαν νομικό πρόσωπο.

Η μεταβλητή **SUR_t**, ομοίως με την **SUR_p**, λαμβάνει τιμές μηδέν και ένα. Η διαφορά της με την **SUR_p** έγκειται στο ότι εξετάζεται σε ετήσια βάση και σε όλο το εξεταζόμενο διάστημα ελέγχου. Θα μπορούσε να συμβολίζεται και **SUR₂₀₀₉**, **SUR₂₀₁₀**, ..., **SUR₂₀₁₄**. Επί της ουσίας από την μεταβλητή αυτή μπορούμε να βγάλουμε συμπεράσματα για το έτος στο οποίο μια εταιρεία σταμάτησε τη συναλλακτική της δραστηριότητα στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

Η μεταβλητή **mkt_t**, δείχνει ανά έτος το μέσο μερίδιο αγοράς κάθε εταιρείας όπως αυτό υπολογίζεται από το ίδιο το χρηματιστήριο, ως προς τον όγκο συναλλαγών κάθε χρηματιστηριακής σε μετοχές. Για λόγους διευκόλυνσης της σύγκρισης του μεριδίου μεταξύ

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

των εταιρειών, χρησιμοποιήθηκε και η ποσοστιαία μεταβλητή **%mkt**. Για τον υπολογισμό της θεωρήθηκε ως σύνολο αγοράς το υποσύνολο των εταιρειών που προέκυψαν μετά την εφαρμογή των παραπάνω εξαιρέσεων.

Η μεταβλητή **ast**, δείχνει το συνολικό ενεργητικό έκαστης εταιρείας ανά έτος για την εξεταζόμενη περίοδο. Η συλλογή των δεδομένων έγινε από τον επίσημο ισολογισμό κάθε εταιρείας όπως αυτός δημοσιεύεται στον ιστότοπο του χρηματιστηρίου ή στον ιστότοπο της ίδιας της εταιρείας.

Η μεταβλητή **cust**, αντιπροσωπεύει τις απαιτήσεις από πελάτες, στοιχείο που έχει αντληθεί από τους ισολογισμούς των εταιρειών.

Η μεταβλητή **cur_ast**, δείχνει το κυκλοφορούν ενεργητικό κάθε εταιρείας, στοιχείο που έχει αντληθεί από τους ισολογισμούς των εταιρειών, όπως αυτοί δημοσιεύεται στον ιστότοπο του χρηματιστηρίου ή στον ιστότοπο της ίδιας της εταιρείας.

Η μεταβλητή **pos**, δείχνει την καθαρή θέση της εταιρείας, στοιχείο που έχει αντληθεί από τους ισολογισμούς των εταιρειών, όπως αυτοί δημοσιεύεται στον ιστότοπο του χρηματιστηρίου ή στον ιστότοπο της ίδιας της εταιρείας.

Η μεταβλητή **trnv**, τον συνολικό τζίρο της εταιρείας ανά έτος για την περίοδο ελέγχου. Να σημειωθεί ότι τα στοιχεία του τζίρου έχουν συλλεχθεί από την ετήσια κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης κάθε εταιρείας όπως παρουσιάζονται στις δημοσιευμένες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις κάθε εταιρείας.

Η μεταβλητή **pl**, δείχνει το σύνολο κερδών ή ζημιών μετά φόρων που παρουσίασε η εταιρεία το έτος αναφοράς.

Η μεταβλητή **INF₂₋₅** περιλαμβάνει παραβάσεις εταιρειών τύπου δύο, τρία, τέσσερα και πέντε. Περιλαμβάνει δηλαδή, τους ακόλουθους τύπους:

Τύπου 2 (INF2): παραβάσεις σχετικές με την προστασία του επενδυτή (MIFID)

Τύπου 3 (INF3): παραβάσεις σχετικά με παράλειψη γνωστοποίησης προς το κοινό

Τύπου 4 (INF4): παραβάσεις για συμμετοχή σε χειραγώγηση της αγοράς

Τύπου 5 (INF5): παραβάσεις στην παροχή πιστώσεων

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Ουσιαστικά η μεταβλητή αυτή περιλαμβάνει όλα τα παράστημα που έχουν επιβληθεί στις χρηματιστηριακές πλην όμως αυτών που αφορούν το ξέπλυμα και την οργάνωση για την πρόληψή του.

Τέλος, η μεταβλητή **ορν**, δείχνει την γνώμη του ορκωτού ελεγκτή επί των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων κάθε εταιρείας. Παίρνει ακέραιες τιμές από 1 έως 3, όπου 1 όταν οι καταστάσεις έχουν τη σύμφωνη γνώμη του ελεγκτή, 2 όταν οι καταστάσεις έχουν τη σύμφωνη γνώμη του ελεγκτή αλλά με θέμα έμφασης και τέλος 3 όταν η γνώμη του ελεγκτή είναι με επιφύλαξη.

Πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση

Αρχικά εφαρμόστηκε πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση με τις ως άνω περιγραφόμενες ανεξάρτητες μεταβλητές ώστε να εξεταστεί η επίδρασή τους στην εξαρτημένη μεταβλητή που είναι η παραβατικότητα τύπου 1. Η συνάρτηση της ευθείας ελαχίστων τετραγώνων για την περίπτωση της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης είναι της μορφής:

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_pX_p + e_i$$

όπου με p συμβολίζουμε το πλήθος των ανεξάρτητων μεταβλητών και ο όρος e_i αναφέρεται στο κατάλοιπο της i -οστής τιμής.

Στους πίνακες 6 και 7 παρουσιάζονται συνοπτικά όλες οι μεταβλητές που εξετάστηκαν.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Εξεταζόμενες μεταβλητές:

Name	Type	Width	Decimals	Label	Values	Missing	Columns	Align	Measure	Role
SN	Numeric	8	0	α/α	None	None	8	Right	Scale	Input
AXE	String	20	0	Χρηματιστηριακή	None	None	20	Left	Nominal	Input
YEAR	Numeric	8	0	Έτος	None	None	8	Right	Scale	Input
SURp	Numeric	8	0	Λειτουργία Σήμ...	{0, Κλειστή ...	None	11	Right	Nominal	Input
SURy	Numeric	8	0	Λειτουργία / Έτος	{0, Κλειστή}...	None	8	Right	Nominal	Input
INF1	Numeric	8	0	Παραβαση 1	None	None	8	Right	Scale	Input
INF2	Numeric	8	0	Παραβαση 2	None	None	8	Right	Scale	Input
INF3	Numeric	8	0	Παραβαση 3	None	None	8	Right	Scale	Input
INF4	Numeric	8	0	Παραβαση 4	None	None	8	Right	Scale	Input
INF5	Numeric	8	0	Παραβαση 5	None	None	8	Right	Scale	Input
TOTAL_INFO	Numeric	8	0	Συνολικές Παρ...	None	None	8	Right	Scale	Input
MKT_VOL	Numeric	12	2	Μερίδιο αγοράς	None	None	14	Right	Scale	Input
SUB_TOTAL	Numeric	8	0	Παραβάσεις 2-5	None	None	11	Right	Scale	Input
RES_1	Numeric	11	5	Unstandardized...	None	None	13	Right	Scale	Input
ZRE_1	Numeric	11	5	Standardized R...	None	None	13	Right	Scale	Input
OPN	Numeric	8	0	Γνώμη	{1, Σύμφων...	None	8	Right	Nominal	Input
AST	Numeric	8	2	Ενεργητικό	None	None	8	Right	Scale	Input
CUST	Numeric	8	2	Πελάτες	None	None	8	Right	Scale	Input
CUR_AST	Numeric	8	2	Κυκλοφορούν Ε...	None	None	8	Right	Scale	Input
POS	Numeric	8	2	Καθαρή θέση	None	None	8	Right	Scale	Input
LBL	Numeric	8	2	Βραχυπρόθεσμ...	None	None	8	Right	Scale	Input
TRNV	Numeric	8	2	Κύκλος εργασιών	None	None	8	Right	Scale	Input
EBIT	Numeric	8	2	Κέρδη προ φόρων	None	None	8	Right	Scale	Input
PL	Numeric	8	2	Κέρδη μετά φό...	None	None	8	Right	Scale	Input

(Πίνακας 6)

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Κέρδη μετά φόρων, Παραβάσεις 2-5, Γνώμη, Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, Μερίδιο αγοράς, Κύκλος εργασιών, Καθαρή θέση, Κέρδη προ φόρων, Ενεργητικό, Κυκλοφορούν Ενεργητικό, Πελάτες ^b		Enter

a. Dependent Variable: Παραβαση 1

b. All requested variables entered.

(Πίνακας 7)

Συντελεστής Προσδιορισμού Πολλαπλής Παλινδρόμησης:

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,274 ^a	,075	,030	,239

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

- a. Predictors: (Constant), Κέρδη μετά φόρων, Παραβάσεις 2-5, Γνώμη, Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, Μεριδίο αγοράς, Κύκλος εργασιών, Καθαρή θέση, Κέρδη προ φόρων, Ενεργητικό, Κυκλοφορούν Ενεργητικό, Πελάτες
- b. Dependent Variable: Παραβαση 1

(Πίνακας 8)

Η τιμή R αναφέρεται στην απόλυτη τιμή του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης. Το R Square είναι το τετράγωνο του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης και ονομάζεται συντελεστής προσδιορισμού. Ο συντελεστής προσδιορισμού φανερώνει το ποσοστό της μεταβλητότητας των δεδομένων που εξηγείται από το γραμμικό μοντέλο που προσαρμόσαμε. Δηλαδή, το συγκεκριμένο μοντέλο εξηγεί το 7,5% της μεταβλητότητας των δεδομένων. Ο προσαρμοσμένος συντελεστής προσδιορισμού (Adjusted R Square) έχει λάβει υπόψη του και το μέγεθος του δείγματος.

Πίνακας ανάλυσης διακύμανσης:

ANOVA ^a						
Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	
1	Regression	1,054	11	,096	1,679	,079 ^b
	Residual	13,009	228	,057		
	Total	14,063	239			

a. Dependent Variable: Παραβαση 1

b. Predictors: (Constant), Κέρδη μετά φόρων, Παραβάσεις 2-5, Γνώμη, Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις, Μεριδίο αγοράς, Κύκλος εργασιών, Καθαρή θέση, Κέρδη προ φόρων, Ενεργητικό, Κυκλοφορούν Ενεργητικό, Πελάτες

(Πίνακας 9)

Στον πίνακα 9 το F τεστ (βασίζεται στην F κατανομή) ελέγχει αν όλοι οι παράμετροι του μοντέλου είναι μηδέν ή αν έστω και ένας είναι διάφορος του μηδενός. Το (1,054) δείχνει τη

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

διακύμανση που εξηγείται από το μοντέλο που προσαρμόσαμε και το (14,063) δείχνει τη συνολική διακύμανση των δεδομένων. Προφανώς η διαφορά τους είναι η διακύμανση που δεν εξηγείται από το μοντέλο. Το πηλίκο των δύο αριθμών που αναφέρθηκαν είναι στην ουσία ο συντελεστής προσδιορισμού.

Εκτίμηση Παραμέτρων Πολλαπλής Παλινδρόμησης:

Coefficients ^a							
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	,020	,046		,435	,664		
Μερίδιο αγοράς	6,958E-012	,000	,069	,551	,582	,256	3,907
Παραβάσεις 2-5	,145	,036	,260	3,991	,000	,955	1,047
Γνώμη	,013	,033	,026	,386	,700	,867	1,154
Ενεργητικό	-7,235E-012	,000	-,041	-,071	,943	,012	83,148
Πελάτες	9,265E-011	,000	,372	,198	,843	,001	871,969
Κυκλοφορούν Ενεργητικό	-4,007E-011	,000	-,179	-,238	,812	,007	140,564
Καθαρή θέση	-4,680E-011	,000	-,018	-,056	,955	,040	25,129
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	3,425E-012	,000	,005	,042	,966	,279	3,585
Κύκλος εργασιών	-3,551E-010	,000	-,138	-,089	,929	,002	583,822
Κέρδη προ φόρων	1,730E-010	,000	,078	,151	,880	,015	65,979
Κέρδη μετά φόρων	-7,514E-010	,000	-,049	-,366	,715	,228	4,395

a. Dependent Variable: Παραβαση 1

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Το μοντέλο που προσαρμόστηκε στις μεταβλητές (ή ευθεία ελαχίστων τετραγώνων όπως αλλιώς λέγεται) είναι της μορφής $Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_pX_p + e_i$, όπου Y είναι η εξαρτημένη μεταβλητή, X_i οι ανεξάρτητες και a, β οι παράμετροι του μοντέλου τις οποίες εκτιμάμε και ο όρος e αναφέρεται στο κατάλοιπο της i -οστής τιμής.

Στον πίνακα 10 στην τελευταία στήλη παρατηρούνται τα επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας, τα οποία χρησιμεύουν για να βγάλουμε συμπεράσματα σχετικά με τη στατιστική σημαντικότητα των παραμέτρων α και β του μοντέλου. Οι υποθέσεις που ελέγχονται εδώ όσον αφορά στους συντελεστές α και β είναι οι εξής

$$\begin{array}{ll} H_0: \alpha = 0 & H_0: \beta = 0 \\ H_1: \alpha \neq 0 \text{ και} & H_1: \beta \neq 0 \end{array}$$

Αφού όλες οι p -value είναι μεγαλύτερες του 0.05, που είναι το επιθυμητό διάστημα εμπιστοσύνης) συμπεραίνουμε ότι και οι εξεταζόμενες μεταβλητές δεν είναι στατιστικά σημαντικές και το μοντέλο δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για προβλέψεις.

Πιο συγκεκριμένα, φαίνεται, από τα αποτελέσματα των ελέγχων, ότι το ξέπλυμα δεν ,μπορεί να προβλεφτεί από παράγοντες όπως τα οικονομικά στοιχεία της εταιρείας ή το μερίδιό της στην αγορά. Δεν διαπιστώνεται επίσης σχέση ξεπλύματος με την γνώμη του ελεγκτή. Η βιωσιμότητα των εταιρειών δεν ήταν εφικτό να εξεταστεί στο γραμμικό μοντέλο και εξετάζεται στατιστικά σε επόμενο κεφάλαιο με άλλες μεθόδους.

Στατιστικά σημαντική σχέση διαπιστώθηκε με την γενικότερη παραβατική συμπεριφορά των εταιρειών και για τον λόγο αυτό η μεταβλητή INF_{2-5} απομονώθηκε και εκτελέστηκε εκ νέου γραμμική παλινδρόμηση ώστε να εξεταστεί η σχέση των παραβατικών εταιρειών με το ξέπλυμα.

Εξετάστηκε με νέα γραμμική παλινδρόμηση η σχέση μεταξύ ξεπλύματος και γενικότερων παραβάσεων. Η μεταβλητή INF_{2-5} ενσωματώνει παραβάσεις εταιρειών για τους τύπους δύο

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

έως πέντε όπως αυτοί αναλύθηκαν σε προηγούμενο τμήμα της παρούσης. Ουσιαστικά ανά εταιρεία συγκεντρώθηκαν οι παραβάσεις που δεν αφορούν το ξέπλυμα και εξετάστηκε η σχέση τους με παραβάσεις για ξέπλυμα, δηλαδή παραβάσεις τύπου 1. Από τα αποτελέσματα της γραμμικής παλινδρόμησης αναμένεται ένα μοντέλο πρόβλεψης του μεγέθους «ξεπλύματος» μαύρου χρήματος ανά εταιρεία ανάλογα με παραβάσεις γενικής φύσεως στις οποίες έχει υποπέσει και που δεν αφορούν «ξέπλυμα».

Ανεξάρτητη Μεταβλητή:

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	Παραβάσεις 2-5 ^b	.	Enter

a. Dependent Variable: Παραβαση 1

b. All requested variables entered.

(Πίνακας 11)

Υπολογισμός Συντελεστή προσδιορισμού:

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,265 ^a	,070	,066	,234

a. Predictors: (Constant), Παραβάσεις 2-5

b. Dependent Variable: Παραβαση 1

(Πίνακας 12)

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Η τιμή R αναφέρεται στην απόλυτη τιμή του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης. Το R Square είναι το τετράγωνο του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης και ονομάζεται συντελεστής προσδιορισμού. Ο συντελεστής προσδιορισμού φανερώνει το ποσοστό της μεταβλητότητας των δεδομένων που εξηγείται από το γραμμικό μοντέλο που προσαρμόσαμε. Δηλαδή, το συγκεκριμένο μοντέλο εξηγεί το 7% της μεταβλητότητας των δεδομένων. Ο προσαρμοσμένος συντελεστής προσδιορισμού (Adjusted R Square) έχει λάβει υπόψη του και το μέγεθος του δείγματος.

Πίνακας Ανάλυσης Διακύμανσης:

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	,987	1	,987	17,972	,000 ^b
Residual	13,075	238	,055		
Total	14,063	239			

a. Dependent Variable: Παραβαση 1

b. Predictors: (Constant), Παραβάσειε 2-5

(Πίνακας 13)

Το F τεστ (βασίζεται στην F κατανομή) ελέγχει αν όλοι οι παράμετροι του μοντέλου είναι μηδέν ή αν έστω και ένας είναι διάφορος του μηδενός. Το (,987) δείχνει τη διακύμανση που εξηγείται από το μοντέλο που προσαρμόσαμε και ο (14,063) δείχνει τη συνολική διακύμανση των δεδομένων. Προφανώς η διαφορά τους είναι η διακύμανση που δεν εξηγείται από το μοντέλο. Το πηλίκο των δύο αριθμών που αναφέραμε είναι στην ουσία ο συντελεστής προσδιορισμού.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Εκτίμηση Παραμέτρων:

Coefficients ^a					
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,040	,016	2,475	,014
	Παραβάσεις 2-5	,148	,035	4,239	,000

a. Dependent Variable: Παραβαση 1

(Πίνακας 14)

Το μοντέλο που προσαρμόστηκε στις δύο μεταβλητές (ή ευθεία ελαχίστων τετραγώνων όπως αλλιώς λέγεται) είναι της μορφής $y = \alpha + \beta x + \epsilon$, όπου y είναι η εξαρτημένη μεταβλητή, x η ανεξάρτητη μεταβλητή και α , β οι παράμετροι του μοντέλου τις οποίες εκτιμάμε και ο όρος ϵ αναφέρεται στο κατάλοιπο της i -οστής τιμής.

$$INF1 = 0.04 + 0.148 * INF_{2-5}$$

Ουσιαστικά με την παραπάνω γραμμική συνάρτηση θα μπορούσε να γίνει πρόβλεψη για το ξέπλυμα σε μια εταιρεία, γνωρίζοντας τη γενικότερη προβατική της συμπεριφορά για παραβάσεις άλλου τύπου που δεν έχουν να κάνουν με το ξέπλυμα. Επίσης, σύμφωνα με τη συνάρτηση η σχέση ξεπλύματος και γενικότερης παραβατικής συμπεριφοράς φαίνεται θετική. Δηλαδή όσο πιο πολλές παραβάσεις έχει κάποια εταιρεία στο ενεργητικό της τόσο μεγαλύτερη η πιθανότητα να νομιμοποιεί παράνομα μαύρο χρήμα. Ισχυρισμός λογικός, καθώς εταιρείες με όχι και τόσο σωστά οργανωμένες δομές είναι αναμενόμενο να προτιμάται από τους «launderers».

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Στον πίνακα 14 η τιμή 0,04 (Constant) είναι η τιμή στην οποία η ευθεία ελαχίστων τετραγώνων που προσαρμόσαμε τέμνει τον κάθετο άξονα των $y'y$. Η τιμή 0,148 είναι η κλίση της ευθείας. Επίσης φανερώνει την επίδραση της ανεξάρτητης μεταβλητής στην εξαρτημένη. Για κάθε αύξηση της μεταβλητής γενική παραβατικότητα (INF_{2-5}) κατά 1 μονάδα η εκτιμώμενη μέση τιμή της εξαρτημένης μεταβλητής αυξάνεται κατά 0.148.

Η τελευταία στήλη περιέχει παρατηρηθέντα επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας, τα οποία χρησιμεύουν για να βγάλουμε συμπεράσματα σχετικά με τη στατιστική σημαντικότητα των παραμέτρων α και β του μοντέλου. Οι υποθέσεις που ελέγχονται εδώ όσον αφορά στους συντελεστές α και β είναι οι εξής

$$\begin{array}{ll} H_0: \alpha=0 & H_0: \beta=0 \\ H_1: \alpha \neq 0 \quad \text{και} & H_1: \beta \neq 0 \end{array}$$

Αφού και οι δύο p-value είναι μικρότερες του 0.05 συμπεραίνουμε ότι και οι δύο μηδενικές υποθέσεις απορρίπτονται, συνεπώς και οι δύο συντελεστές είναι στατιστικά σημαντικοί άρα απαραίτητοι για το μοντέλο.

Όσον αφορά την ικανοποίηση της κανονικότητας των καταλοίπων, ελέγχθηκε γραφικά (P-P, Q-Q Plots). Για τον έλεγχο της ανεξαρτησίας και της ομοσκεδαστικότητας των καταλοίπων χρησιμοποιήθηκε ένα διάγραμμα διασποράς στο οποίο δεν φαίνεται να υπάρχει κάποιο «σχήμα» (pattern).

Στο έλεγχο υπήρξαν κάποιες ενδείξεις στο διάγραμμα διασποράς των καταλοίπων με τις εκτιμηθείσες τιμές ότι η υπόθεση της ομοσκεδαστικότητας δεν ικανοποιείται. Εφαρμόζοντας λογαριθμικό μετασχηματισμό στις τιμές της ανεξάρτητης μεταβλητής και εκτιμώντας την εξίσωση της ευθείς παλινδρόμησης πάνω στη μετασχηματισμένη μεταβλητή το διάγραμμα βελτιώθηκε σημαντικά.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

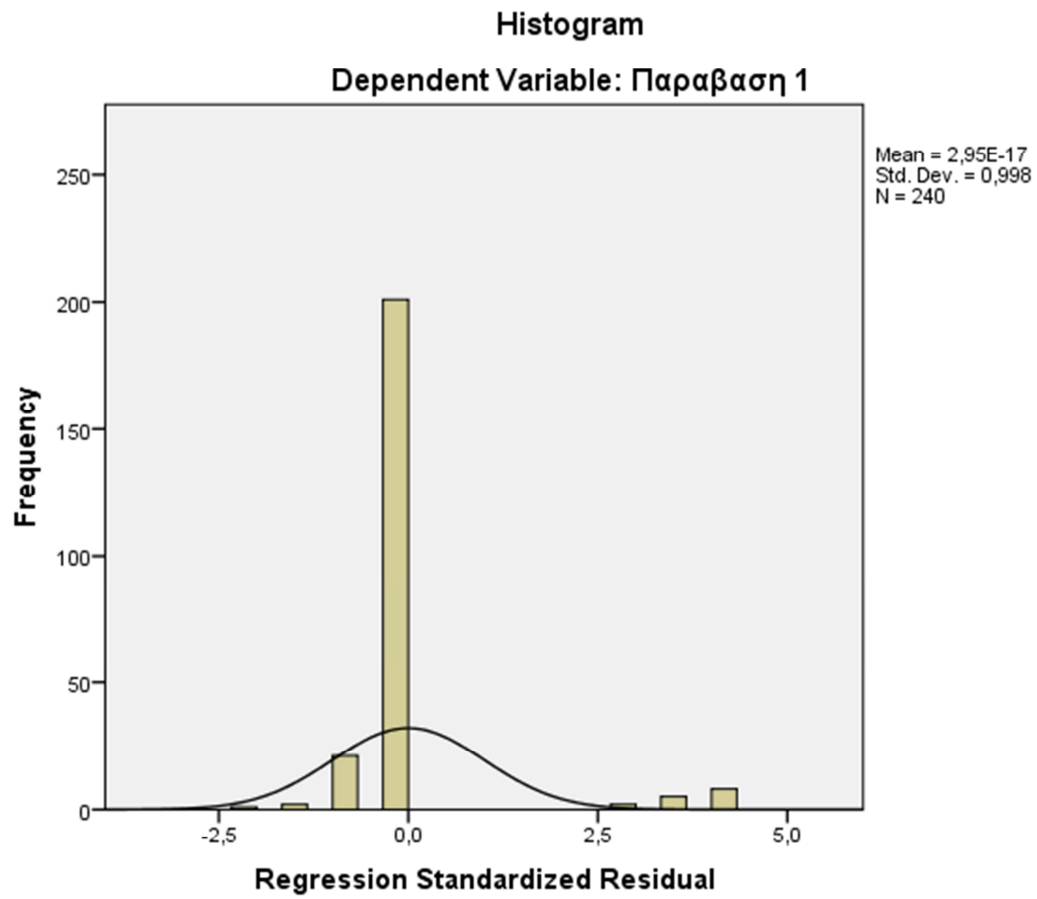
Έλεγχος Καταλοίπων:

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	,04	,48	,06	,064	240
Std. Predicted Value	-,354	6,537	,000	1,000	240
Standard Error of Predicted Value	,016	,100	,019	,010	240
Adjusted Predicted Value	,04	,59	,06	,067	240
Residual	-,483	,960	,000	,234	240
Std. Residual	-2,059	4,097	,000	,998	240
Stud. Residual	-2,278	4,107	,000	1,008	240
Deleted Residual	-,591	,965	,000	,239	240
Stud. Deleted Residual	-2,299	4,251	,007	1,035	240
Mahal. Distance	,125	42,733	,996	3,690	240
Cook's Distance	,000	,581	,011	,054	240
Centered Leverage Value	,001	,179	,004	,015	240

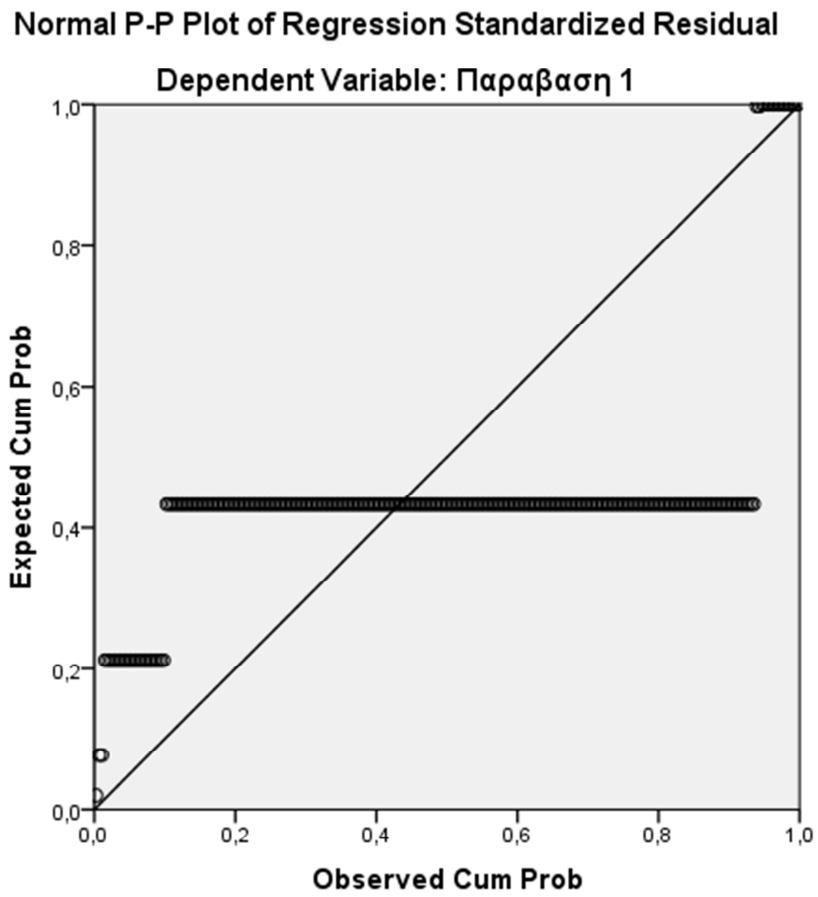
a. Dependent Variable: Παραβαση 1

(Πίνακας 15)

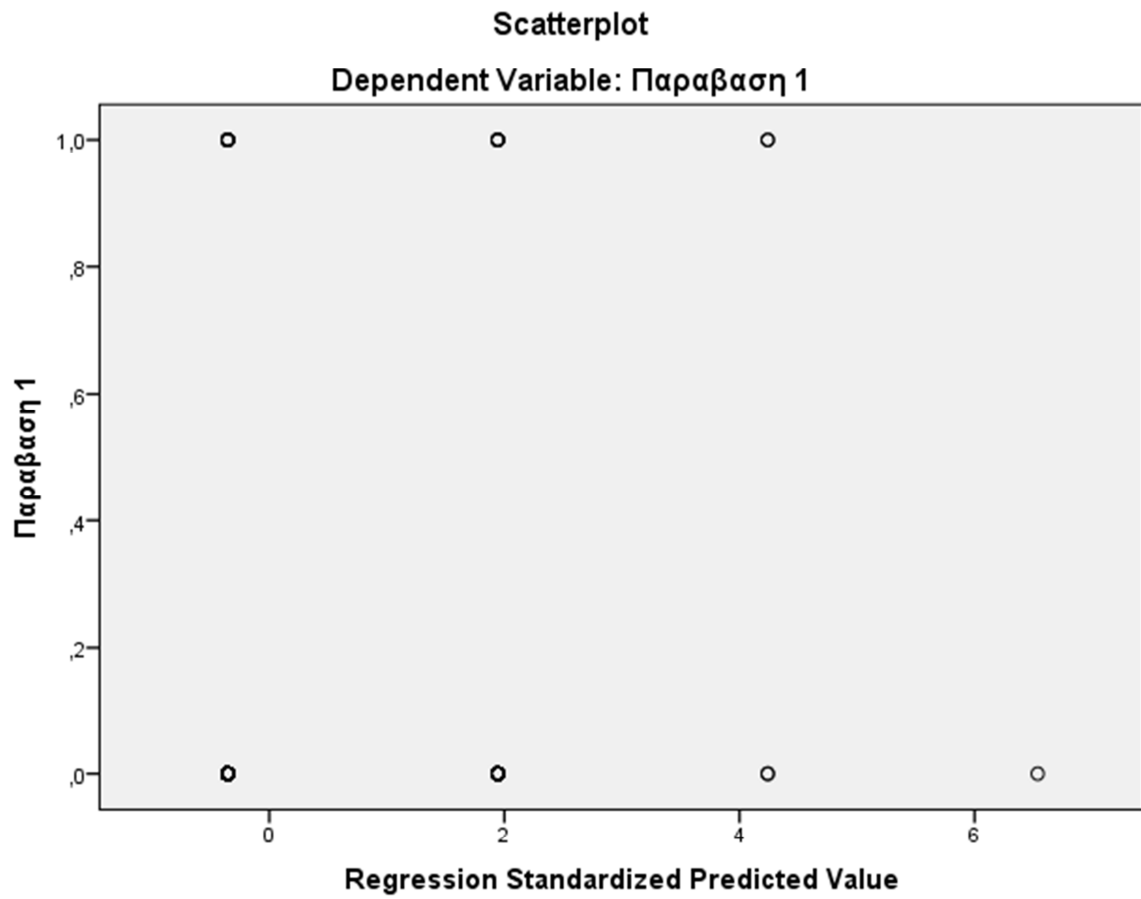
Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

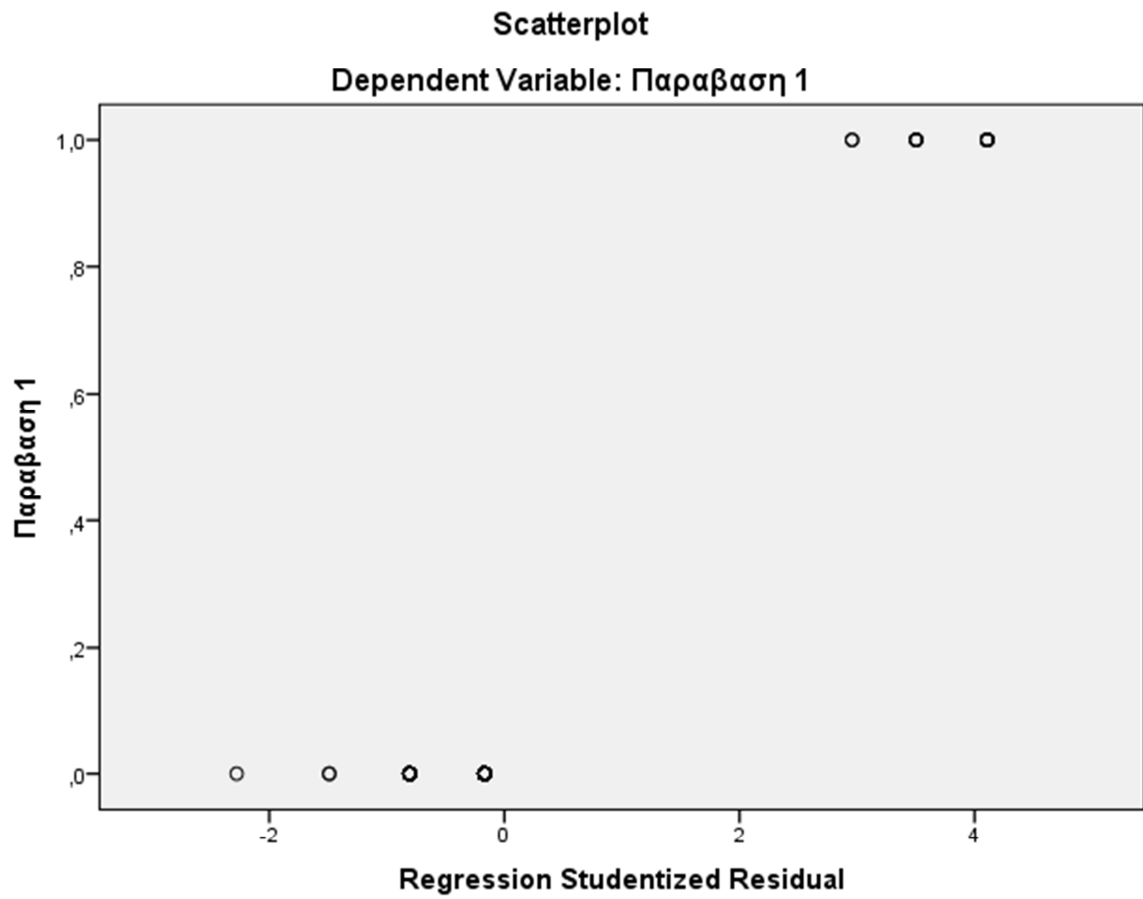
Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

10 Συμπεράσματα – Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα

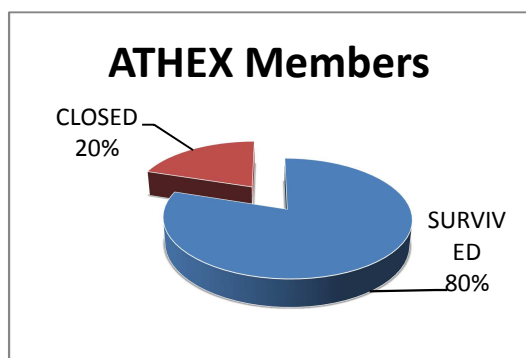
Από τα αποτελέσματα της πολλαπλής παλινδρόμησης γίνεται φανερό ότι δεν υπάρχει κάποια σχέση μεταξύ του ξεπλύματος και των οικονομικών στοιχείων μιας χρηματιστηριακής όπως οι πελάτες, τα κέρδη, το ενεργητικό ή οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Ίσως αναμενόταν κάποια σχέση με την κερδοφορία ή τους πελάτες αλλά κάτι τέτοιο δεν επαληθεύτηκε από την ανάλυση των δεδομένων. Αναμενόταν επίσης θετική συσχέτιση της γνώμης του ελεγκτή επί των οικονομικών καταστάσεων και των παραβάσεων για ξέπλυμα. Επίσης δεν διαπιστώθηκε κάποια γραμμική σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών. Φαίνεται δηλαδή η γνώμη με έμφαση που εκφράζει ο ελεγκτής επί των οικουμενικών καταστάσεων μιας ΑΕΠΕΥ να μην είναι ένδειξη ότι η εταιρεία πιθανώς είναι πιο επιρρεπής και σε παραβάσεις για ξέπλυμα μαύρου χρήματος.

Επίσης, η κερδοφορία, το μερίδιο της αγοράς και ο τζίρος φαίνεται να μην επιδρούν σε στατιστικά σημαντικό βαθμό στο ξέπλυμα.

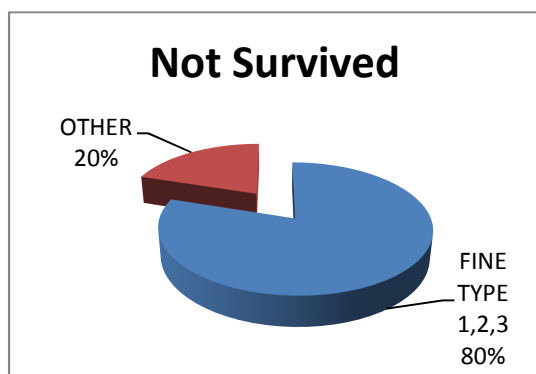
Στατιστικά σημαντική αποδείχτηκε η σχέση μεταξύ γενικότερης παραβατικής συμπεριφοράς των εταιρειών και του ξεπλύματος. Διαπιστώθηκε δηλαδή ότι οι εταιρείες που έχουν υποπέσει σε κάποιο παράπτωμα έχουν περισσότερες πιθανότητες να νομιμοποιούν και μαύρο χρήμα. Ισχυρισμός λογικός αν αναλογιστεί κανείς ότι είναι πιο εύκολο να «ανοίξει δρόμος» για ξέπλυμα σε μια εταιρεία όχι και τόσο καλά οργανωμένη. Επίσης η φήμη ότι η Χ εταιρεία έχει υποπέσει σε πολλές παραβάσεις μπορεί να αποτελεί και πόλο έλξης για τους «καθαριστές» αφού θα θεωρούν την εταιρεία πιο εύκολα προσεγγίσιμη. Αλλά και η προβατική συμπεριφορά από μόνη της ενδεχομένως να είναι ένδειξη ότι η εταιρεία δεν κινείται και τόσο νόμιμα και δεν έχει φραγμούς στις δραστηριότητές της.

Πολύ σημαντική φαίνεται να είναι και η σχέση της βιωσιμότητας μιας χρηματιστηριακής με το ξέπλυμα μέσω αυτής. Δυστυχώς στην πολλαπλή γραμμική παλινδρόμηση λόγω έλλειψης στοιχείων για αυτές που έκλεισαν, δεν κατέστη δυνατός ο υπολογισμός της σχέσης. Η σχέση όπως αναλύθηκε μαθηματικά ως ακολούθως και τα συμπεράσματα παρουσιάζονται ιδιαίτερα σημαντικά.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Πιο συγκεκριμένα, από το σύνολο των εταιρειών που αναλύθηκαν παρατηρήθηκε ότι στο διάστημα 2009-2015, το 20% από αυτές έκλεισαν.

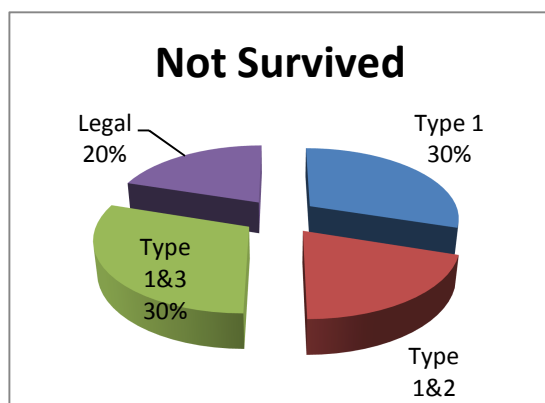
Από αυτές που έκλεισαν το 80% είχε παραβάσεις.

(α) για ξέπλυμα μόνο ή

(β) ξέπλυμα και κάποια άλλη παράβαση τύπου 2-5 μαζί.

Μόνο το 20% των εταιρειών που έκλεισαν δεν είχαν καμία εξακριβωμένη παράβαση.

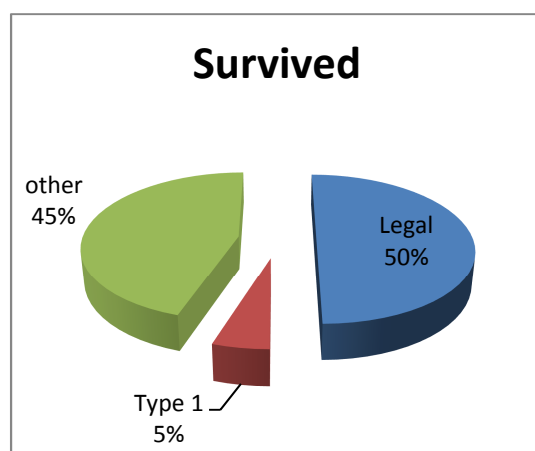
Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Επίσης, από τις εταιρείες που δεν επιβίωσαν πρόστιμα αμιγώς κατηγορίας 1 είχε το 30% από αυτές. Κατηγορίας 1 και 2 το 20%.

Ενώ, 1 και 3 το 30%.

Το υπόλοιπο 20 % δεν φαίνεται να έχει κάποια παράβαση.

Αναφορικά με τις εταιρείες που εξακολουθούν να επιβιώνουν, το 50% από αυτές δεν έχουν, εξακριβωμένη από τις αρχές, παράβαση για καμία από τις παραπάνω πέντε κατηγορίες.

Παραβάσεις για ξέπλυμα έχει μόλις το 5% από αυτές, ενώ το 45% κατέγραψε παραβάσεις τύπου 2-5.

Ισχυρή θετική σχέση φαίνεται να έχει η παραβατικότητα τύπου 1 με τη βιωσιμότητα των εταιρειών.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα έχει η παρακολούθηση της πορείας του 5%, καθώς από τις παραβατικές εταιρείες που έκλεισαν παρατηρείται ότι έκλεισαν κατά μέσο όρο 2 έτη μετά την ανακοίνωση από την ΕΚ παράβασης τύπου 1. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η αγορά ούσα αποτελεσματική ενσωματώνει την πληροφορία για την παράβαση.

Τέλος, προτείνεται για μελλοντική μελέτη η εξέταση του παράγοντα «εργατικό δυναμικό» μιας χρηματοστηριακής με το ξέπλυμα. Να εξεταστεί δηλαδή το κατά πόσο ο αριθμός των υπαλλήλων και το εκπαιδευτικό τους επίπεδο σχετίζονται με συμπεριφορές διαφθοράς και

ξεπλύματος. Συνιστάται επίσης, η συλλογή πρωτογενών δεδομένων μέσω ερωτηματολογίων ή συνεντεύξεων καθώς τα διαθέσιμα δευτερογενή δεδομένα κρίνονται μη επαρκή για μια εις βάθος ανάλυση του φαινομένου.

Εξαιρετική θα ήταν και μια συγκριτική μελέτη με άλλες χρηματιστηριακές εντός και εκτός ΕΕ ώστε να διαπιστωθεί εάν τα αποτελέσματα της παρούσης επαληθεύονται και σε κράτη με άλλα νομοθετικά πλαίσια κατά του φαινομένου.

11 Βιβλιογραφία

Agoraki, M.-E.K., Delis, M.D. & Pasiouras, F., 2011. Regulations, competition and bank risk-taking in transition countries. *Journal of Financial Stability*, 7(1), pp.38–48. Available at: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1572308909000448> [Accessed June 7, 2015].

AthexGroup, helex.gr. , p.<http://www.helex.gr/el/the-group>. Available at: <http://www.helex.gr/el/the-group>.

Carlin, T.M., 2008. Journal of Law and Financial Management. *Financial Management*, 7(2).

Masciandaro, D. & Barone, R., 2008. “ Paolo Baffi ” Centre on Central Banking and Financial Regulation “ Paolo Baffi ” Centre Research Paper Series No . 2008-12 WORLDWIDE ANTI-MONEY LAUNDERING REGULATION : ESTIMATING COSTS AND BENEFITS. , pp.1–23.

Γκόρτσος, Χ., Σταικούρας, Π. & Λιβαδά, Χ., 2007. *Το Θεσμικό και Κανονιστικό Πλάισιο της Κεφαλαιαγοράς*, Ελληνική Έκδοση Τραπεζών.

Κανονισμός Χρηματιστηρίου Αθηνών 9η Τροποποίηση - 25/7/2013

Διπλωματική Εργασία Ξέπλυμα Χρήματος, Νομιμοποίηση Εσόδων Από Παράνομες Δραστηριότητες, Γεώργιος Χατζησπύρου, Επιβλέπων Καθηγητής τ. πρύτανης κος Δημ. Παπαδόπουλος, (2010)

The Contribution of Internal Audit on Combating Money Laundering and Terrorism Financing, Dimitra Th. Mitrou , Georgios K. Papachristou, Vienna Academic Conference 12-15 April (2015).

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Hellenic Institute of Internal Auditors, (2013), International Professional Practices Framework (IPPF), ISBN 978-0-89413-701-3

Peter Lilley, (2006), "Dirty Dealing", ISBN 0-7494-4512-2

Michael Levi and Peter Reuter (2006), "Money Laundering", Crime and Justice, Vol. 34, No. 1, pp. 289-375

Australian Transaction Reports and Analysis Centre, (2008), "Introduction to money laundering"

OECD, (2009), "Money Laundering Awareness Handbook for Tax Examiners and Tax Auditors"

Peter Alldridge, (2008), "Money Laundering and Globalization", Journal of Law and Society, Vol. 35, No. 4 (Dec., 2008), pp. 437-463

Pieth, Mark and Eymann, Stephanie, 2009, "Combating the Financing of Terrorism: Is It Working?", Verlag Peter Lang.

Bantekas, Ilias, "The International Law of Terrorist Financing", American Journal of International Law, Vol. 97, no. 2, April 2003, pp. 315-333.

Rafa1 Dre_zewski, Jan Sepielaka, Wojciech Filipkowski, (2012), "System supporting money laundering detection", Digital Investigation 9 , pp 8-21.

Daniela Petraşcua,* , Alexandra Tleanub,, (2014) , "The Role of Internal Audit in Fraud Prevention and Detection", 'Procedia Economics and Finance 16, pp 489 – 497.

Shijia Gao, Dongming Xu, (2009), "Conceptual modeling and development of an intelligent agent-assisted decision support system for anti-money laundering", Expert Systems with Applications 36 pp 1493–1504

Santha Vaithilingam*, Mahendhiran Nair, (2009), "Mapping global money laundering trends: Lessons from the pace setters", Research in International Business and Finance 23, pp 18–30

Killian J. McCarthy*, Peter van Santenb, Ingo Fiedler, (2014), "Modeling the money launderer: Microtheoretical arguments on anti-money laundering policy" International Review of Law and Economics

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Normah Omar, Zulaikha Amirah Johari, Roshayani Arshad,(2014), “Money laundering - FATF special recommendation VIII: a review of evaluation reports”, Social and Behavioral Sciences 145 pp 211 – 225.

Bhattacharya, G. (2005) Traffic: The Illegal Movement of People and Things. London : Pluto Press.

Bird, G. , Blomberg S.Brock and Hess G.D. (2008) International Terrorism: Causes, Consequences and Cures. The World Economy, 31 (2) : 255.

Carter, L.D. (1997) International Organized Crime : Emerging Trends in Entrepreneurial Crime Understanding Organized Crime in a Global Perspective. A Reader (Ryan / Rush) London : 1997.

Dini, L.(1997) ‘The Problem and its Diverse Dimensions’ ____ Savona E. (eds.) Responding to Money Laundering International Perspectives. Harwood Academic Publishers.

Fisher, J. (2002) Recent International Developments in the Fight Against Money Laundering, JBL, 3 : 67.

Held, D. and McGrew A. (2007) Globalization Theory . Cambridge : Polity.

Johnson, J. and Desmond Lim, Y.C. (2002) Money Laundering : Has the FATF Made a Difference? Journal of Financial Crime, 10 : 7.

Leyshon, A. and Thrift, N. (1997) Money Space: Geographies of Monetary Transformation, London: Routledge.

Levi, M. (1991) Regulating Money Laundering: the Death of Bank Secrecy in the UK. British Journal of Criminology, 31 (2) :122.

Maltz, M. (1990) ‘Defining organized crime’ ____ Measuring the effectiveness of organized crime control efforts. Chicago : OICJ.

Masciandaro, D. (1999) Money laundering: the economics of regulation (1999) 7 European Journal of Law and Economics, 7 : 225.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Savona E.U. and De Feo M.A. (1994) 'Money Trails :International Money Laundering 114

Trends and Prevention/Control Policies' Paper presented at the 1994 Conference, (typescript).

Tanzi, V. (1996) Money Laundering and the International Financial System, IMF Working Paper WP/96/55.

Wasserman, M. (2002) Dirty Money, Regional Review, Federal Reserve Bank of Boston , 12 :1.

Ahn, T., 2002. Money Laundering in Korea. International Association of Prosecutors. Available at: <http://www.iap.nl.com/london2002/14.html>.

Asia/Pacific Group on Money Laundering (APG), 2007. APG Mutual Evaluation Report on Malaysia. APGML,Australia.

Bartlett, L.B., 2002. TheNegative Effects ofMoney Laundering on Economic Development, The Asian Development Bank, Regional

Assistance Project No. 5967. Countering Money Laundering in the Asian and Pacific Region.

Camdessus, M., 1998. International Monetary Fund Report. International Monetary Fund, United States.

Camp, R., 1995. Business Process Benchmarking: Finding and Implementing Best Practices. ASQ Quality Press, Milwaukee,WI.

Edopu, P., 2004. Chapter 3: Infrastructure to Detect and Control Money Laundering and Terrorist Funding in Uganda. In: Goredema,C. (Ed.), TacklingMoney Laundering in East and Southern Africa.Available at: <http://www.iss.co.za/pubs/Monographs/No108/Chap3.htm>.

Etter, B., 2001. The forensic challenges of e-crime. Aust. Centre Policing Res. 3, 1–8.
Financial Action Task Force (FATF), 2006. Financial Action Task Force: Annual Report 2005–2006. FATF, OECD, France.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Granville, J., 2003. Dot.con: the dangers of cyber crime and a call for proactive solutions. *Aust. J. Polit. History* 49 (1), 102–109.

Group of Eight, 1999. Ministerial Conference of the G-8 Countries on Combating Transnational Organized Crime.

United States Department of Justice, Washington DC. Available from:
<http://www.usdoj.gov/criminal/cybercrime/g82004/99MoscowCommunique.pdf>.

Lilley, P., 2003. Asian money laundering explosion. In: Kidd, J., Richter, F. (Eds.), *Fighting Corruption in Asia—Causes, Effects & Remedies*. World Scientific Co. Ltd., Singapore.

Lindner, D., 2007. Money laundering between states: a comparison of international money laundering control mechanisms. *Defense Counsel J.* 74 (1), 47–63.

Linell, G., 1999. Cybercops—how Australia lost the war against hackers. *Bulletin*, 40–44.

Morris-Cotterill, N., 1999. Use and abuse of the internet in fraud and money laundering. *Int. Rev. Law Comput. Technol.* 13 (2), 211–228.

Nair, M., 2007. National Innovation Ecosystem and Competitiveness: Leapfrogging Strategies for Developing Countries. Unpublished Working Paper. Monash University, Malaysia.

Neville, P., 2002. Implications for financial intermediaries in attacking money laundering through enhancing tax law enforcement. *J. Financial Crime* 10 (1), 73–75.

Quirk, P., 1997. Money laundering: mudding the macroeconomy. *Finance Dev.* 34 (1), 7–9.

Summers, H., 2000. The regional and global challenge of tax evasion, corruption and money laundering. In: *Remarks at the Annual Meeting of the Committee of Hemisphere Financial Issues, Cancun, Mexico*.

Swenson, D., 2001. Tax reforms and evidence of transfer pricing. *Natl. Tax J.* 54 (1), 7–26.

Tanzi, V., 1996. Money Laundering and the International Financial System. IMF Working Paper 55, pp. 1–14.

Tomohara, A., 2004. Inefficiencies of bilateral advanced pricing agreements (BAPA) in taxing multinational companies. *Natl. Tax J.* 57 (4), 863–873.

United Nations, 1997. *World Drug Report*. United Nations International Drug Control Programme, United Nations Office on Drugs and Crime, Austria.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

United States Department of States, 2000. Money Laundering and Financial Crimes. International Narcotics Control Strategy Report 2000. Available at:
<http://www.state.gov/p/inl/rls/nrcrpt/2000/959.htm>.

Official Site of Financial Action Task Force:
<http://www.fatf-gafi.org/> (2015)

Official Site of Hellenic Capital Market Committee
<http://www.hcmc.gr/> (2015)

Official Site of European Parliament:
http://europa.eu/index_el.htm (2015)

Official Site of Hellenic Stock Exchange:
<http://www.helex.gr/el/> (2015)

12 Προσάρτημα

Έντυπο Εξακρίβωσης Ταυτότητας Δικαιούχου

Ο κάτωθι υπογράφων, ενεργώντας ως ο νόμιμος εκπρόσωπος, της εταιρίας

δηλώνω με την παρούσα (σημειώσατε με Χ) ότι:

- είμαι ο πραγματικός δικαιούχος των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας
- ο πραγματικός δικαιούχος των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας είναι:

Όνοματεπώνυμο:

Διεύθυνση:.....

Στοιχεία Ταυτότητας / Διαβατηρίου:.....

Ο κάτωθι υπογράφων αναλαμβάνει την υποχρέωση να ενημερώνει την Εταιρία αμελλητί για κάθε αλλαγή του πραγματικού δικαιούχου ή των στοιχείων του.

Ημερομηνία:

Όνοματεπώνυμο του εκπροσώπου της εταιρίας:

Υπογραφή:

Τρίτες χώρες με ισοδύναμο κανονιστικό πλαίσιο της 60/2005/ΕΚ

Παρακάτω παρατίθεται κατάλογος των χωρών και περιοχών ιδιαίτερης δικαιοδοσίας, οι οποίες διαθέτουν κανονιστικό πλαίσιο για την πρόληψη και αποτροπή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, που είναι ισοδύναμο με το κοινοτικό.

- Αργεντινή
- Αυστραλία
- Βραζιλία
- Καναδάς
- Χονγκ-Κονγκ (Κίνα)
- Ιαπωνία
- Μεξικό

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

- Νέα Ζηλανδία
- Ρωσική Ομοσπονδία
- Σιγκαπούρη
- Ελβετία
- Νότιος Αφρική
- ΗΠΑ
- Γαλλικές υπερπόντιες περιοχές (Mayotte, New Caledonia, French Polynesia, Saint Pierre and Miquelon)
- Ολλανδικές υπερπόντιες περιοχές Αντίλλες (Antilles) και Αρούμπα (Aruba).

Οι χρηματιστηριακές που αναλύθηκαν στη μελέτη

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ
ALPHA FINANCE
ΑΘΗΝΑΙΚΗ
ΑΤΛΑΣ
ΑΧΟΝ
BETA
CAPITAL
ΔΕΠΟΛΑΣ
ΔΥΝΑΜΙΚΗ
ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ
ΕΘΝΙΚΗ
EUROBANK EQUITIES
EUROCORP
EUROTRUST
EUROXX
GUARDIAN
ΚΑΠΠΑ
ΚΑΡΑΜΑΝΟΦ

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

ΚΥΚΛΟΣ
ΛΑΥΡΕΝΤΑΚΗΣ
MAGNATRUST
ΜΑΥΡΙΚΗΣ
MERIT
ΜΕΤΟΧΙΚΗ
ΜΗΔΑΣ
NUNTIUS
ORENGE
ΠΑΝΤΕΛΑΚΗΣ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΧΕ
ΠΕΡΒΑΝΑΣ
ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΑΚΗΣ
ΠΗΓΑΣΟΣ
ΠΟΡΤΑΛΑΚΗΣ
PRELIUM
ΣΑΡΡΗΣ
SOLIDUS
ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ
ΧΡΥΣΟΧΟΙΔΗΣ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΝΙΚΟΣ ΚΟΜΝΗΝΟΣ
ΔΙΕΘΝΗΣ
ΣΑΡΡΟΣ
ΠΕΝΤΕΔΕΚΑΣ
ΟΛΥΜΠΙΑ
ΔΡΑΞ
ΜΕΓΑΤΡΑΣΤ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
FORTIUS
ΤΖΕΜΟΣ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3691

Άρθρο 2

Αντικείμενο

1. Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως αυτά τα αδικήματα ορίζονται κατωτέρω, καθώς και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τους κινδύνους που ενέχουν.

2. Νομιμοποίηση εσόδων από τις εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος), που προβλέπονται στο άρθρο 3, αποτελούν οι ακόλουθες πράξεις:

α) Η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του.

β) Η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, όσον αφορά στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή ευρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

γ) Η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

δ) Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα.

ε) Η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στα παραπάνω στοιχεία α' έως δ' και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα.

3. Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υπάρχει και όταν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία έλαβαν χώρα στο έδαφος άλλου κράτους, εφόσον αυτές θα ήταν βασικό αδίκημα αν διαπράττονταν στην Ελλάδα και θεωρούνται αξιόποινες σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού.

4. Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αποτελεί το αδίκημα που προβλέπεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 187Α του Ποινικού Κώδικα, όπως αυτή αντικαθίσταται με την παρ. 1 του άρθρου 53 του παρόντος νόμου.

5. Η γνώση, η πρόθεση ή ο σκοπός που απαιτούνται ως στοιχεία του πραγματικού των αδικημάτων των παραγράφων 2 και 3 μπορούν να συνάγονται και από τις συντρέχουσες πραγματικές περιστάσεις.

Άρθρο 3

Εγκληματικές δραστηριότητες - βασικά αδικήματα

Ως εγκληματικές δραστηριότητες νοούνται η διάπραξη ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα αδικήματα που καλούνται εφεξής «βασικά αδικήματα»:

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

- α) εγκληματική οργάνωση (άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα (ΠΚ)),
- β) τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (άρθρο 187Α ΠΚ)
- γ) παθητική δωροδοκία (άρθρο 235 ΠΚ),
- δ) ενεργητική δωροδοκία (236 ΠΚ),
- ε) δωροδοκία δικαστή (237 ΠΚ),
- στ) εμπορία ανθρώπων (άρθρο 323Α ΠΚ),
- ζ) απάτη με υπολογιστή (άρθρο 386Α ΠΚ),
- η) σωματεμπορία (άρθρο 351 ΠΚ),
- θ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 20, 21, 22 και 23 του ν. 3459/2006 «Κώδικας Νόμου για τα Ναρκωτικά»(ΦΕΚ 103 Α'),
- ι) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 15 και 17 του ν. 2168/1993 «Όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες κ.λπ.» (ΦΕΚ 147 Α'),
- ια) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 53, 54, 55, 61 και 63 του ν. 3028/2002 «Για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς» (ΦΕΚ 153 Α'),
- ιβ) τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 3 του ν.δ. 181/1974 «Περί προστασίας εξιοντιζουσών ακτινοβολιών» (ΦΕΚ 347 Α'),

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

- ιγ) τα προβλεπόμενα στο άρθρο 87 παράγραφοι 5, 6, 7 και 8 και στο άρθρο 88 του ν. 3386/2005 «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» (ΦΕΚ 212 Α'),
- ιδ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα τρίτο, τέταρτο και έκτο του ν. 2803/2000 «Προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων» (ΦΕΚ 48 Α'),
- ιε) δωροδοκία αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού, όπως προβλέπεται στο άρθρο δεύτερο του ν. 2656/1998 «για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές» (ΦΕΚ 265 Α'),
- ιστ) δωροδοκία υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως προβλέπεται:
- α) στα άρθρα 2, 3 και 4 της Σύμβασης περί καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2802/2000 (ΦΕΚ 47 Α') και
- β) στα άρθρα τρίτο και τέταρτο του ν. 2802/2000,
- ιζ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 29 και 30 του ν. 3340/2005 «Για την προστασία της Κεφαλαιαγοράς από πράξεις προσώπων που κατέχουν προνομιακές πληροφορίες και πράξεις χειραγώγησης αγοράς» (ΦΕΚ 112 Α'),
- ιη) κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος.

Άρθρο 41

Εσωτερικές διαδικασίες

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

1. Τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν επαρκείς και κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες όσον αφορά τη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη και τον πραγματικό δικαιούχο, την αναφορά ύποπτων συναλλαγών, τη φύλαξη αρχείων, τον εσωτερικό έλεγχο, την αξιολόγηση κινδύνου, την συνεχή εκτίμηση του βαθμού συμμόρφωσης και την εσωτερική επικοινωνία, ώστε να προλαμβάνουν και να εμποδίζουν συναλλαγές και δραστηριότητες που ενδέχεται να συνδέονται με τα αδικήματα του άρθρου 2.

2. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί μεριμνούν ώστε οι διατάξεις του παρόντος νόμου να εφαρμόζονται και στις θυγατρικές εταιρείες, κατά την έννοια της παρ. 4 του άρθρου 4, εφόσον αυτές είναι υπόχρεα πρόσωπα, καθώς και στα υποκαταστήματα και στα γραφεία αντιπροσωπείας τους στο εξωτερικό, εκτός αν αυτό απαγορεύεται, πλήρως ή μερικώς, από τη σχετική αλλοδαπή νομοθεσία, οπότε ενημερώνουν την Επιτροπή, την αρμόδια αρχή τους και την Κεντρική Συντονιστική Αρχή. Σε κάθε περίπτωση εφαρμόζουν το αυστηρότερο δίκαιο μεταξύ του ελληνικού και αυτού της χώρας υποδοχής, στην έκταση που αυτό επιτρέπεται από το δίκαιο της χώρας υποδοχής.

3. Οι αρμόδιες αρχές υπόχρεων προσώπων, άλλων από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, δύνανται να εξειδικεύουν με αποφάσεις τους τις υποχρεώσεις της παραγράφου 1, λαμβάνοντας υπόψη τους παράγοντες που αναφέρονται στην παρ. 3 του άρθρου 6 και ιδίως τη διάκριση μεταξύ υπόχρεων νομικών προσώπων και υπόχρεων φυσικών προσώπων.

- Δύναται η Εταιρία να ορίσει στις Διαδικασίες της, την **ορολογία** που χρησιμοποιεί, λαμβάνοντας υπόψη τους ορισμούς του **άρθρου 4 του ν. 3691/2008**. (Π.χ. όροι όπως «Επιτροπή», «Πολιτικώς Εκτιθέμενα Πρόσωπα», κλπ.)

Άρθρο 4

Ορισμοί

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου οι ακόλουθοι όροι έχουν την εξής έννοια:

1. «Περιουσία»: Περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους, ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, υλικά ή άυλα, καθώς και έγγραφα ή στοιχεία οποιασδήποτε μορφής, έντυπης, ηλεκτρονικής ή ψηφιακής, που αποδεικνύουν τίτλο ιδιοκτησίας ή δικαιώματα προς απόκτηση τέτοιων περιουσιακών στοιχείων. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου τα έσοδα περιλαμβάνονται στην έννοια της περιουσίας.

2. «Πιστωτικό Ίδρυμα»:

α) Επιχείρηση, η κύρια δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό και στη χορήγηση δανείων ή λοιπών πιστώσεων για λογαριασμό της.

β) Ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος, κατά την έννοια της παρ. 19 του άρθρου 2 του ν. 3601/2007 (ΦΕΚ 178 Α').

γ) Το στερούμενο ιδίας νομικής προσωπικότητας υποκατάστημα ή γραφείο αντιπροσωπείας στην Ελλάδα πιστωτικού ιδρύματος που έχει την έδρα του στην αλλοδαπή. Περισσότερα υποκαταστήματα στην ημεδαπή του ιδίου αλλοδαπού πιστωτικού ιδρύματος θεωρούνται ως ενιαίο πιστωτικό ίδρυμα.

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου στην έννοια του πιστωτικού ιδρύματος περιλαμβάνονται το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και η Τράπεζα της Ελλάδος.

3. «Χρηματοπιστωτικός Οργανισμός»:

α) Οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης. β) Οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων. γ) Τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος. δ) Οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων. ε) Οι εταιρείες παροχής πιστώσεων. στ) Οι ταχυδρομικές εταιρείες στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων.

ζ) Οι ανώνυμες εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου.

η) Οι ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων.

θ) Οι ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων σε ακίνητη περιουσία.

ι) Οι ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών.

ια) Οι ανώνυμες εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών.

ιβ) Οι ανώνυμες εταιρείες επενδυτικής διαμεσολάβησης.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

ιγ) Οι ασφαλιστικές εταιρίες που ασκούν ασφαλίσεις ζωής ή/και παρέχουν υπηρεσίες σχετιζόμενες με επενδύσεις.

ιδ) Οι ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές, κατά την έννοια της παραγράφου 5 του άρθρου 2 του π.δ. 190/2006 (ΦΕΚ 196 Α'), όταν δραστηριοποιούνται στον τομέα της ασφάλειας ζωής ή και της παροχής υπηρεσιών σχετιζόμενων με επενδύσεις. Εξαιρούνται οι συνδεδεμένοι ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές, όπως ορίζονται στην παρ. 7 του άρθρου 2 του ως άνω προεδρικού διατάγματος.

ιε) Τα στερούμενα ίδιας νομικής προσωπικότητας υποκαταστήματα ή γραφεία αντιπροσωπείας στην Ελλάδα χρηματοπιστωτικών οργανισμών οι οποίοι έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή.

ιστ) Άλλες επιχειρήσεις που δεν είναι πιστωτικά ιδρύματα και των οποίων η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στην απόκτηση συμμετοχών ή στην άσκηση μιας ή περισσότερων από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα στοιχεία β' έως ιβ' της παραγράφου 1 του άρθρου 11 του ν. 3601/2007 (ΦΕΚ 178 Α'). Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ύστερα από γνώμη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος δύναται να ορίζονται και άλλες δραστηριότητες των επιχειρήσεων της κατηγορίας αυτής.

4. «Χρηματοπιστωτικός Όμιλος»: Σύνολο επιχειρήσεων από αυτές που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου που αποτελούνται από τη μητρική επιχείρηση με έδρα στην Ελλάδα, τις θυγατρικές της και τις επιχειρήσεις στις οποίες η μητρική ή οι θυγατρικές της κατέχουν ειδική συμμετοχή (εταιρείες συμμετοχής), από επιχειρήσεις συνδεδεμένες με τη μητρική, θυγατρική ή εταιρεία συμμετοχής, κατά την έννοια των περιπτώσεων β', γ', ή δ' του εδαφίου 5 του άρθρου 42ε του κ.ν. 2190/1920 (ΦΕΚ 37 Α') ή επί των οποίων ασκείται από τη μητρική, θυγατρική ή εταιρεία συμμετοχής σημαντική επιρροή, χωρίς να υφίσταται συμμετοχή ή με τις οποίες συνδέονται με άλλο στενό δεσμό ή ευρίσκονται υπό ενιαία διοίκηση, χωρίς να απαιτείται σχετική σύμβαση ή ρήτρα του καταστατικού. Για την έννοια των όρων «μητρική - θυγατρική», «ειδική συμμετοχή» και «στενός δεσμός» εφαρμόζονται οι ορισμοί του άρθρου 2 του ν. 3601/2007 (ΦΕΚ 178 Α').

Ως μεγαλύτερη εταιρεία του ομίλου θεωρείται αυτή που εμφανίζει το υψηλότερο μέγεθος ισολογισμού κατά την προηγούμενη χρήση.

5. «Επιτροπή»: Η Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, που αναφέρεται στο άρθρο 7 του παρόντος

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

νόμου.

6. «Πρόσωπο»: Φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

7. «Ηλεκτρονική Μεταφορά Κεφαλαίων»: Η μεταφορά κεφαλαίων, κατά την οποία η συναλλαγή πραγματοποιείται με πρωτοβουλία του εντολέα, μέσω πιστωτικού ιδρύματος ή χρηματοπιστωτικού οργανισμού, με χρήση ηλεκτρονικών μέσων, με σκοπό να τεθεί στη διάθεση του δικαιούχου χρηματικό ποσό σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό. Ο εντολέας και ο δικαιούχος μπορεί να είναι το ίδιο πρόσωπο.

8. «Διασυνοριακή Μεταφορά Κεφαλαίων»: Η μεταφορά κεφαλαίων κατά την οποία το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός που λαμβάνει την εντολή μεταφοράς κεφαλαίων υπόκειται σε διαφορετική έννομη τάξη από εκείνη στην οποία υπόκειται το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός που θέτει τα μεταφερόμενα κεφάλαια στη διάθεση του δικαιούχου.

9. «Χρηματοπιστωτικός τομέας»: Ο τομέας της οικονομίας που αποτελείται από τα νομικά και φυσικά πρόσωπα που εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, την Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης και την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων.

10. «Εικονική τράπεζα»: Το πιστωτικό ίδρυμα ή άλλου είδους ίδρυμα ή εταιρεία ασχολούμενη με ανάλογες δραστηριότητες, που έχει συσταθεί σε χώρα ή δικαιοδοσία στην οποία δεν έχει φυσική παρουσία, υπό την έννοια της άσκησης από εκεί της πραγματικής διοίκησης και διεύθυνσης και δεν συνδέεται με χρηματοπιστωτικό όμιλο που πληροί τις απαιτήσεις της κοινοτικής νομοθεσίας, σχετικά με τη ρύθμιση και εποπτεία αυτών ή τουλάχιστον ισοδύναμες απαιτήσεις.

11. «Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα»: Τα φυσικά πρόσωπα, στα οποία έχει ή είχε ανατεθεί σημαντικό δημόσιο λειτουργήμα και οι άμεσοι στενοί συγγενείς τους ή τα πρόσωπα που είναι γνωστά ως στενοί συνεργάτες των προσώπων αυτών, όπως αυτά εξειδικεύονται στο άρθρο 22.

12. «Λογαριασμός πλάγιας πρόσβασης»(Regei'3i' through account): Τραπεζικός λογαριασμός που τηρείται σε πιστωτικό ίδρυμα εγκατεστημένο στην Ελλάδα (ανταποκριτής) και ανοίγεται στο πλαίσιο διασυνοριακής σχέσης τραπεζικής ανταπόκρισης (correspondent banking) με σκοπό την εξυπηρέτηση των πελατών πιστωτικού ιδρύματος εγκατεστημένου στην αλλοδαπή (ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης) για την εκ μέρους τους διενέργεια χρηματοπιστωτικών συναλλαγών στην Ελλάδα.

13. «Υποπτη συναλλαγή ή δραστηριότητα»: Η συναλλαγή ή οι συναλλαγές ή δραστηριότητες από

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

τις οποίες εκτιμάται ότι προκύπτουν αποχρώσεις ενδείξεις ή υπόνοιες για πιθανή απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του άρθρου 2 του παρόντος νόμου ή για εμπλοκή του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου σε εγκληματικές δραστηριότητες, με βάση την αξιολόγηση των στοιχείων της συναλλαγής (φύση της συναλλαγής, κατηγορία χρηματοπιστωτικού μέσου, συχνότητα, πολυπλοκότητα και ύψος της συναλλαγής, χρήση ή μη μετρητών) και του προσώπου (επάγγελμα, οικονομική επιφάνεια, συναλλακτική ή επιχειρηματική συμπεριφορά, φήμη, παρελθόν, επίπεδο διαφάνειας του νομικού προσώπου - πελάτη, άλλα σημαντικά χαρακτηριστικά).

14. «Ασυνήθης συναλλαγή ή δραστηριότητα»: Η συναλλαγή ή οι συναλλαγές ή δραστηριότητες που δεν συνάδουν με τη συναλλακτική, επιχειρηματική ή επαγγελματική συμπεριφορά του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου ή με την οικονομική τους επιφάνεια ή που δεν έχουν προφανή σκοπό ή κίνητρο οικονομικής, επαγγελματικής ή προσωπικής φύσεως.

15. «Επιχειρηματική σχέση»: Η επιχειρηματική, επαγγελματική ή εμπορική σχέση που συνδέει τον πελάτη με τα υπόχρεα πρόσωπα, εντός του πλαισίου των δραστηριοτήτων των τελευταίων και η οποία αναμένεται, κατά τον χρόνο έναρξής της, ότι θα έχει κάποια διάρκεια.

16. «Πραγματικός δικαιούχος»: Το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα, στα οποία τελικά ανήκει το νομικό πρόσωπο - πελάτης ή το νομικό σχήμα ή το φυσικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου διεξάγεται συναλλαγή ή δραστηριότητα. Ως «πραγματικός δικαιούχος» νοείται ιδίως:

α) Όσον αφορά τις εταιρείες:

i) Το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα, στα οποία τελικά ανήκει η εταιρεία ή ελέγχεται από αυτά δια της κατοχής ή του ελέγχου αμέσως ή εμμέσως επαρκούς ποσοστού των μετοχών ή των δικαιωμάτων ψήφου αυτής, μεταξύ άλλων και μέσω μετοχών στον κομιστή, εκτός από εταιρεία που έχει νόμιμα εισαχθεί σε οργανωμένη αγορά και η οποία υπόκειται στις απαιτήσεις γνωστοποίησης που συνάδουν με την κοινοτική νομοθεσία ή υπόκειται σε ισότιμα διεθνή πρότυπα· ποσοστό μετοχών ύψους 25% τουλάχιστον θεωρείται ότι πληροί το κριτήριο αυτό, ii) το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα τα οποία ασκούν κατ' άλλον τρόπο έλεγχο στη διαχείριση της εταιρείας.

β) Όσον αφορά τα λοιπά νομικά πρόσωπα, τις νομικές οντότητες ή άλλα νομικά σχήματα, όπως τα ιδρύματα και οι εταιρείες εμπιστευματικής διαχείρισης ή τα εμπιστεύματα (trusts), που διοικούν ή διανέμουν κεφάλαια:

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

- i) Το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα που δικαιούνται ποσοστό 25% τουλάχιστον των περιουσιακών στοιχείων της νομικής οντότητας ή του νομικού σχήματος, εφόσον οι μελλοντικοί δικαιούχοι έχουν ήδη προσδιορισθεί,
- ii) η κατηγορία προσώπων προς το συμφέρον της οποίας κυρίως έχει συσταθεί ή λειτουργεί η νομική οντότητα ή το νομικό σχήμα, εφόσον οι δικαιούχοι του νομικού προσώπου ή του νομικού σχήματος δεν έχουν προσδιορισθεί ακόμη,
- iii) το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα που ασκούν έλεγχο σε ποσοστό 25 % τουλάχιστον επί των περιουσιακών στοιχείων της νομικής οντότητας ή του νομικού σχήματος.

Βάσει του άρθρου 44 του ν.3691/2008 και του άρθρου 8 της απόφ. 1/506/8.4.2009 του Δ.Σ. της Ε.Κ. ορίζονται τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του Υπεύθυνου Συμμόρφωσης.

Άρθρο 44.

Αρμόδια στελέχη Υποχρεώσεις χρηματοπιστωτικών ομίλων

1. Κάθε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός οφείλει να ορίσει ένα διευθυντικό στέλεχος, στο οποίο τα άλλα διευθυντικά στελέχη και οι υπάλληλοι θα αναφέρουν κάθε συναλλαγή που θεωρούν ασυνήθη ή ύποπτη για απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του άρθρου 2 και κάθε γεγονός του οποίου λαμβάνουν γνώση λόγω της υπηρεσίας τους και το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη τέτοιων πράξεων. Στα υποκαταστήματα ή σε ειδικές διευθύνσεις ή μονάδες η αναφορά αυτή γίνεται κατευθείαν στο διευθυντή του υποκαταστήματος ή της διεύθυνσης ή της μονάδας ο οποίος αναφέρεται αμέσως στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος, εφόσον συμμερίζεται τις υπόνοιες. Αν ο διευθυντής ή ο αναπληρωτής του κωλύεται ή αρνείται ή αμελεί ή δεν συμμερίζεται τις υπόνοιες του αναφέροντος υπαλλήλου, τότε ο υπάλληλος μπορεί να αναφερθεί στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος. Ο τελευταίος ενημερώνει σχετικά, τηλεφωνικώς ή με εμπιστευτικό έγγραφο ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο, την Επιτροπή παρέχοντάς της συγχρόνως κάθε χρήσιμη πληροφορία ή στοιχείο, αν μετά από την εξέταση που πραγματοποιεί κρίνει ότι οι πληροφορίες και τα υπάρχοντα στοιχεία δικαιολογούν την αναφορά. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και σε άλλα υπόχρεα νομικά πρόσωπα, τα οποία προσδιορίζονται σύμφωνα με τα κριτήρια που θέτουν οι σχετικές

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

αποφάσεις των αρμόδιων αρχών.

2. Κάθε χρηματοπιστωτικός όμιλος ορίζει ένα διευθυντικό στέλεχος, από τη μεγαλύτερη εταιρεία του ομίλου, ως συντονιστή για την εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων του παρόντος νόμου από τις επί μέρους εταιρείες του ομίλου. Προς τούτο το στέλεχος αυτό συνεργάζεται και ανταλλάσσει πληροφορίες με τα διευθυντικά στελέχη των επί μέρους εταιρειών του ομίλου, που ορίζονται στην παράγραφο 1, λαμβάνει γνώση των τυχόν αναφορών τους προς την Επιτροπή και δύναται να υποβάλει αναφορές σε αυτήν και ο ίδιος, παρέχοντας στοιχεία από όλες τις εταιρείες του ομίλου.

Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν τη μεγαλύτερη εταιρεία κάθε ομίλου δύναται να προσδιορίζονται διαδικασίες και υποχρεώσεις που πρέπει να τηρούν οι όμιλοι και οι εταιρείες κάθε ομίλου.

ΑΠΟΦΑΣΗ 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου

Άρθρο 8 Υπεύθυνος Συμμόρφωσης

1. Ο Υπεύθυνος Συμμόρφωσης για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως προβλέπεται από το άρθρο 44 του νόμου 3691/2008, επιμελείται για τη συμμόρφωση της Εταιρίας με τις υποχρεώσεις της για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

2. Ο Υπεύθυνος Συμμόρφωσης έχει τουλάχιστον τα παρακάτω καθήκοντα:

(α) Παραλαμβάνει από υπαλλήλους της Εταιρίας αναφορές με πληροφορίες για ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές καθώς και για κάθε γεγονός του οποίου λαμβάνουν γνώση οι υπάλληλοι και το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Οι αναφορές των υπαλλήλων πρέπει να είναι αιτιολογημένες και καταχωρούνται σε ειδικό αρχείο και φέρουν ημερομηνία και την υπογραφή του υπαλλήλου.

(β) Αξιολογεί και εξετάζει τις πληροφορίες με αναφορά σε άλλες διαθέσιμες πηγές. Η αξιολόγηση των πληροφοριών που περιέχονται στις αναφορές που υποβάλλονται στον Υπεύθυνο Συμμόρφωσης πρέπει να γίνεται σε ιδιαίτερο έντυπο, το οποίο πρέπει επίσης να αρχειοθετείται στο σχετικό

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

φάκελο των αναφορών. Εάν από την αξιολόγηση προκύψουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ότι διαπράττεται, επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή επιχειρήθηκε να διαπραχθεί νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, τότε πρέπει να ετοιμάσει αναφορά η οποία πρέπει να υποβληθεί στην Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας το συντομότερο δυνατό. Εάν ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης αποφασίσει να μην προβεί σε αναφορά στην εν λόγω Επιτροπή, τότε πρέπει να αιτιολογήσει, στο σχετικό φάκελο, πλήρως τους λόγους για αυτήν την απόφαση.

(γ) Ενεργεί ως το πρώτο σημείο επαφής με την Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας τόσο κατά την έναρξη όσο και καθ' όλη τη διάρκεια της διερεύνησης της υπόθεσης που εξετάζεται μετά την υποβολή της γραπτής αναφοράς, ανταποκρίνεται σε όλα τα ερωτήματα και τις ζητούμενες διευκρινήσεις της εν λόγω Επιτροπής και αποφασίζει κατά πόσον τα ερωτήματα ή οι διευκρινίσεις σχετίζονται άμεσα με την αναφορά που έχει υποβάλει, οπότε και παρέχει όλες τις ζητούμενες πληροφορίες και συνεργάζεται πλήρως με την εν λόγω Επιτροπή.

(δ) Αξιολογεί σε ετήσια βάση τους κινδύνους που προέρχονται από υφιστάμενους και νέους πελάτες, υφιστάμενα και νέα προϊόντα ή υπηρεσίες και προτείνει στο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας την λήψη συγκεκριμένων μέτρων με προσθήκες και αλλαγές στα συστήματα και τις διαδικασίες που εφαρμόζει η Εταιρία για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των εν λόγω κινδύνων.

(ε) Σε περίπτωση χρηματοπιστωτικού ομίλου, επιβάλλεται ο ορισμός ενός Υπεύθυνου Συμμόρφωσης από τη μεγαλύτερη εταιρία του ομίλου ως υπεύθυνου για την εξασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων του νόμου και της παρούσας από τις επί μέρους εταιρίες του ομίλου. Προς τούτο, το στέλεχος αυτό συνεργάζεται, συντονίζει και ανταλλάσσει πληροφορίες με τους Υπεύθυνους Συμμόρφωσης των εταιριών του ομίλου, που ορίζονται κατά τα ανωτέρω.

Σύμφωνα με το κεφ. Α. της εγκυκλίου 41/2009 της Ε.Κ. και το κεφ. Β της εγκυκλίου 49/2012 της Ε.Κ., παρατίθενται ενδεικτικά περιπτώσεις συναλλαγών ή δραστηριοτήτων που αποσκοπούν σε προσπάθειες Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, οι οποίες πρέπει να

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

λαμβάνονται υπόψη από τα αρμόδια στελέχη της Εταιρίας, προκειμένου να τις εντοπίσουν και να τις αποτρέψουν.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΡ. 41

ΘΕΜΑ: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΥΠΟΠΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ / ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.

Α. Παρατίθενται ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα συναλλαγών, δραστηριοτήτων ή συμπεριφορών που από τη φύση τους ενδεχομένως συνδέονται με πρόθεση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και θα πρέπει να ενεργοποιούν την προβλεπόμενη στις σχετικές διατάξεις διαδικασία.

1. Ενδείξεις συγκεκριμένων συναλλαγών / δραστηριοτήτων, που πρέπει να θεωρούνται ως ασυνήθεις ή ύποπτες νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, μπορεί να αφορούν στην ταυτότητα του πελάτη ή και στις κινήσεις του λογαριασμού του πελάτη:

1. Αδικαιολόγητη καθυστέρηση ή άρνηση του πελάτη, ή του πληρεξουσίου του, να προσκομίσει τα νομιμοποιητικά και λοιπά έγγραφα που είναι απαραίτητα για το άνοιγμα επενδυτικού λογαριασμού, ή γενικότερα απροθυμία του να παράσχει ολοκληρωμένες πληροφορίες σχετικά με τη φύση των επιχειρηματικών του δραστηριοτήτων.
2. Φήμες και ειδήσεις που αφορούν στον πελάτη ή συνδεδεμένα με αυτόν πρόσωπα και τον συνδέουν με εγκληματικές και ποινικά κολάσιμες δραστηριότητες. Οι Εταιρίες έχουν υποχρέωση άμεσης καταγγελίας όταν υπάρχουν δημοσιεύματα στον Τύπο σχετικά με εγκληματικές δραστηριότητες του πελάτη τους.
3. Άνοιγμα επενδυτικού λογαριασμού στο όνομα πελάτη, φυσικού προσώπου, του οποίου η κατοικία ή ο τόπος εργασίας, ή νομικού προσώπου του οποίου η έδρα δεν είναι στην περιοχή που εξυπηρετείται από την Εταιρία ή το συγκεκριμένο υποκατάστημα.
4. Σε αίτημα της Εταιρίας ο πελάτης αρνείται ή αποτυγχάνει να πιστοποιήσει τη νόμιμη προέλευση των κεφαλαίων ή του χαρτοφυλακίου του, είτε τα στοιχεία που παρέχει είναι ψεύτικα ή παραπλανητικά.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

5. Πελάτης που έχει επαγγελματικές σχέσεις ή προέρχεται ή εδρεύει ή έχει τραπεζικό λογαριασμό σε μη συνεργάσιμες χώρες ή σε χώρες που δεν εφαρμόζουν ή εφαρμόζουν ανεπαρκώς τις Συστάσεις της FATF.
6. Πελάτης που έχει επαγγελματικές σχέσεις ή προέρχεται ή εδρεύει ή έχει τραπεζικό λογαριασμό σε χώρες παραγωγής ή διακίνησης ναρκωτικών.
7. Παροχή στοιχείων από τον πελάτη τα οποία δύσκολα μπορούν να επαληθευτούν από την Εταιρία.
8. Κίνηση λογαριασμών με μεγάλα ποσά που τηρούνται στο όνομα υπεράκτιων εταιριών (offshore companies).
9. Ενεργοποίηση αδρανών για μεγάλο διάστημα επενδυτικών λογαριασμών.
10. Σημαντική και αιφνίδια αύξηση συναλλαγών σε σχέση με το επενδυτικό προφίλ του πελάτη.
11. Ασυνήθης νευρική συμπεριφορά προσώπων κατά τη διεξαγωγή συναλλαγής.
12. Μη επίδειξη ευλόγου ενδιαφέροντος από τον πελάτη για τους κινδύνους ή τους οικονομικούς όρους της συναλλαγής.
13. Άρνηση του πελάτη να έχει προσωπικές επαφές με την Εταιρία.
14. Αίτημα του πελάτη για μεταφορά χρηματικών ποσών σε επενδυτικούς ή τραπεζικούς λογαριασμούς άλλων πελατών με τους οποίους δεν συνδέεται με επαγγελματικούς ή συγγενικούς δεσμούς. (Συναλλαγή ύποπτη και για χρηματοδότηση της τρομοκρατίας).
15. Αίτημα του πελάτη-νομικού προσώπου για μεταφορά χρηματικών ποσών σε τραπεζικούς λογαριασμούς υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιριών σε άλλες χώρες. (Συναλλαγή ύποπτη και για χρηματοδότηση της τρομοκρατίας).
16. Επαναλαμβανόμενες όμοιες συναλλαγές για ποσά λίγο κάτω από το ελάχιστο όριο, για το οποίο απαιτείται εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας.
17. Συχνή αλλαγή διεύθυνσης του πελάτη που δεν δικαιολογείται από την επαγγελματική του δραστηριότητα.
18. Περιπτώσεις πελατών των οποίων το βιοτικό επίπεδο αλλάζει συνεχώς καθώς και η εμφάνισή τους.
19. Συνεργασία του πελάτη με μεγάλο αριθμό Ε.Π.Ε.Υ.
20. Τακτικές μεταφορές χαρτοφυλακίου από και προς άλλες Ε.Π.Ε.Υ.
21. Η πίστωση του επενδυτικού λογαριασμού του πελάτη γίνεται μέσω καταθέσεων από πολλά

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

τραπεζικά υποκαταστήματα μίας ή περισσότερων τραπεζών.

22. Δεν αναγράφεται το όνομα του πελάτη στην αιτιολογία της κατάθεσης ενός χρηματικού ποσού στον τραπεζικό λογαριασμό πελατών της Εταιρίας για πίστωση του επενδυτικού του λογαριασμού.
23. Μεγάλος αριθμός ατόμων που καταθέτουν ποσά στον τραπεζικό λογαριασμό πελατών της Εταιρίας για λογαριασμό του ίδιου πελάτη χωρίς ικανοποιητική εξήγηση.
24. Επενδυτικός λογαριασμός πελάτη για τον οποίο υπάρχει εξουσιοδότηση χειρισμού σε πρόσωπα που όμως δεν φαίνονται να έχουν οποιαδήποτε σχέση με τον πελάτη (είτε οικογενειακή, είτε επαγγελματική).
25. Εμβάσματα σε τραπεζικό λογαριασμό του πελάτη στον οποίο υπάρχουν συνδικαιούχοι που όμως δεν φαίνονται να έχουν οποιαδήποτε σχέση με τον πελάτη (είτε οικογενειακή, είτε επαγγελματική).
26. Κοινός επενδυτικός λογαριασμός προσώπων που δεν φαίνονται να έχουν οποιαδήποτε σχέση μεταξύ τους (είτε οικογενειακή, είτε επαγγελματική).
27. Το τηλέφωνο του σπιτιού ή της επιχείρησης του πελάτη είναι απενεργοποιημένο.
28. Η ύπαρξη υπόνοιας ή η διαπίστωση ίδρυσης εικονικών επιχειρήσεων από τον πελάτη.
29. Η διενέργεια πολύπλοκων ή ασυνήθιστων συναλλαγών χωρίς προφανή οικονομικό ή σαφή νόμιμο λόγο.
30. Καταθέσεις μεγάλων ποσών σε μετρητά ή επιταγές στο ταμείο της Εταιρίας ή / και μεγάλες αναλήψεις σε μετρητά ή επιταγές από το ταμείο της Εταιρίας.
31. Αίτημα για μεταφορά χρημάτων στον τραπεζικό λογαριασμό του πελάτη μετά από πρόσφατη κατάθεση στον επενδυτικό λογαριασμό του πελάτη, χωρίς προηγούμενα να έχει γίνει κάποια συναλλαγή.
32. Κατά τη διάρκεια της πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του πελάτη παρατηρείται έλλειψη συνέφειας μεταξύ των στοιχείων που υπέβαλε ο πελάτης με αποτέλεσμα να προκύπτουν ερωτήματα ως προς την εγκυρότητα κάποιων από τα στοιχεία αυτά. (π.χ. μεταξύ των εγγράφων παρατηρούνται διαφορές στη διεύθυνση διαμονής, την ταχυδρομική διεύθυνση, το τηλέφωνο επικοινωνίας, το επάγγελμα, τον τόπο και την ημερομηνία γεννήσεως, το πατρώνυμο, το ΑΦΜ, κτλ.)
33. Πελάτες οι οποίοι επιμένουν πάντοτε να συναλλάσσονται με τον ίδιο υπάλληλο ακόμα και για

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

συναλλαγές ρουτίνας ή οι οποίοι σταματούν να συναλλάσσονται με την Εταιρία σε περίοδο απουσίας συγκεκριμένου υπαλλήλου.

II. Ενδείξεις συμπεριφοράς υπαλλήλου μπορεί να θεωρηθούν ύποπτες ότι συνδέονται με πρόθεση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και θα πρέπει να ενεργοποιούν την προβλεπόμενη στις σχετικές διατάξεις διαδικασία.

1. Ο υπάλληλος κάνει σπάταλο τρόπο ζωής που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από το μισθό του.
2. Ο υπάλληλος παραλείπει να συμμορφωθεί με αναγνωρισμένες πολιτικές, διαδικασίες και μεθόδους.
3. Ο υπάλληλος είναι απρόθυμος να πάρει άδεια.
4. Αλλαγές στην απόδοση ή στον τρόπο συμπεριφοράς του υπαλλήλου.

Τα προειδοποιητικά σημάδια ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών, δραστηριοτήτων ή συμπεριφορών, που εκτέθηκαν στα υπό I και II πιο πάνω, δεν υποδεικνύουν απαραίτητα νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή /και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, είναι ωστόσο ενδείξεις ότι οι Εταιρίες θα πρέπει να προβαίνουν σε περαιτέρω διερεύνηση ενεργοποιώντας την προβλεπόμενη στις σχετικές διατάξεις διαδικασία.

Σε κάθε περίπτωση οι Εταιρίες πρέπει να επιδεικνύουν αυξημένη επιμέλεια στην τεκμηρίωση της έρευνας και αξιολόγηση της φύσης και της νομιμότητας όλων των ύποπτων και ασυνήθων συναλλαγών.

Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 49

B. Ύποπτες συναλλαγές/δραστηριότητες που ενδεχομένως συνδέονται ή σχετίζονται με φοροδιαφυγή

1. Πελάτης απρόθυμος να προσκομίσει το εκκαθαριστικό σημείωμα της φορολογικής δήλωσης φυσικού προσώπου ή την υποβληθείσα δήλωση φορολογίας εισοδήματος νομικού προσώπου ως

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

προαπαιτούμενο για την διαμόρφωση του οικονομικού/συναλλακτικού του προφίλ, παρά τις επανειλημμένες οχλήσεις εκ μέρους της Εταιρίας.

2. Υπάρχουν πληροφορίες από εξωτερική πηγή (τοπική κοινωνία, μέσα ενημέρωσης, κλπ) ότι πελάτης εμπλέκεται σε δραστηριότητες που πιθανώς συνδέονται με φοροδιαφυγή ή ότι ο τρόπος διαβίωσής του είναι δυσανάλογα πολυτελής σε σχέση με τα προκύπτοντα, από τη φορολογική του δήλωση, στοιχεία.
3. Πραγματοποιούνται καταθέσεις στον επενδυτικό λογαριασμό πελάτη φυσικού προσώπου ιδιοκτήτη εταιρίας, που δεν είναι συμβατές με το ύψος του δηλωθέντος εισοδήματός του ή με τον τόπο κατοικίας του, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται υπόνοιες ότι οι καταθέσεις αυτές ενδεχομένως σχετίζονται με αποκρυβείσες πωλήσεις της εταιρίας του ή άλλα εταιρικά γεγονότα.
4. Διενεργούνται σημαντικού ύψους συναλλαγές σε επενδυτικό λογαριασμό πελάτη για τον οποίο η Εταιρία έχει λάβει αιτήματα από φορολογικές, τελωνειακές, δικαστικές ή διωκτικές αρχές, για την παροχή στοιχείων ή την επιβολή προσωρινών μέτρων διασφάλισης του Δημοσίου, ή σε επενδυτικούς λογαριασμούς μελών της οικογένειάς του ή στενών συνεργατών του.
5. Η συναλλακτική δραστηριότητα πελάτη για τον οποίο έχουν έρθει σε γνώση της Εταιρίας αιτήματα από φορολογικές, τελωνειακές, δικαστικές ή διωκτικές αρχές, για την παροχή στοιχείων ή την επιβολή μέτρων διασφάλισης του Δημοσίου, μεταφέρεται σε νέο επενδυτικό λογαριασμό που ανήκει στον ίδιο ή σε μέλη της οικογένειάς του ή σε στενούς συνεργάτες του ή σε εταιρεία που ανήκει, διοικείται ή εκπροσωπείται από αυτόν.
6. Διενεργούνται αλληπάλληλες επενδύσεις σε μετοχές που δίνουν μέρισμα, ώστε να εμφανίζεται εισόδημα, χωρίς όμως να προκύπτει πραγματικό οικονομικό όφελος.
7. Ενδείξεις από το επόμενο εκκαθαριστικό σημείωμα της φορολογίας εισοδήματος του πελάτη ότι έχουν χρησιμοποιηθεί επιλεκτικά μόνο κερδοφόρα πινακίδια συναλλαγών για να δηλωθεί αυξημένο αφορολόγητο εισόδημα.

Η Εταιρία δύναται στις Διαδικασίες της να ενσωματώσει τις παρ. Β, Γ, Δ και Ε της εγκυκλίου 41/8.4.2009 της Ε.Κ. οι οποίες αναφέρονται στις χώρες και τους οργανισμούς, α) που είναι μέλη της FATF, β) που διαθέτουν Κανονιστικό Πλαίσιο ισοδύναμο με αυτό που επιβάλλει η Οδηγία 2005/60/ΕΚ γ) που

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

μπορούν να χαρακτηριστούν ως μη συνεργάσιμες και δ) που δεν εφαρμόζουν ή εφαρμόζουν ανεπαρκώς τις συστάσεις της FATF.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΡ. 41

B. ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΜΕΛΗ ΤΗΣ FATF

Αργεντινή	Ηνωμένο Βασίλειο	Κίνα
Αυστραλία	Η.Π.Α.	Νορβηγία
Αυστρία	Ιαπωνία	Νότιος Αφρική
Βέλγιο	Ιρλανδία	Ολλανδία
Βραζιλία	Ισλανδία	Πορτογαλία
Γαλλία	Ισπανία	Ρωσική Ομοσπονδία
Γερμανία	Ιταλία	Σιγκαπούρη
Δανία	Καναδάς	Σουηδία
Ελβετία	Λουξεμβούργο	Τουρκία
Ελλάς	Μεξικό	Φινλανδία
	Νέα Ζηλανδία	Χονγκ-Κονγκ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕC)

Συμβούλιο Συνεργασίας του Περσικού Κόλπου (GCC)

Γ. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΙΣΟΔΥΝΑΜΟ ΜΕ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ Η ΟΔΗΓΙΑ 2005/60/ΕΚ.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Σας κοινοποιούμε τον κατάλογο των χωρών και περιοχών ιδιαίτερης δικαιοδοσίας, οι οποίες διαθέτουν κανονιστικό πλαίσιο για την πρόληψη και αποτροπή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, που είναι ισοδύναμο με το κοινοτικό.

- Αργεντινή
- Αυστραλία
- Βραζιλία
- Καναδάς
- Χονγκ-Κονγκ (Κίνα)
- Ιαπωνία
- Μεξικό
- Νέα Ζηλανδία
- Ρωσική Ομοσπονδία
- Σιγκαπούρη
- Ελβετία
- Νότιος Αφρική
- ΗΠΑ
- Γαλλικές υπερπόντιες περιοχές (Mayotte, New Caledonia, French Polynesia, Saint Pierre and Miquelon)
- Ολλανδικές υπερπόντιες περιοχές Αντίλλες (Antilles) και Αρούμπα (Aruba).

Κατά την κατάταξη σε κατηγορίες κινδύνου των πελατών σας, που προέρχονται από τις παραπάνω χώρες, έχετε τη δυνατότητα να θεωρήσετε ότι οι πελάτες αυτοί έχουν το ίδιο επίπεδο κινδύνου με τους πελάτες που προέρχονται από κοινοτικές χώρες.

Σημειώνεται ότι ο παραπάνω κατάλογος περιλαμβάνεται στην Κοινή Θέση της 1112/6/2008 των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Παράνομες Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, η οποία έχει συσταθεί βάσει του άρθρου 41 της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ.

Ο κατάλογος αυτός δεν είναι δεσμευτικός και υπόκειται σε συνεχείς αναθεωρήσεις υπό το πρίσμα εξελίξεων και νέων στοιχείων που ενδέχεται να προκύψουν από τις εκάστοτε αξιολογήσεις των χωρών (τόσο αυτών που περιλαμβάνονται στον κατάλογο όσο και άλλων) που πραγματοποιούνται από αρμόδιους Διεθνείς Οργανισμούς (Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης - FATF, ΔΝΤ, Διεθνής Τράπεζα) με βάση τις συστάσεις και την αναθεωρημένη μεθοδολογία της FATF.

Δ. ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΜΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΜΕΣ ΧΩΡΕΣ

Κατόπιν σχετικής απόφασης της Ολομέλειας της Financial Action Task Force (F.A.T.F.), που συνήλθε στο Βανκούβερ του Καναδά από τις 9 έως τις 13 Οκτωβρίου 2006, προκύπτει ότι δεν υπάρχουν μη συνεργαζόμενες χώρες. Αυτό όμως δεν σημαίνει, όπως ανακοίνωσε η FATF, ότι δεν μπορεί να χαρακτηριστεί μια χώρα, που αποτελεί σοβαρή απειλή στη διεθνή προσπάθεια εναντίον του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ως μη συνεργάσιμη.

Ε. ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΧΩΡΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΝ Ή ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΝ ΑΝΕΠΑΡΚΩΣ ΤΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ FATF.

Οι χώρες USBEKISTAN, IRAN, PAKISTAN, TURKMENISTAN, SAO TOME AND PRINCIPE καθώς και οι περιοχές της ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ που βρίσκονται υπό Τουρκική κατοχή, δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις Συστάσεις της FATF.

Οι Εταιρίες εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή τις συναλλαγές και εφαρμόζουν επιπρόσθετες διαδικασίες συνεχούς παρακολούθησης επιχειρηματικών σχέσεων και συναλλαγών με πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, συμπεριλαμβανομένων πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών, που προέρχονται από χώρες που χαρακτηρίζονται από τη FATF ως μη συνεργάσιμες ή χώρες που δεν εφαρμόζουν ή εφαρμόζουν ανεπαρκώς τις συστάσεις της FATF.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Όλες οι συναλλαγές με πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, από τις χώρες αυτές, πρέπει να εξετάζονται με ιδιαίτερη προσοχή και, εάν μετά την εξέταση της συναλλαγής υπάρχουν αμφιβολίες ως προς τη νόμιμη προέλευση των κεφαλαίων, υποβάλλεται αναφορά στην Επιτροπή Καταπολέμησης. Τα αποτελέσματα της εξέτασης πρέπει να καταγράφονται και να τηρούνται σε αρχείο για τουλάχιστον πέντε έτη, με συνημμένα τα αποδεικτικά έγγραφα.

Για τον προσδιορισμό του κινδύνου που παρουσιάζει μια χώρα για το ξέπλυμα χρήματος και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και τη σχετική αξιολόγησή της, οι Εταιρίες λαμβάνουν υπόψη τους τα εξής στοιχεία:

- ανακοινώσεις της FATF σχετικά με χώρες ή περιοχές που δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της,
- εκθέσεις αξιολόγησης χωρών που εκδίδονται από τη FATF, τα περιφερειακά σώματα που έχουν συσταθεί και λειτουργούν στα πρότυπά της (π.χ. Επιτροπή Moneyval του Συμβουλίου της Ευρώπης), το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα,
- κατάλογο των χωρών ή περιοχών, οι οποίες σύμφωνα με την Κοινή Θέση της Επιτροπής για την Πρόληψη της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, που επικουρεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διαθέτουν κανονιστικό πλαίσιο ισοδύναμο με το κοινοτικό,
- χώρες που χαρακτηρίζονται από τη FATF ως μη συνεργάσιμες ή ως φορολογικοί παράδεισοι,
- κατάλογοι Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ηνωμένων Εθνών, και OFAC (Office of Financial Assets Control) με πρόσωπα ή οντότητες για τα οποία έχουν εκδοθεί περιοριστικά μέτρα,
- χώρες-μέλη της FATF,
- εφαρμογή των σχετικών οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- αρχές του Wolfsberg Group
- χώρες που έχουν επικυρώσει τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1988 για τη διακίνηση των ναρκωτικών.

Άρθρο 42

Κατάρτιση και εκπαίδευση

• Τα υπόχρεα πρόσωπα λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε οι υπάλληλοί τους να λάβουν γνώση των διατάξεων του παρόντος νόμου και των σχετικών κανονιστικών αποφάσεων. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη συμμετοχή των αρμόδιων υπαλλήλων σε ειδικά προγράμματα κατάρτισης, τα οποία τους βοηθούν να εντοπίζουν τις δραστηριότητες που τυχόν συνδέονται με τα αδικήματα του άρθρου 2 και τους εκπαιδεύουν να ενεργούν σωστά σε τέτοιες περιπτώσεις.

ΜΕΤΡΑ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ

Ορίζονται οι περιπτώσεις που εφαρμόζονται τα μέτρα δέουσας επιμέλειας σύμφωνα με τα άρθρα 12 και 15 του ν. 3691/2008.

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3691

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΕΛΑΤΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΑΤΗ

Άρθρο 12

Περιπτώσεις εφαρμογής δέουσας επιμέλειας

Τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη στις εξής περιπτώσεις:

α) όταν συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις, β) όταν διενεργούν περιστασιακές συναλλαγές που ανέρχονται σε ποσό τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ, ανεξάρτητα από το αν η συναλλαγή

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

διενεργείται με μία μόνη πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση, γ) όταν υπάρχει υπόνοια για απόπειρα ή διάπραξη αδικημάτων του άρθρου 2, ανεξάρτητα από κάθε παρέκκλιση, εξαίρεση ή όριο ποσού που προβλέπονται στις διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 13, των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 14 και των παραγράφων 1, 2 και 5 του άρθρου 17,

δ) όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την ακρίβεια, την πληρότητα ή την καταλληλότητα των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν προηγουμένως για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων του πελάτη.

Άρθρο 15

Ανώνυμοι λογαριασμοί

Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δεν επιτρέπεται να τηρούν μυστικούς, ανώνυμους ή μόνον αριθμημένους λογαριασμούς ή ανώνυμα βιβλιάρια καταθέσεων ή λογαριασμούς με εικονικά ονόματα ή λογαριασμούς που δεν έχουν το πλήρες όνομα του δικαιούχου τους, σύμφωνα με τα έγγραφα πιστοποίησης της ταυτότητας.

Καθορίζεται ο χρόνος εφαρμογής των μέτρων Δέουσας Επιμέλειας σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν.3691/2008, καθώς και το άρθρο 3 της απόφ. 1/506/2009 του Δ.Σ. της Ε.Κ.

Άρθρο 14

Χρόνος εφαρμογής δέουσας επιμέλειας

1. Η πιστοποίηση και επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου πραγματοποιείται πριν από τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων ή τη διενέργεια της συναλλαγής.

2. Κατά παρέκκλιση της παραγράφου 1, επιτρέπεται να ολοκληρώνεται η επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας των αναφερόμενων στην παράγραφο 1 προσώπων κατά τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων, εφόσον αυτό απαιτείται για να μην διακοπεί η ομαλή διεξαγωγή των

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

συναλλαγών και εφόσον ο κίνδυνος διάπραξης των αδικημάτων του άρθρου 2 είναι μικρός. Στις περιπτώσεις αυτές, οι εν λόγω διαδικασίες επαλήθευσης περατώνονται το συντομότερο δυνατόν μετά την αρχική επαφή.

3. Κατά παρέκκλιση των παραγράφων 1 και 2, όσον αφορά τις δραστηριότητες που εντάσσονται στις ασφάλειες ζωής, επιτρέπεται η επαλήθευση της ταυτότητας του ασφαλισμένου ή/και του δικαιούχου του ασφαρίσματος και του πραγματικού δικαιούχου να πραγματοποιείται μετά τη σύναψη της επιχειρηματικής σχέσης. Στην περίπτωση αυτή, η επαλήθευση πραγματοποιείται το συντομότερο δυνατόν και οπωσδήποτε πριν ο δικαιούχος ή ο ασφαλισμένος προβεί σε συναλλαγή, ιδίως πριν ασκήσει δικαιώματα που του παρέχει το ασφαλιστήριο συμβόλαιο. Επαλήθευση επίσης πραγματοποιείται στην περίπτωση του δεύτερου εδαφίου του στοιχείου α' της παραγράφου 5 του άρθρου 17.

4. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το υπόχρεο πρόσωπο δεν μπορεί να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου ή των περιπτώσεων α' έως γ' και στ' της παρ. 1 του άρθρου 13, δεν εκτελεί τη συναλλαγή, δεν συνάπτει επιχειρηματική σχέση ή διακόπτει οριστικά αυτήν και εξετάζει αν συντρέχει υποχρέωση αναφοράς στην Επιτροπή. Το προηγούμενο εδάφιο δεν εφαρμόζεται ως προς τους δικηγόρους όταν ενεργούν στο πλαίσιο της αξιολόγησης της νομικής κατάστασης των πελατών τους ή εκτελούν δραστηριότητες ως υπερασπιστές ή ως εκπρόσωποι των πελατών τους σε δικαστικές διαδικασίες ή σχετικά με αυτές τις διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της παροχής συμβουλών για την έναρξη δικαστικής διαδικασίας ή την αποφυγή της.

ΑΠΟΦΑΣΗ 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου

Άρθρο 3

Χρόνος εφαρμογής Μέτρων Δέουσας Επιμέλειας ως προς τους υπάρχοντες πελάτες

Οι Εταιρίες εφαρμόζουν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας και ως προς τους υπάρχοντες πελάτες σε περιοδική βάση ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου κάθε πελάτη καθώς και σε έκτακτη βάση την κατάλληλη χρονική στιγμή. Ενδεικτικά παραδείγματα κατάλληλης χρονικής στιγμής είναι:

(α) όταν πελάτης κάνει μία σημαντική για τα δεδομένα του συναλλαγή,

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

- (β) όταν επέλθει μία ουσιαστική αλλαγή στα στοιχεία του πελάτη,
- (γ) όταν αλλάξει ο τρόπος που κινείται ο λογαριασμός του πελάτη και
- (δ) όταν η Εταιρία αντιληφθεί ότι λείπουν αρκετές πληροφορίες για έναν υφιστάμενο πελάτη.

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3691

Άρθρο 13

Μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας

1. Τα μέτρα της συνήθους δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζουν τα υπόχρεα πρόσωπα ως προς τον πελάτη περιλαμβάνουν: α) Την πιστοποίηση και την επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη βάσει εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών από αξιόπιστες και ανεξάρτητες πηγές.

β) Την πιστοποίηση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων της εταιρείας - πελάτη, τη συνεχή επικαιροποίηση των στοιχείων και τη λήψη εύλογων μέτρων, αναλόγως του βαθμού κινδύνου, για επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητάς τους ώστε να διασφαλίζεται ότι το υπόχρεο πρόσωπο γνωρίζει τον πραγματικό δικαιούχο ή τους πραγματικούς δικαιούχους. Τα ανωτέρω ισχύουν και για άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης. Όσον αφορά άλλα νομικά πρόσωπα, εμπιστεύματα (trusts) και ανάλογα νομικά σχήματα, τα υπόχρεα πρόσωπα λαμβάνουν εύλογα μέτρα, αναλόγως του βαθμού κινδύνου, για να κατανοήσουν τη διάρθρωση της κυριότητας και του ελέγχου του πελάτη. Ως κίνδυνος νοείται η σοβαρή πιθανότητα εμπλοκής του πελάτη σε διάπραξη ή απόπειρα διαπράξεως αδικήματος των άρθρων 2 και 3.

γ) Τη συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και τη σκοπούμενη φύση της επιχειρηματικής σχέσης ή σημαντικών συναλλαγών ή δραστηριοτήτων του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου.

δ) Την εξέταση με ιδιαίτερη προσοχή κάθε συναλλαγής ή δραστηριότητας, η οποία από τη φύση της ή από τα στοιχεία που αφορούν το πρόσωπο ή την ιδιότητα του συναλλασσομένου μπορεί να

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

συνδεθεί με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή με χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Στις συναλλαγές αυτές περιλαμβάνονται ιδίως οι πολύπλοκες ή ασυνήθιστα μεγάλες συναλλαγές και όλα τα ασυνήθιστα είδη συναλλαγών που πραγματοποιούνται χωρίς προφανή οικονομικό ή σαφή νόμιμο λόγο.

ε) Τη λήψη κάθε άλλου πρόσφορου μέτρου συμπεριλαμβανομένης της μη κατάρτισης της συναλλαγής και της άρνησης παροχής υπηρεσιών ή άσκησης δραστηριοτήτων, εφόσον δεν έχουν ικανοποιηθεί οι όροι της πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του πελάτη.

στ) Την άσκηση συνεχούς εποπτείας όσον αφορά την επιχειρηματική σχέση, με ενδελεχή εξέταση των συναλλαγών και δραστηριοτήτων των ως άνω προσώπων καθ' όλη τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης, προ- κειμένου τα υπόχρεα πρόσωπα να διαπιστώνουν ότι οι συναλλαγές ή δραστηριότητες συνάδουν με τις γνώσεις που έχουν για τον πελάτη και τον πραγματικό δικαιούχο, τις επαγγελματικές δραστηριότητές τους και τα χαρακτηριστικά του εκτιμώμενου κινδύνου και εφόσον απαιτείται, την προέλευση των κεφαλαίων, σύμφωνα με κριτήρια που δύναται να ορίζουν οι αρμόδιες αρχές. Τα υπόχρεα πρόσωπα διασφαλίζουν επιπλέον την τήρηση ενημερωμένων εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών.

2. Ειδικά τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί συνεκτιμούν και το συνολικό χαρτοφυλάκιο το οποίο διατηρεί ο συναλλασσόμενος σε αυτά και ενδεχομένως σε άλλες εταιρείες του ομίλου στον οποίο ανήκει το υπόχρεο πρόσωπο, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 32 του παρόντος νόμου, προκειμένου να εξακριβώσουν τη συνάφεια και συμβατότητα της εξεταζόμενης συναλλαγής με το χαρτοφυλάκιο ή τα χαρτοφυλάκια αυτά.

3. Όταν ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος ενεργεί για λογαριασμό άλλου, εκτός από την απόδειξη της δικής του ταυτότητας κατά την παράγραφο 1 οφείλει να προβαίνει σε σχετική δήλωση και να αποδεικνύει τα στοιχεία του τρίτου, φυσικού ή νομικού προσώπου, για λογαριασμό του οποίου ενεργεί. Τα υπόχρεα πρόσωπα σε κάθε περίπτωση οφείλουν να εξακριβώσουν την αλήθεια και των στοιχείων αυτών και όταν ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος δεν προβεί στην ως άνω δήλωση, αλλά υπάρχει βάσιμη αμφιβολία για το αν ενεργεί για δικό του λογαριασμό ή υπάρχει βεβαιότητα ότι ενεργεί για λογαριασμό άλλου.

4. Αν κατά τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης δημιουργηθούν αμφιβολίες στο υπόχρεο

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

πρόσωπο για το αν οι συμβαλλόμενοι ή συναλλασσόμενοι ενεργούν για ίδιο λογαριασμό ή σε περίπτωση βεβαιότητας για το ότι δεν ενεργούν για ίδιο λογαριασμό, τα υπόχρεα πρόσωπα λαμβάνουν τα απαιτούμενα μέτρα, προκειμένου να συλλέξουν πληροφορίες για την πραγματική ταυτότητα των προσώπων για λογαριασμό των οποίων αυτοί ενεργούν.

5. Τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν, την κατάλληλη χρονική στιγμή και ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας όχι μόνο στους νέους αλλά και στους υφιστάμενους πελάτες. Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών δύναται να καθορίζονται τα κριτήρια και ο τρόπος εφαρμογής των διαδικασιών δέουσας επιμέλειας στους υπάρχοντες πελάτες.

6. Σε περίπτωση κοινών λογαριασμών καταθέσεων, τίτλων ή άλλης φύσεως χρηματοοικονομικών προϊόντων, οι δικαιούχοι των λογαριασμών αυτών θεωρούνται ως πελάτες και εφαρμόζονται γι' αυτούς οι διαδικασίες δέουσας επιμέλειας.

7. Με αποφάσεις των αρμοδίων αρχών δύναται να εξειδικεύονται διατάξεις του Κανονισμού ΕΚ 1781/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (L 345/8.12.2006), όσον αφορά τα στοιχεία του πληρωτή στην ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων.

8. Όταν υπόχρεο φυσικό πρόσωπο αναλαμβάνει επαγγελματική δραστηριότητα ως υπάλληλος υπόχρεου νομικού προσώπου, οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τον παρόντα νόμο βαρύνουν το νομικό πρόσωπο και όχι το φυσικό. Αν αναλαμβάνει επαγγελματική δραστηριότητα ως υπάλληλος ή συνεργαζόμενος με οποιαδήποτε σύμβαση ή συμφωνία με μη υπόχρεο νομικό πρόσωπο, το υπόχρεο φυσικό πρόσωπο τηρεί τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τον παρόντα νόμο, σύμφωνα με τις αποφάσεις της αρμόδιας αρχής που εποπτεύει την κατηγορία των υπόχρεων προσώπων στην οποία ανήκει το ανωτέρω φυσικό πρόσωπο.

9. Αν σε μία συναλλαγή ή σε σειρά συνδεόμενων συναλλαγών συμμετέχουν καθ' οιονδήποτε τρόπο δύο ή περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα, χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί ή άλλα υπόχρεα πρόσωπα, καθένας από αυτούς οφείλει να εφαρμόσει τα μέτρα δέουσας επιμέλειας, με την επιφύλαξη των διατάξεων του Κεφαλαίου Δ'. Τα ανωτέρω ισχύουν ιδίως για ασφαλιστικά συμβόλαια, αγοραπωλησίες μετοχών, συμβολαίων παραγώγων, ομολόγων ή άλλων χρηματοπιστωτικών προϊόντων και για συναλλαγές με κάρτες οποιασδήποτε φύσεως.

10. Τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη,

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

κατά την παράγραφο 1, αλλά μπορούν να καθορίζουν την έκταση των μέτρων αυτών ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, ο οποίος εξαρτάται από το είδος και το οικονομικό μέγεθος του πελάτη, της επιχειρηματικής σχέσης, του προϊόντος ή της συναλλαγής, συμμορφούμενα με τις σχετικές αποφάσεις των αρμόδιων αρχών που λαμβάνονται σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 6. Τα υπόχρεα πρόσωπα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν στις αρμόδιες αρχές ότι η έκταση των μέτρων είναι ανάλογη με τους κινδύνους των αδικημάτων του άρθρου 2, ότι εφαρμόζουν αυτά τα μέτρα με συνέπεια και αποτελεσματικότητα και ότι συμμορφώνονται με τις αποφάσεις των αρμόδιων αρχών.

ΑΠΟΦΑΣΗ 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου

Άρθρο 2

Μέτρα Συνήθους Δέουσας Επιμέλειας

1. Η πιστοποίηση και η επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη γίνεται βάσει εγγράφων, δεδομένων ή πληροφοριών που συλλέγονται από αξιόπιστη και ανεξάρτητη πηγή σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στο Παράρτημα 1.
2. Οι Εταιρίες κατά την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας αντιπαραβάλλουν τα στοιχεία των πελατών και δυνητικών πελατών με κατάλογο υπόπτων προσώπων που τηρούν με βάση τις σχετικές Οδηγίες και Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Ο κατάλογος συμπληρώνεται επίσης από ανακοινώσεις των αρμοδίων αρχών, δημοσιεύματα και άλλες πηγές για τον εντοπισμό υπόπτων προσώπων.
3. Οι Εταιρίες καθορίζουν στις γραπτές διαδικασίες τους τη μέθοδο της επικαιροποίησης των εγγράφων, που απαιτείται για την επαλήθευση των στοιχείων της ταυτότητας του πελάτη.
4. Οι Εταιρίες καθορίζουν την έκταση και τη συχνότητα των μέτρων δέουσας επιμέλειας, που εφαρμόζουν για τον πελάτη, ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ο βαθμός κινδύνου εξαρτάται ενδεικτικά από:
 - (α) το είδος του πελάτη,
 - (β) τον σκοπό και τον σχεδιαζόμενο χαρακτήρα της επιχειρηματικής σχέσης με τον πελάτη,

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

(γ) τις παρεχόμενες επενδυτικές υπηρεσίες,

(δ) τα χρηματοπιστωτικά μέσα στα οποία αφορά η παροχή των υπηρεσιών ή της συγκεκριμένης συναλλαγής και

(ε) την προέλευση των κεφαλαίων.

5. Οι Εταιρίες προβαίνουν στην κατάταξη των πελατών τους σε δύο (2) τουλάχιστον κατηγορίες κινδύνου βάσει κριτηρίων, τα οποία αντανakλούν το βαθμό κινδύνου. Μία από τις κατηγορίες κινδύνου είναι υποχρεωτικά η κατηγορία υψηλού κινδύνου. Η κατάταξη στις κατηγορίες κινδύνου γίνεται με έγγραφη αξιολόγηση κινδύνου ανά πελάτη ή ανά ομάδα πελατών με όμοια χαρακτηριστικά.

6. Στην κατηγορία υψηλού κινδύνου εντάσσονται υποχρεωτικά οι πελάτες για τους οποίους εφαρμόζονται αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας, όπως είναι τα πολιτικώς εκτιθέμενα πρόσωπα, οι υπεράκτιες εταιρίες, οι εταιρίες ειδικού σκοπού, οι εταιρίες με ανώνυμες μετοχές (που δεν είναι εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά), οι μη κάτοικοι, οι λογαριασμοί που ανοίγουν χωρίς φυσική παρουσία του πελάτη, οι λογαριασμοί ενώσεων προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και στερούμενα νομικής προσωπικότητας σχήματα ή οντότητες, που διαχειρίζονται κεφάλαια ή άλλες ομάδες περιουσιακών στοιχείων.

7. Οι Εταιρίες πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν ότι η έκταση των μέτρων δέουσας επιμέλειας, που εφαρμόζουν, είναι ανάλογη με το βαθμό κινδύνου που ενέχει κάθε επιχειρηματική σχέση και συναλλαγή.

8. Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τη δημιουργία του οικονομικού /συναλλακτικού προφίλ του πελάτη, στο οποίο περιλαμβάνονται τουλάχιστον:

- ο σκοπός για τον οποίο ανοίγεται ο επενδυτικός λογαριασμός,
- το προβλεπόμενο ύψος των κεφαλαίων προς επένδυση,
- τα είδη των συναλλαγών που μπορεί να γίνουν,
- ο τραπεζικός λογαριασμός στον οποίο επιστρέφονται τα κεφάλαια,
- οι πηγές και το μέγεθος των εισοδημάτων και των περιουσιακών στοιχείων του πελάτη,
- η περιγραφή της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας του πελάτη.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

9. Οι Εταιρίες, πέραν των στοιχείων πιστοποίησης και επαλήθευσης ταυτότητας που τους γνωστοποιούν τα τρίτα μέρη, μεριμνούν για τη λήψη απευθείας από τον πελάτη ή τον πραγματικό δικαιούχο ή και τρίτες πηγές όποιων πρόσθετων στοιχείων και πληροφοριών απαιτούνται για τη διαμόρφωση και επικαιροποίηση του οικονομικού /συναλλακτικού προφίλ του, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου.

Άρθρο 5 Νομικά Πρόσωπα

1. Όταν ο πελάτης είναι νομικό πρόσωπο εκτός των εταιριών των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 17 του ν. 3691/2008, οι Εταιρίες λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να διαπιστώσουν τον τρόπο λειτουργίας του νομικού προσώπου καθώς και ποιος ασκεί ουσιαστικά τον έλεγχο σε αυτό.

2. Όταν ο πελάτης είναι εταιρία με ανώνυμες μετοχές οι Εταιρίες τουλάχιστον:

(α) διαπιστώνουν την πραγματική ταυτότητα και την οικονομική κατάσταση των πραγματικών δικαιούχων της εταιρίας πριν το άνοιγμα του λογαριασμού, με τη βοήθεια αξιόπιστων και ανεξάρτητων πηγών, και

(β) αν υπάρξει αλλαγή στους πραγματικούς δικαιούχους εξετάζουν τη συνέχιση της επιχειρηματικής σχέσης.

3. Όταν ο πελάτης είναι υπεράκτια εταιρία (offshore), οι Εταιρίες πέραν των μέτρων της προηγούμενης παραγράφου λαμβάνουν κατά τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων και ιδίως κατά την κατάρτιση της σύμβασης παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, δήλωση του πελάτη σχετικά με την ταυτότητα του πραγματικού δικαιούχου και την σχέση που συνδέει τον πελάτη με τον πραγματικό δικαιούχο, σύμφωνα με το συνημμένο στην παρούσα Παράρτημα II. Για τον καθορισμό των χωρών στις οποίες λειτουργούν υπεράκτιες εταιρείες λαμβάνεται υπόψη η απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών 1108437/2565/ΔΟΣ (ΦΕΚ Β. 1590/16.11.2005). Η Εταιρία εφαρμόζει τα μέτρα δέουσας επιμέλειας και ως προς τον πραγματικό δικαιούχο.

4. Όταν ο πελάτης είναι νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, οι Εταιρίες:

(α) βεβαιώνονται για τη νομιμότητα των καταστατικών σκοπών του πελάτη, και

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

(β) διασφαλίζουν ότι η επιχειρηματική σχέση ή οι συναλλαγές εμπίπτουν στους καταστατικούς σκοπούς του πελάτη.

ΑΠΟΦΑΣΗ 35/586/26.5.2011 του Διοικητικού Συμβουλίου

Άρθρο 1

1. Η παράγραφος 6 του άρθρου 2 της απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς 1/506/8.4.2009 (ΦΕΚ Β/834/6.5.2009) αντικαθίσταται ως εξής:

«6. Στην κατηγορία υψηλού κινδύνου εντάσσονται υποχρεωτικά οι πελάτες για τους οποίους εφαρμόζονται αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας, όπως είναι τα πολιτικώς εκτιθέμενα πρόσωπα, οι υπεράκτιες εταιρίες, οι εταιρίες ειδικού σκοπού, οι εταιρίες με ανώνυμες μετοχές (που δεν είναι εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά), οι μη κάτοικοι, οι λογαριασμοί που ανοίγουν χωρίς φυσική παρουσία του πελάτη, οι λογαριασμοί ενώσεων προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και στερούμενα νομικής προσωπικότητας σχήματα ή οντότητες που διαχειρίζονται κεφάλαια ή άλλες ομάδες περιουσιακών στοιχείων. Τα αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζονται στους πελάτες της ανωτέρω κατηγορίας υψηλού κινδύνου εφαρμόζονται και κατά την άσκηση της συνεχούς εποπτείας. Αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας εφαρμόζονται και κατά την άσκηση της συνεχούς εποπτείας στις περιπτώσεις νέων προϊόντων ή τεχνολογιών που ενέχουν αυξημένους κινδύνους. Τα εν λόγω αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας περιλαμβάνουν και επικαιροποίηση των στοιχείων των πελατών τουλάχιστον κάθε τρία χρόνια.»

2. Η παράγραφος 2 του άρθρου 5 της απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς 1/506/8.4.2009 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Σε κάθε περίπτωση που ο πελάτης είναι εταιρία, οι Εταιρίες τουλάχιστον:

(α) διαπιστώνουν την πραγματική ταυτότητα και την οικονομική κατάσταση των πραγματικών δικαιούχων της εταιρίας πριν το άνοιγμα του λογαριασμού, με τη βοήθεια αξιόπιστων και ανεξάρτητων πηγών, και

(β) αν υπάρξει αλλαγή στους πραγματικούς δικαιούχους εξετάζουν τη συνέχιση της επιχειρηματικής σχέσης.»

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3691

Άρθρο 17

Απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη

1. Κατά παρέκκλιση των στοιχείων α', β' και δ' του άρθρου 12 της παραγράφου 1 του άρθρου 13 και της παραγράφου 1 του άρθρου 14, τα υπόχρεα πρόσωπα δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις που προβλέπουν οι εν λόγω διατάξεις όταν ο πελάτης είναι πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός που εδρεύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή σε τρίτη χώρα η οποία επιβάλλει υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες προς αυτές της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ και το ίδρυμα ή ο οργανισμός που εδρεύει στην τρίτη χώρα τελεί υπό εποπτεία όσον αφορά τη συμμόρφωσή του προς τις υποχρεώσεις αυτές.

2. Κατά παρέκκλιση των στοιχείων α', β' και δ' του άρθρου 12 της παρ. 1 του άρθρου 13 και της παρ. 1 του άρθρου 14, τα υπόχρεα πρόσωπα δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις επαλήθευσης της ταυτότητας, όταν οι πελάτες είναι:

α) Εταιρείες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες σε μία ή περισσότερες οργανωμένες αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 43 του ν. 3606/2007 (ΦΕΚ195 Α'), ή της νομοθεσίας άλλου κράτους - μέλους, συμβατής με τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ (L145/30.4.2004), β) εταιρείες που λειτουργούν ως οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3283/2004 (ΦΕΚ 210 Α') και εταιρείες που λειτουργούν ως οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες, εδρεύουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και διέπονται από διατάξεις της νομοθεσίας του κράτους της έδρας τους που είναι συμβατές με τις διατάξεις της Οδηγίας 85/611/ΕΟΚ (L 375/ 31.12.1985), όπως ισχύει, γ) ελληνική δημόσια αρχή ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή επιχείρηση ή οργανισμός που ανήκει κατά 51% τουλάχιστον στο Δημόσιο, δ)

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

δημόσιες αρχές ή δημόσιοι οργανισμοί οι οποίοι πληρούν όλα τα ακόλουθα κριτήρια:

- i) τους έχει ανατεθεί δημόσιο λειτουργήμα σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Συνθήκες για τις Κοινότητες ή το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο,
- ii) η ταυτότητά τους είναι δημοσίως γνωστή, διαφανής και καθορισμένη,
- iii) οι δραστηριότητες και οι λογιστικές τους πρακτικές είναι διαφανείς,
- iv) είτε είναι υπόλογοι σε κοινοτικό θεσμικό όργανο ή σε αρχές κράτους - μέλους είτε εφαρμόζονται κατάλληλες διαδικασίες που διασφαλίζουν την εποπτεία και τον έλεγχο της δραστηριότητάς τους.

3. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 2, τα υπόχρεα πρόσωπα φροντίζουν να συγκεντρώνουν επαρκείς πληροφορίες ώστε να κρίνουν εάν ο πελάτης μπορεί να εξαιρεθεί κατά την έννοια των εν λόγω παραγράφων και αποφασίζουν βάσει των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου. Με αποφάσεις των αρμοδίων αρχών δύναται να εξειδικεύονται οι επαρκείς πληροφορίες που θα πρέπει να συγκεντρώνονται.

4. Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, ως Κεντρική Συντονιστική Αρχή, ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα αντίστοιχα Υπουργεία των άλλων κρατών - μελών, τόσο για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες εκτιμά ότι τρίτη χώρα πληροί τις προϋποθέσεις των παραγράφων 1 ή 2 του παρόντος άρθρου, όσο και όταν εκτιμά ότι πληρούνται τα τεχνικά κριτήρια τα οποία καθορίζονται στο στοιχείο β' της παρ. 1 του άρθρου 40 της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ.

5. Κατά παρέκκλιση των στοιχείων α', β' και δ' του άρθρου 12 της παρ. 1 του άρθρου 13 και της παρ. 1 του άρθρου 14, τα υπόχρεα πρόσωπα δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις επαλήθευσης της ταυτότητας, όσον αφορά:

α) τις ασφαλιστικές συμβάσεις ζωής που συνάπτονται από ασφαλιστικές εταιρείες, αν το ποσό του ασφαλιστρού ή των περιοδικών ασφαλιστρών, που πρόκειται να καταβληθούν κατά τη διάρκεια ενός έτους, δεν υπερβαίνει τα χίλια (1.000) ευρώ ή στην περίπτωση εφάπαξ καταβολής, τα δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ. Αν το ασφάλιστρο ή τα περιοδικά ασφάλιστρα που πρόκειται να καταβληθούν κατά τη διάρκεια ενός έτους αυξηθούν έτσι ώστε να υπερβούν το όριο των χιλίων

(1.0) ευρώ, απαιτείται η επαλήθευση των στοιχείων της ταυτότητας του ασφαλισμένου,

β) τα προγράμματα συνταξιοδοτικής ασφάλισης που προσφέρουν συνταξιοδοτικές παροχές στους

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

εργαζομένους, για τις οποίες οι εισφορές καταβάλλονται μέσω αφαίρεσης από τις αποδοχές και των οποίων οι όροι δεν επιτρέπουν τη μεταφορά των δικαιωμάτων των μελών,

γ) τις συμβάσεις συνταξιοδοτικής ασφάλισης που συνάπτονται βάσει συμβάσεων εργασίας ή επαγγελματικής δραστηριότητας του ασφαλισμένου, υπό τον όρο ότι οι συμβάσεις αυτές δεν περιλαμβάνουν ρήτρα εξαγοράς ούτε μπορεί να χρησιμεύσουν ως εγγύηση δανείου, δ) το ηλεκτρονικό χρήμα, κατά την έννοια της παρ. 3 του άρθρου 14 του ν. 3148/2003 (ΦΕΚ 136 Α') εφόσον η νομισματική αξία που είναι αποθηκευμένη στο ηλεκτρονικό υπόθεμα, αν αυτό δεν μπορεί να επαναφορτιστεί, δεν υπερβαίνει τα εκατόν πενήντα (150) ευρώ ή εφόσον το ηλεκτρονικό υπόθεμα μπορεί να επαναφορτιστεί, το συνολικό ποσό των συναλλαγών για ένα ημερολογιακό έτος δεν υπερβαίνει τα δύο χιλιάδες πεντακόσια (2.500) ευρώ. Εάν ο κομιστής εξαργυρώσει, βάσει της παρ. 6 του άρθρου 14 του ν. 3148/2003, ποσό χιλίων (1.000) ευρώ ή μεγαλύτερο κατά το ίδιο ημερολογιακό έτος, απαιτείται η επαλήθευση των στοιχείων της ταυτότητάς του.

6. Οι αρμόδιες αρχές δύνανται με αποφάσεις τους να καθορίζουν τις λεπτομέρειες και τα κριτήρια προσδιορισμού των αλλοδαπών χρηματοπιστωτικών οργανισμών της παραγράφου 1 και των δημόσιων αρχών του στοιχείου δ' της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 18

Μη αξιόπιστες τρίτες χώρες

Όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει απόφαση σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 40 της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ, τα υπόχρεα πρόσωπα απαγορεύεται να εφαρμόζουν την απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια στα νομικά πρόσωπα της παραγράφου 1 και του στοιχείου α' της παρ. 2 του άρθρου 17, τα οποία εδρεύουν στην τρίτη χώρα που αναφέρεται στην ως άνω απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ΑΠΟΦΑΣΗ 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Άρθρο 4

Απλουστευμένη Δέουσα Επιμέλεια ως προς τον πελάτη

Για τις περιπτώσεις 1 και 2 του άρθρου 17 του ν. 3691/2008 οι Εταιρίες συγκεντρώνουν τουλάχιστον τα στοιχεία ταυτότητας των νομίμων εκπροσώπων και όλων των ατόμων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό του πελάτη καθώς και τα πρακτικά των αποφάσεων των αρμοδίων οργάνων του πελάτη για την εκπροσώπησή του και τον χειρισμό του λογαριασμού του.

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3691

Άρθρο 19

Μέτρα Αυξημένης Δέουσας Επιμέλειας ως προς τον Πελάτη

Τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, επιπλέον των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 13 και στην παρ. 1 του άρθρου 14 του παρόντος νόμου. Ειδικότερα, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 14, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν στις περιπτώσεις που εκτιμούν ότι υπάρχει αυξημένος κίνδυνος:

α) να εφαρμόζουν με συνέπεια και αποτελεσματικότητα τα μέτρα που ορίζονται στα άρθρα 20, 21 και 22, στις αναφερόμενες στα άρθρα αυτά περιπτώσεις, β) να λαμβάνουν κάθε άλλο πρόσφορο μέτρο που αποφασίζει η αρμόδια αρχή τους για την αποτροπή των αδικημάτων του άρθρου 2, συμπεριλαμβανομένης της επιμελούς εξέτασης του συνολικού χαρτοφυλακίου του πελάτη, του πραγματικού δικαιούχου, του προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης, των συγγενών, συζύγων, συντρόφων και στενών συνεργατών των ανωτέρω τουλάχιστον κατά τα τρία τελευταία έτη.

Άρθρο 20

Συναλλαγές χωρίς τη φυσική παρουσία του πελάτη Κίνδυνοι από νέα προϊόντα και τεχνολογίες

1. Τα υπόχρεα πρόσωπα λαμβάνουν ειδικά και κατάλληλα μέτρα προς αντιστάθμιση του

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

υψηλότερου κινδύνου που παρουσιάζουν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ο πελάτης δεν είναι παρών για να εξακριβωθεί η ταυτότητά του, ιδίως εφαρμόζοντας ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα:

α) διασφαλίζουν ότι η ταυτότητα του πελάτη επαληθεύεται με πρόσθετα αποδεικτικά έγγραφα, δεδομένα ή πληροφορίες, β) λαμβάνουν συμπληρωματικά μέτρα για τον έλεγχο ή την πιστοποίηση των υποβληθέντων εγγράφων ή απαιτούν επιβεβαιωτική πιστοποίηση από πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, γ) διασφαλίζουν ότι η πρώτη πληρωμή στο πλαίσιο των συναλλαγών πραγματοποιείται μέσω λογαριασμού, ο οποίος έχει ανοιχθεί επ' ονόματι του πελάτη σε πιστωτικό ίδρυμα εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών εξειδικεύονται τα μέτρα της παρούσας παραγράφου και καθορίζονται διαδικασίες για την αποτελεσματική εφαρμογή τους.

2. Τα υπόχρεα πρόσωπα εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε προϊόν ή συναλλαγή που ενδέχεται να ευνοήσει την ανωνυμία και η οποία από τη φύση της ή από στοιχεία που αφορούν το πρόσωπο ή την ιδιότητα του συναλλασσομένου μπορεί να συνδεθεί με σχέδια διάπραξης των αδικημάτων του άρθρου 2 και λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή αυτού του κινδύνου.

3. Οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε τα υπόχρεα πρόσωπα να εφαρμόζουν οργανωτικές, λειτουργικές και τεχνολογικές διαδικασίες για την αντιμετώπιση των κινδύνων που προκύπτουν από τις τεχνολογικές εξελίξεις ή από νέα χρηματοπιστωτικά προϊόντα.

Άρθρο 21

Διασυνοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης

1. Στις διασυνοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης με ιδρύματα τραπεζικής ανταπόκρισης από τρίτες χώρες, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν: α) να συγκεντρώνουν επαρκείς πληροφορίες σχετικά με το ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης για να κατανοήσουν πλήρως το είδος και τη φύση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του ιδρύματος τραπεζικής ανταπόκρισης και να εκτιμήσουν, από τις δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες, τη φήμη του ιδρύματος και την ποιότητα της εποπτείας που ασκείται επ' αυτού, β) να αξιολογούν τους ελέγχους του ιδρύματος τραπεζικής ανταπόκρισης κατά της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, γ) να εξασφαλίζουν την έγκριση ανώτερων διοικητικών στελεχών πριν από τη σύναψη νέων σχέσεων τραπεζικής ανταπόκρισης, δ) να διευκρινίζουν με σαφή τρόπο τις δικές τους αρμοδιότητες και αυτές του ιδρύματος τραπεζικής ανταπόκρισης, στα πλαίσια της σύμβασης τραπεζικής ανταπόκρισης,

ε) στους λογαριασμούς πλάγιας πρόσβασης, να διασφαλίζουν ότι το ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης έχει ελέγξει την ταυτότητα των πελατών και εφαρμόζει συνεχή έλεγχο των πελατών που έχουν πρόσβαση στους λογαριασμούς του πιστωτικού ιδρύματος και ότι το ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης μπορεί να παράσχει χωρίς καθυστέρηση στοιχεία και δεδομένα σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια ως προς τους πελάτες, κατόπιν αιτήματος του πιστωτικού ιδρύματος.

2. Τα πιστωτικά ιδρύματα απαγορεύεται να συνάπτουν ή να συνεχίζουν σχέση τραπεζικής ανταπόκρισης με εικονική τράπεζα και απαγορεύεται να συνάπτουν ή να συνεχίζουν σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης με τράπεζα η οποία είναι γνωστό ότι επιτρέπει να χρησιμοποιούνται οι λογαριασμοί της από εικονικές τράπεζες. Η Τράπεζα της Ελλάδος μεριμνά για τη συμμόρφωση των πιστωτικών ιδρυμάτων προς τις ανωτέρω υποχρεώσεις τους και δύναται να ορίζει ποιες από τις υποχρεώσεις αυτές θα πρέπει να τηρούνται και για τις σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης με ιδρύματα τραπεζικής ανταπόκρισης από κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 22

Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα

1. Για τους σκοπούς του νόμου αυτού, στα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα περιλαμβάνονται:

α) Οι αρχηγοί κρατών, οι αρχηγοί κυβερνήσεων, οι υπουργοί, οι αναπληρωτές υπουργοί και οι υφυπουργοί,

β) τα μέλη κοινοβουλίων,

γ) τα μέλη ανώτατων δικαστηρίων, συνταγματικών δικαστηρίων και άλλων υψηλού επιπέδου δικαστικών οργάνων των οποίων οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε περαιτέρω ένδικα μέσα, πλην εξαιρετικών περιστάσεων,

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

δ) τα μέλη ελεγκτικών δικαστηρίων, ε) τα μέλη διοικητικών συμβουλίων κεντρικών τραπεζών, στ) οι πρεσβευτές και οι επιτετραμμένοι διπλωμάτες, ζ) οι υψηλόβαθμοι αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων, η) τα μέλη διοικητικών, διαχειριστικών ή εποπτικών οργάνων κρατικών επιχειρήσεων.

Καμία από τις κατηγορίες που αναφέρονται στα στοιχεία γ' έως η' δεν αφορά πρόσωπα κατέχοντα ενδιάμεσες ή χαμηλές θέσεις της υπαλληλικής ιεραρχίας.

2. Οι κατηγορίες που αναφέρονται στα στοιχεία β' έως ζ' της παραγράφου 1, περιλαμβάνουν και τα λειτουργήματα που ασκούνται σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο.

3. Για τους σκοπούς του άρθρου αυτού, στους «άμεσους στενούς συγγενείς» περιλαμβάνονται:

α) ο (η) σύζυγος,
β) κάθε σύντροφος που θεωρείται από την εθνική νομοθεσία ως ισοδύναμος(-η) με τον (την) σύζυγο, γ) τα φυσικά ή θετά παιδιά και οι σύζυγοι ή σύντροφοί τους, δ) οι γονείς.

4. Για τους σκοπούς του άρθρου αυτού, στα «πρόσωπα που είναι γνωστά ως στενοί συνεργάτες» περιλαμβάνονται:

α) οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο για το οποίο είναι γνωστό ότι είναι από κοινού πραγματικός δικαιούχος νομικής οντότητας ή νομικών σχημάτων με πρόσωπο αναφερόμενο στην παράγραφο 1, ή είναι γνωστό ότι συνδέεται με το πρόσωπο αυτό με οποιαδήποτε άλλη στενή επιχειρηματική σχέση, β) οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο είναι μόνος πραγματικός δικαιούχος νομικής οντότητας ή νομικών σχημάτων που είναι γνωστό ότι συστάθηκαν προς όφελος προσώπου που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

5. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής των αυξημένων μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, το πρόσωπο που παύει να κατέχει σημαντικό δημόσιο λειτουργήμα κατά την έννοια της παραγράφου 1 για περίοδο ενός έτους δεν θεωρείται υποχρεωτικά από τα υπόχρεα πρόσωπα ως πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο.

6. Όσον αφορά τις συναλλαγές ή τις επιχειρηματικές σχέσεις με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν:

α) να εφαρμόζουν τις κατάλληλες διαδικασίες, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, για να καθορίζουν εάν ο πελάτης είναι πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο, β) να εξασφαλίζουν την έγκριση από τα ανώτερα

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

διοικητικά στελέχη για τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων με τους πελάτες αυτούς, γ) να λαμβάνουν επαρκή μέτρα για να διαπιστώνουν την πηγή του πλούτου και την προέλευση των κεφαλαίων στα οποία αφορά η επιχειρηματική σχέση ή η συναλλαγή,

δ) να διενεργούν ενισχυμένη και συνεχή παρακολούθηση της επιχειρηματικής σχέσης.

7. Οι αρμόδιες αρχές δύνανται με αποφάσεις τους να εξειδικεύουν τον τρόπο εφαρμογής των ανωτέρω υποχρεώσεων.

8. Στα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα δεν περιλαμβάνονται τα πρόσωπα τα οποία είναι εγκατεστημένα στην Ελλάδα. Στα πρόσωπα αυτά εφαρμόζονται μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας.

ΑΠΟΦΑΣΗ 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου όπως τροποποιήθηκε με την ΑΠΟΦΑΣΗ 35/586/26.5.2011 του Διοικητικού Συμβουλίου

1. Η παράγραφος 6 του άρθρου 2 της απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς 1/506/8.4.2009 (ΦΕΚ Β/834/6.5.2009) αντικαθίσταται ως εξής:

«6. Στην κατηγορία υψηλού κινδύνου εντάσσονται υποχρεωτικά οι πελάτες για τους οποίους εφαρμόζονται αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας, όπως είναι τα πολιτικώς εκτιθέμενα πρόσωπα, οι υπεράκτιες εταιρίες, οι εταιρίες ειδικού σκοπού, οι εταιρίες με ανώνυμες μετοχές (που δεν είναι εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά), οι μη κάτοικοι, οι λογαριασμοί που ανοίγουν χωρίς φυσική παρουσία του πελάτη, οι λογαριασμοί ενώσεων προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και στερούμενα νομικής προσωπικότητας σχήματα ή οντότητες που διαχειρίζονται κεφάλαια ή άλλες ομάδες περιουσιακών στοιχείων. Τα αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας που εφαρμόζονται στους πελάτες της ανωτέρω κατηγορίας υψηλού κινδύνου εφαρμόζονται και κατά την άσκηση της συνεχούς εποπτείας. Αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας εφαρμόζονται και κατά την άσκηση της συνεχούς εποπτείας στις περιπτώσεις νέων προϊόντων ή τεχνολογιών που ενέχουν αυξημένους κινδύνους. Τα εν λόγω αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας περιλαμβάνουν και επικαιροποίηση των στοιχείων των πελατών τουλάχιστον κάθε τρία χρόνια.»

ΑΠΟΦΑΣΗ 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου

Άρθρο 2

Μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας

5. Οι Εταιρίες προβαίνουν στην κατάταξη των πελατών τους σε δύο (2) τουλάχιστον κατηγορίες κινδύνου βάσει κριτηρίων, τα οποία αντανakλούν το βαθμό κινδύνου. Μία από τις κατηγορίες κινδύνου είναι υποχρεωτικά η κατηγορία υψηλού κινδύνου. Η κατάταξη στις κατηγορίες κινδύνου γίνεται με έγγραφη αξιολόγηση κινδύνου ανά πελάτη ή ανά ομάδα πελατών με όμοια χαρακτηριστικά.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΡ. 41

Η. ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΛΑΤΩΝ

Ενδεικτικές παράμετροι ενός συστήματος αξιολόγησης και διαβάθμισης του κινδύνου για την κατηγοριοποίηση των πελατών είναι:

- επαγγελματική δραστηριότητα του φυσικού προσώπου
- χώρα προέλευσης ή διεξαγωγής εργασιών του πελάτη
- συναλλαγές με χρήση νέων τεχνολογιών
- πολυπλοκότητα συναλλαγών
- χώρα προέλευσης και προορισμού των κεφαλαίων
- νομικό καθεστώς και χώρα ίδρυσης του νομικού προσώπου
- πραγματικός ιδιοκτήτης ή δικαιούχος του νομικού προσώπου
- απόκλιση από το οικονομικό /συναλλακτικό προφίλ του πελάτη
- όγκος, μέγεθος και είδος των επιχειρηματικών συναλλαγών
- τομέας δραστηριοποίησης του νομικού προσώπου

Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 49

Α. Στοιχεία δέουσας επιμέλειας

2) Οι πηγές και το μέγεθος των εισοδημάτων πελάτη φυσικού προσώπου, επαληθεύονται βάσει του εκκαθαριστικού σημειώματος φορολογίας εισοδήματος, του δε πελάτη νομικού προσώπου,

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

επαληθεύονται βάσει της υποβληθείσας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, πλην των περιπτώσεων των μη υπόχρεων σε υποβολή φορολογικής δήλωσης όπου επαληθεύονται βάσει άλλων εγγράφων από αξιόπιστες πηγές, που θα κρίνονται κατά περίπτωση. (Παρ. 8, άρθρο 2 της απόφασης 1/506/8.4.2009, όπως ισχύει).

3) Στην κατηγορία υψηλού κινδύνου εντάσσονται υποχρεωτικά και οι επιχειρηματικές σχέσεις και συναλλαγές που ενέχουν αυξημένο κίνδυνο φοροδιαφυγής. (παράγραφος 6 του άρθρου 2 της απόφασης 1/506/8.4.2009, όπως ισχύει).

Οι Εταιρίες επιδεικνύουν αυξημένη δέουσα επιμέλεια, εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή τις συναλλαγές και εφαρμόζουν επιπρόσθετες διαδικασίες συνεχούς παρακολούθησης επιχειρηματικών σχέσεων και συναλλαγών φυσικών ή νομικών προσώπων, τα οποία, σύμφωνα με ειδικά κριτήρια που προσδιορίζονται από τις Εταιρίες, ενέχουν αυξημένο κίνδυνο διάπραξης φοροδιαφυγής ή νομιμοποίησης του προκύπτοντος από το αδίκημα αυτό οφέλους.

Για τον προσδιορισμό του κινδύνου φοροδιαφυγής των πελατών τους, οι Εταιρίες λαμβάνουν υπόψη τους τα εξής στοιχεία:

- πηγή εισοδήματος φυσικού προσώπου (πχ ελεύθερο επάγγελμα, μισθωτές υπηρεσίες, επιτήδευμα κλπ).
- κλάδο ή είδος επαγγελματικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας πελάτη.
- νομική μορφή και χώρα που εδρεύει το νομικό πρόσωπο.
- αριθμός και ύψος των καταθέσεων και αναλήψεων σε μετρητά στους επενδυτικούς λογαριασμούς του πελάτη.
- σημαντική απόκλιση του οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ του πελάτη σε σχέση με τα κεφάλαια που διακινεί. (παρ. 8 του άρθρου 2 της απόφασης 1/506/8.4.2009, όπως ισχύει).
- πελάτες για τους οποίους έχει ληφθεί από φορολογικές, τελωνειακές, δικαστικές ή διωκτικές αρχές, αίτημα παροχής στοιχείων ή επιβολής προσωρινών μέτρων, καθώς και τους άμεσους συγγενείς τους και τους στενούς συνεργάτες τους.
- δημοσιευμένες εκθέσεις ή μελέτες ή στατιστικά στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών ή ανεξάρτητων αρχών (περιλαμβανομένης της Αρχής του άρθρου 7 του ν.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

3691/2008), καθώς και αναγνωρισμένων εθνικών ή διεθνών οργανισμών ή ερευνητικών κέντρων σχετικά με τα εισοδήματα και τους παρακρατούμενους φόρους που δηλώνουν ή αποδίδουν οι φορολογούμενοι στην Ελλάδα, μηχανισμούς φοροδιαφυγής και ύποπτες συναλλαγές σχετιζόμενες με τη φοροδιαφυγή.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΕΤΡΩΝ ΔΕΟΥΣΑΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΡΙΤΑ ΜΕΡΗ

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3691

Άρθρο 23

Επιλέξιμα τρίτα μέρη και υποχρεώσεις τους

1. Τα υπόχρεα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 5 του παρόντος άρθρου μπορούν να βασίζονται σε τρίτους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται στα εδάφια α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 13. Τα τρίτα μέρη πρέπει να έχουν ως πελάτη αυτόν που συστήνουν ή εισάγουν στο υπόχρεο πρόσωπο και να ασκούν διαρκώς τη δέουσα επιμέλεια που προβλέπει ο παρών νόμος. Η τελική ευθύνη για την εκπλήρωση των εν λόγω υποχρεώσεων του υπόχρεου προσώπου εξακολουθεί να βαρύνει το πρόσωπο το οποίο βασίζεται σε τρίτο μέρος.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ως τρίτα μέρη θεωρούνται:

α) τα πιστωτικά ιδρύματα, β) οι εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, γ) οι εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, δ) οι ασφαλιστικές εταιρείες του στοιχείου ιγ' της παρ. 3 του άρθρου 4, μόνο ως προς τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές του στοιχείου ιδ' της παρ. 3 του άρθρου 4, που εδρεύουν σε κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε τρίτη χώρα που είναι μέλος της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force - F.A.T.F.). Σε κάθε περίπτωση το πρόσωπο που βασίζεται σε τρίτο μέρος οφείλει να πιστοποιήσει την ταυτότητα του πελάτη, τυχόν τρίτου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου.

3. Τα πρόσωπα που στηρίζονται σε τρίτο μέρος πρέπει να διασφαλίζουν ότι το τρίτο μέρος, εάν του ζητηθεί:

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

α) έχει άμεσα διαθέσιμη κάθε πληροφορία που αποκτά, εφαρμόζοντας τα μέτρα δέουσας επιμέλειας για τον πελάτη, τυχόν τρίτο για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και τον πραγματικό δικαιούχο,

β) παρέχει άμεσα, κατόπιν αίτησης, κάθε αντίγραφο της πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας των ανωτέρω προσώπων, που έχει αποκτήσει κατά την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας.

4. Εάν διακοπεί για οποιονδήποτε λόγο η επιχειρηματική σχέση του τρίτου μέρους με τον πελάτη, το υπόχρεο πρόσωπο προβαίνει σε επαλήθευση των στοιχείων της ταυτότητας του πελάτη και εφαρμόζει όλα τα μέτρα δέουσας επιμέλειας.

5. Τα υπόχρεα πρόσωπα που μπορούν να βασίζονται σε τρίτο μέρος είναι τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί. Οι αρμόδιες αρχές των άλλων υπόχρεων φυσικών ή νομικών προσώπων δύνα- νται με αποφάσεις τους να ορίζουν τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες εποπτευόμενα από αυτές πρόσωπα θα δύνανται να βασίζονται σε τρίτο μέρος, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 24

Καθεστώς τρίτων χωρών

1. Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών ως Κεντρική Συντονιστική Αρχή ενημερώνει τα άλλα κράτη -μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες εκτιμά ότι τρίτη χώρα πληροί τις προϋποθέσεις του στοιχείου β' της παρ. 1 του άρθρου 16 της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ. Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών ενημερώνεται από τα άλλα κράτη - μέλη για εκτιμήσεις τους ότι τρίτη χώρα πληροί τις προϋποθέσεις του ανωτέρω άρθρου της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ και ενημερώνει σχετικώς τις αρμόδιες αρχές, οι οποίες διαβιβάζουν τις ανωτέρω πληροφορίες στα υπόχρεα πρόσωπα, με οδηγίες για τον τρόπο διαχείρισης αυτών των πληροφοριών. Οι ως άνω εκτιμήσεις των άλλων κρατών - μελών δεν είναι δεσμευτικές.

2. Όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκδίδει απόφαση σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 40 της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ, απαγορεύεται στα υπόχρεα πρόσωπα να βασίζονται σε τρίτα μέρη από την

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

εμπλεκόμενη τρίτη χώρα για την εκτέλεση των απαιτήσεων της παρ. 1 του άρθρου 23. Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές για την έκδοση των ανωτέρω αποφάσεων.

Άρθρο 25

Εξαιρέσεις και αποφάσεις αρμόδιων αρχών

1. Το άρθρο 23 δεν εφαρμόζεται σε σχέσεις εξωτερικής ανάθεσης ή αντιπροσώπευσης στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, δυνάμει της συμβατικής ρύθμισης, ο φορέας παροχής της εξωτερικής υπηρεσίας ή ο αντιπρόσωπος πρέπει να θεωρείται τμήμα του υπόχρεου προσώπου.

2. Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών δύναται να προσδιορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων του παρόντος Κεφαλαίου.

ΑΠΟΦΑΣΗ 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου

Άρθρο 6

Εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας από τρίτα μέρη

Οι Εταιρίες διαπιστώνουν εγγράφως με αιτιολογημένη έκθεση του Υπεύθυνου Συμμόρφωσης τη συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 23 του νόμου 3691/2008, εφόσον βασίζονται σε τρίτα μέρη για την επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη και του πραγματικού δικαιούχου.

ΑΠΟΦΑΣΗ 34/586/26.5.2011 του Διοικητικού Συμβουλίου

Θέμα: Εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας σε περιπτώσεις εξωτερικής ανάθεσης ή αντιπροσώπευσης

Άρθρο 1

Ορισμοί

Οι όροι που χρησιμοποιούνται στην παρούσα απόφαση έχουν τις κάτωθι έννοιες:

1. Ως «Εταιρία» νοείται κάθε νομικό πρόσωπο που εποπτεύεται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

και εμπίπτει στον ορισμό του χρηματοπιστωτικού οργανισμού της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 3691/2008.

2. Ως «φορέας παροχής εξωτερικής υπηρεσίας» νοείται το νομικό πρόσωπο που είναι επιλέξιμο σύμφωνα με το άρθρο 23 του ν. 3691/2008, στο οποίο έχει ανατεθεί η εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας για λογαριασμό της Εταιρίας.
3. Ως «εξωτερική ανάθεση» νοείται η συμφωνία μεταξύ της Εταιρίας και του φορέα παροχής της εξωτερικής υπηρεσίας.
4. Ως «αντιπρόσωπος» νοείται το νομικό πρόσωπο που είναι επιλέξιμο σύμφωνα με το άρθρο 23 του ν. 3691/2008 και το οποίο εφαρμόζει τα μέτρα δέουσας επιμέλειας, που σε διαφορετική περίπτωση, θα όφειλε να εφαρμόζει η ίδια η Εταιρία.

Άρθρο 2

Εξωτερική Ανάθεση - Αντιπροσώπηση

1. Η Εταιρία μπορεί να αναθέτει σε φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις των άρθρων 3 έως 5.
2. Η Εταιρία μπορεί να αναθέτει σε αντιπρόσωπό της την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις των άρθρων 3 έως 5.
3. Η ευθύνη για την εφαρμογή των μέτρων δέουσας επιμέλειας από τον φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή τον αντιπρόσωπο βαρύνει την Εταιρία.

Άρθρο 3

Πολιτική Εξωτερικής Ανάθεσης - Αντιπροσώπησης

1. Η Εταιρία υιοθετεί και εφαρμόζει ως εσωτερική διαδικασία της πολιτική εξωτερικής ανάθεσης ή αντιπροσώπησης, η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον:
 - (α) Τον προσδιορισμό των δραστηριοτήτων που μπορούν να ανατεθούν σε φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή αντιπρόσωπο, καθώς και τις ανάγκες και τους στόχους που θα εξυπηρετεί η εξωτερική ανάθεση ή η αντιπροσώπηση.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

(β) Την αξιολόγηση των κινδύνων που ενδέχεται να ενέχει η ανάθεση δραστηριοτήτων σε φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή αντιπρόσωπο και την υιοθέτηση μηχανισμών για τον έλεγχο των κινδύνων αυτών. Οι παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση του κινδύνου περιλαμβάνουν την κρισιμότητα για την Εταιρία της ανατιθέμενης δραστηριότητας, την ύπαρξη εναλλακτικών παρόχων υπηρεσιών για τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, το χρόνο και το κόστος που απαιτείται για την ανάληψη της δραστηριότητας εκ νέου από την Εταιρία ή την ανάθεσή της σε άλλο φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή αντιπρόσωπο σε περίπτωση αθέτησης της σύμβασης από τον ήδη συμβεβλημένο φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή αντιπρόσωπο και τη δυνατότητα ασφαλιστικής κάλυψης για το σύνολο ή μέρος των αναλαμβανόμενων κινδύνων.

(γ) Τις διαδικασίες για την επιλογή του φορέα εξωτερικής ανάθεσης ή του αντιπροσώπου. Η Εταιρία ελέγχει την καταλληλότητα, τη νομιμότητα δραστηριοποίησης, καθώς και την επάρκεια του φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή αντιπροσώπου όσον αφορά την οικονομική κατάστασή του και την εφαρμογή επαρκών διαδικασιών λειτουργίας και ελέγχου, ώστε να διασφαλίζει ότι ο φορέας παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή ο αντιπρόσωπος είναι σε θέση να παρέχει την απαιτούμενη ποιότητα υπηρεσιών.

(δ) Τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται από την Εταιρία στην περίπτωση που διαπιστώνεται ότι ο φορέας παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή ο αντιπρόσωπος δεν εκτελεί προσηκόντως τις λειτουργίες που του έχουν ανατεθεί .

Άρθρο 4

Σύναψη Σύμβασης

Η Εταιρία συνάπτει σύμβαση με τον φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή τον αντιπρόσωπο, στην οποία περιγράφονται αναλυτικά τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των δύο συμβαλλομένων μερών και περιλαμβάνει τουλάχιστον: (α) Το σαφή προσδιορισμό της δραστηριότητας που ανατίθεται, της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχει ο φορέας παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή ο αντιπρόσωπος, τον τρόπο αξιολόγησης της απόδοσης του φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή του αντιπροσώπου, καθώς και τις συνέπειες από τη μη τήρηση των συμφωνηθέντων.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

(β) Την υποχρέωση του φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή του αντιπροσώπου να τηρεί τους ισχύοντες κανόνες συμπεριφοράς και κώδικες δεοντολογίας.

(γ) Την υποχρέωση του φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή του αντιπροσώπου να καθιστά σαφές κατά την εκτέλεση της ανατεθείσας δραστηριότητας ότι ενεργεί για λογαριασμό της Εταιρίας, ώστε να μη δημιουργείται η εντύπωση ότι ενεργεί για ίδιο λογαριασμό, να μη μεταβάλλεται η σχέση και οι υποχρεώσεις της Εταιρίας έναντι των πελατών της και να μη θίγονται οι όροι υπό τους οποίους η Εταιρία έλαβε άδεια λειτουργίας.

(δ) Την τήρηση της υποχρέωσης εμπιστευτικότητας αναφορικά με τις πληροφορίες που αφορούν την Εταιρία και τους πελάτες τους.

(ε) Την περιγραφή των διαδικασιών του εσωτερικού ελέγχου, του σχεδίου έκτακτης ανάγκης, καθώς και των λοιπών μέτρων διαχείρισης κινδύνου που υποχρεούται να τηρεί ο φορέας παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή ο αντιπρόσωπος.

(στ) Τη δυνατότητα ελεύθερης πρόσβασης της Εταιρίας στις οικονομικές καταστάσεις, τις εκθέσεις των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών, καθώς και τα αρχεία ή τις πληροφορίες του φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή του αντιπροσώπου, που αφορούν την ανατεθείσα δραστηριότητα, ώστε να διασφαλίζεται η ομαλή εκτέλεση της εξωτερικής ανάθεσης ή της αντιπροσώπευσης και η απρόσκοπτη συνέχιση της δραστηριότητας.

(ζ) Τη δυνατότητα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς να έχει απευθείας πρόσβαση στα στοιχεία που αφορούν την ανατιθέμενη δραστηριότητα και να διενεργεί επιτόπιους ελέγχους στον φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή τον αντιπρόσωπο, προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρηση των υποχρεώσεων της Εταιρίας, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

(η) Την παροχή των απαιτούμενων στοιχείων ή πληροφοριών, προκειμένου η Εταιρία να είναι σε θέση να τηρεί τα αρχεία που αφορούν την ανατεθείσα δραστηριότητα, ώστε ο έλεγχος της εφαρμογής των μέτρων δέουσας επιμέλειας να καθίσταται εφικτός για τους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές της Εταιρίας, καθώς και για την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

(θ) Τον τρόπο χειρισμού ενδεχόμενων διαφωνιών, τροποποιήσεων στην αρχική σύμβαση, καθώς και διακοπής της συνεργασίας μεταξύ της Εταιρίας και του φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή του αντιπροσώπου.

(ι) Την υποχρέωση του φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή του αντιπροσώπου να γνωστοποιεί στην Εταιρία κάθε εξέλιξη που μπορεί να επηρεάσει ουσιαστικά την ικανότητά του να ασκεί αποτελεσματικά τις λειτουργίες που του έχουν ανατεθεί και να συμμορφώνεται με το ισχύον νομικό πλαίσιο.

(κ) Τον όρο ότι ο φορέας παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή ο αντιπρόσωπος δεν έχει το δικαίωμα να αναθέτει την εκτέλεση του συνόλου ή μέρους των καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί από την Εταιρία σε άλλο νομικό ή φυσικό πρόσωπο.

Άρθρο 5

Πρόγραμμα Διαχείρισης Κινδύνου

Η Εταιρία υιοθετεί συνολικό πρόγραμμα διαχείρισης του κινδύνου που ενέχει η ανάθεση δραστηριοτήτων σε φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή αντιπρόσωπο, το οποίο περιλαμβάνει τουλάχιστον: (α) Τη διαρκή παρακολούθηση του φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή του αντιπροσώπου και των διαδικασιών διεκπεραίωσης των ανατεθεισών σε αυτόν δραστηριοτήτων, με ιδιαίτερη έμφαση στις διαδικασίες ελέγχου και έκτακτης ανάγκης, καθώς και την αξιολόγησή του με βάση προκαθορισμένα ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια. Η τήρηση της σύμβασης και η εφαρμογή των σχετικών διαδικασιών υπόκεινται στον έλεγχο του εσωτερικού ελεγκτή της Εταιρίας.

(β) Σχέδιο έκτακτης ανάγκης που αφορά την εκ νέου ανάληψη της ανατεθείσας δραστηριότητας από την Εταιρία ή την ανάθεσή της σε άλλο φορέα παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή αντιπρόσωπο, σε περίπτωση που ο ήδη συμβεβλημένος φορέας παροχής εξωτερικής υπηρεσίας ή αντιπρόσωπος δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει τις συμβατικές υποχρεώσεις του με τρόπο που να διασφαλίζει την εύρυθμη λειτουργία της Εταιρίας.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΣΕ ΕΠΟΠΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3691

Άρθρο 26

Αναφορές ύποπτων συναλλαγών προς την Επιτροπή

1. Τα υπόχρεα πρόσωπα και οι υπάλληλοί τους, στους οποίους περιλαμβάνονται τα διευθυντικά στελέχη, οφείλουν:

α) να ενημερώνουν αμελλητί την Επιτροπή, με δική τους πρωτοβουλία, όταν γνωρίζουν ή έχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ότι διαπράττεται, επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή επιχειρήθηκε να διαπραχθεί νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,

β) να παρέχουν αμελλητί στην Επιτροπή, στην αρμόδια αρχή τους και σε άλλες δημόσιες αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, κατόπιν αιτήματος αυτών, όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και τα στοιχεία, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπουν οι κείμενες διατάξεις.

2. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στα στοιχεία ε', στ' και ιγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις της προηγούμενης παραγράφου όσον αφορά στις πληροφορίες που λαμβάνουν από ή σχετικά με πελάτη τους, κατά τη διαπίστωση της νομικής θέσης του πελάτη ή όταν τον υπερασπίζονται ή τον εκπροσωπούν στο πλαίσιο ή σχετικά με δίκη, συμπεριλαμβανομένων των συμβουλών για την κίνηση ή την αποφυγή δίκης, ανεξαρτήτως αν οι πληροφορίες λαμβάνονται πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη δίκη.

3. Τα υποκαταστήματα και γραφεία αντιπροσωπείας ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων ή χρηματοπιστωτικών οργανισμών που λειτουργούν σε άλλη χώρα, διαβιβάζουν τις πληροφορίες της παραγράφου 1 στην αντίστοιχη με την Επιτροπή αλλοδαπή υπηρεσία ή μονάδα ή αρχή και στη μητρική τους εταιρεία, με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 32.

4. Η αναφορά ύποπτων συναλλαγών προς την Επιτροπή από τα πιστωτικά ιδρύματα, τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους υποβάλλεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 44 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 27

Συναλλαγές υψηλού κινδύνου - Αποφυγή συναλλαγών

1. Στις συναλλαγές υψηλού κινδύνου της περιπτώσεως δ' της παρ. 1 του άρθρου 13 εφόσον έχει ορισθεί διευθυντικό στέλεχος κατά την παρ. 1 του άρθρου 44 ενημερώνεται άμεσα το στέλεχος αυτό, συντάσσεται πάντοτε ειδική έκθεση και εξετάζεται η αναγκαιότητα υποβολής αναφοράς στην Επιτροπή.

2. Τα υπόχρεα πρόσωπα αποφεύγουν τη διενέργεια συναλλαγών, την άσκηση δραστηριοτήτων ή την παροχή υπηρεσιών, για τις οποίες γνωρίζουν ή υποπτεύονται ότι συνδέονται με τα αδικήματα του άρθρου 2. Αν όμως η αποφυγή της διενέργειας, της άσκησης ή της παροχής είναι αδύνατη ή ενδέχεται να εμποδίσει τη δίωξη των πελατών, των πραγματικών δικαιούχων ή των προσώπων για λογαριασμό των οποίων ενεργούν οι πελάτες, τα ως άνω υπόχρεα πρόσωπα εκτελούν τις συναλλαγές, ασκούν τις δραστηριότητες ή παρέχουν τις υπηρεσίες, ενημερώνοντας ταυτόχρονα την Επιτροπή.

ΑΠΟΦΑΣΗ 1/506/8.4.2009 του Δ.Σ. της Ε.Κ.

Άρθρο 7 Τροπ/θηκε με την: ΑΠΟΦΑΣΗ 35/586/26.5.2011 του Δ.Σ. της Ε.Κ.

Άρθρο 1

3. Μετά την παράγραφο 3 του άρθρου 7 της απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς 1/506/8.4.2009 προστίθεται νέα παράγραφος 4 ως εξής: «4. Οι Εταιρίες, σε περίπτωση που κατέχουν περιουσιακά στοιχεία προσώπων ή οντοτήτων που περιλαμβάνονται στους καταλόγους που γνωστοποιούνται στην Εταιρία ή δημοσιοποιούνται από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης (ν. 3932/2011), δυνάμει της περίπτωσης (β) της παραγράφου 1 του άρθρου 49 του ν. 3691/2008, όπως ισχύει, ενημερώνουν άμεσα την ως άνω Αρχή και προβαίνουν αμελλητί σε δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των εν λόγω προσώπων, σύμφωνα

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

με το άρθρο 49 του ν. 3691/2008».

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3691

Άρθρο 31

Απαγόρευση γνωστοποίησης

Τα υπόχρεα νομικά πρόσωπα, οι υπάλληλοι και τα διευθυντικά στελέχη τους και τα υπόχρεα φυσικά πρόσωπα απαγορεύεται να γνωστοποιούν στον εμπλεκόμενο πελάτη ή σε τρίτους ότι διαβιβάστηκαν αρμοδίως ή ζητήθηκαν πληροφορίες ή ότι διεξάγεται ή ενδέχεται ή πρόκειται να διεξαχθεί έρευνα για αδικήματα του άρθρου 2 του παρόντος νόμου. Τα ανωτέρω ισχύουν και για τον Πρόεδρο, τα μέλη και τους υπαλλήλους της Επιτροπής, για τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων, τα διευθυντικά στελέχη και τους υπαλλήλους των αρμόδιων αρχών και για άλλους δημόσιους υπαλλήλους που γνωρίζουν τις πληροφορίες του προηγούμενου εδαφίου. Τα φυσικά πρόσωπα που παραβιάζουν από πρόθεση το καθήκον εχεμύθειας, τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και με χρηματική ποινή.

Άρθρο 32

Εξαιρέσεις της απαγόρευσης γνωστοποίησης

1. Η γνωστοποίηση αρμοδίως πληροφοριών αναφερόμενων στα άρθρα 26 έως 29 εντός του νομικού προσώπου ή προς την Επιτροπή ή προς τον εισαγγελέα από τα αναφερόμενα στο άρθρο 31 πρόσωπα δεν αποτελεί παράβαση του εν λόγω άρθρου ή άλλης τυχόν νομοθετικής, κανονιστικής, διοικητικής ή συμβατικής απαγόρευσης γνωστοποίησης πληροφοριών και δεν συνεπάγεται οποιουδήποτε είδους ευθύνη για τα ανωτέρω φυσικά πρόσωπα ή για τα υπόχρεα νομικά πρόσωπα, εκτός αν αυτά ενήργησαν κακόβουλα.

2. Η απαγόρευση του άρθρου 31 δεν εμποδίζει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών που εδρεύουν στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος - μέλος

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

και ανήκουν στον ίδιο χρηματοπιστωτικό όμιλο, όπως ορίζεται στην παρ. 4 του άρθρου 4. Το ίδιο ισχύει και για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών που εδρεύουν στην Ελλάδα και αντίστοιχων ιδρυμάτων και οργανισμών που εδρεύουν σε τρίτη χώρα και ανήκουν στον ίδιο χρηματοπιστωτικό όμιλο με τα ελληνικά ιδρύματα ή οργανισμούς, εφόσον η τρίτη χώρα επιβάλλει υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με αυτές του παρόντος νόμου και τα ανωτέρω ιδρύματα ή οργανισμοί που εδρεύουν σε αυτήν τελούν υπό εποπτεία για τη συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις αυτές.

3. Η απαγόρευση του άρθρου 31 δεν εμποδίζει τη γνωστοποίηση πληροφοριών μεταξύ των υπόχρεων προσώπων των στοιχείων ε', στ' και ιγ' της παρ. 1 του άρθρου 5, τα οποία λειτουργούν στην Ελλάδα και των αντίστοιχων προσώπων που είναι υπήκοοι κράτους - μέλους ή τρίτου κράτους που επιβάλλει υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με αυτές που θεσπίζει ο παρών νόμος, εφόσον τα ανωτέρω πρόσωπα ασκούν τις επαγγελματικές δραστηριότητές τους, είτε με σχέση εξαρτημένης εργασίας είτε όχι, στο πλαίσιο του ίδιου νομικού προσώπου, χρηματοπιστωτικού ομίλου ή δικτύου. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «δίκτυο» νοείται η ευρύτερη δομή στην οποία υπάγονται τα νομικά πρόσωπα και η οποία έχει κοινή κυριότητα ή διαχείριση ή έλεγχο της συμμόρφωσης προς τις διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία των νομικών προσώπων.

4. Τα υπόχρεα πρόσωπα των στοιχείων α', β', ε', στ' και ιγ' της παρ. 1 του άρθρου 5 που εδρεύουν ή ασκούν τις δραστηριότητές τους στην Ελλάδα δύνανται να ανταλλάσσουν, με πρόσωπα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία ή επαγγελματικό κλάδο με αυτά, πληροφορίες που αφορούν τον ίδιο πελάτη και τις ίδιες συναλλαγές ή δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν δύο ή περισσότερα από τα ανωτέρω πρόσωπα. Τα ανωτέρω ισχύουν και για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των προαναφερθέντων ημεδαπών υπόχρεων προσώπων με ίδιας κατηγορίας ή επαγγελματικού κλάδου νομικά ή φυσικά πρόσωπα που εδρεύουν ή ασκούν τις δραστηριότητές τους αντίστοιχα σε άλλο κράτος - μέλος ή σε τρίτη χώρα επιβάλλουσα υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με αυτές του παρόντος νόμου, εφόσον τα ανωτέρω αλλοδαπά πρόσωπα ανήκουν στην ίδια κατηγορία ή επαγγελματικό κλάδο με τα αντίστοιχα ημεδαπά υπόχρεα πρόσωπα και υπόκεινται σε τουλάχιστον ισοδύναμες υποχρεώσεις σχετικά με το επαγγελματικό απόρρητο και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με τις υποχρεώσεις στις οποίες υπόκεινται τα ημεδαπά πρόσωπα. Οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων του άρθρου 2.

5. Δικηγόροι ή συμβολαιογράφοι που επιχειρούν να αποτρέψουν πελάτη να εμπλακεί σε παράνομη δραστηριότητα δεν παραβαίνουν τη διάταξη του άρθρου 31.

6. Με απόφαση των αρμόδιων αρχών δύναται να εξειδικεύονται οι διατάξεις του παρόντος άρθρου και οι προϋποθέσεις ανταλλαγής πληροφοριών.

Άρθρο 33

Μη αξιόπιστες τρίτες χώρες

Εάν εκδοθεί απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 40 της Οδηγίας 2005/60/ΕΚ, απαγορεύεται η διαβίβαση πληροφοριών μεταξύ των αναφερόμενων στις παραγράφους 2, 3 και 4 του άρθρου 32 του παρόντος νόμου υπόχρεων νομικών και φυσικών προσώπων και των αντίστοιχων νομικών ή φυσικών προσώπων που εδρεύουν, λειτουργούν ή ασκούν την επαγγελματική τους δραστηριότητα στην αναφερόμενη στην απόφαση τρίτη χώρα.

ΦΥΛΑΞΗ ΑΡΧΕΙΩΝ

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3691

ΦΥΛΑΞΗ ΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Άρθρο 35

Φύλαξη αρχείων και στοιχείων από υπόχρεα πρόσωπα

1. Τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να φυλάσσουν τα ακόλουθα έγγραφα και πληροφορίες για να χρησιμοποιηθούν σε κάθε έρευνα ή διερεύνηση ενδεχόμενης απόπειρας ή διάπραξης των αδικημάτων

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

του άρθρου 2 από την Επιτροπή, από την αρμόδια αρχή τους ή κάθε άλλη αρμόδια δημόσια αρχή, συμπεριλαμβανομένων των εισαγγελικών και δικαστικών αρχών:

α) τα στοιχεία πιστοποίησης της ταυτότητας του πελάτη και επαλήθευσής τους, κατά τη σύναψη κάθε είδους σύμβασης, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής τους σχέσης με τον πελάτη, β) τα νομιμοποιητικά έγγραφα, τα φωτοαντίγραφα εγγράφων με βάση τα οποία έγινε η πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, και πρωτότυπα ή αντίγραφα παραστατικά κάθε είδους συναλλαγών, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης ή την εκτέλεση της κάθε συναλλαγής, γ) τα εσωτερικά έγγραφα που αφορούν εγκρίσεις ή διαπιστώσεις ή εισηγήσεις για υποθέσεις που σχετίζονται με τη διερεύνηση των ανωτέρω αδικημάτων ή αναφερθείσες ή μη υποθέσεις στην Επιτροπή, για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης του πελάτη που σχετίζεται με τις ως άνω υποθέσεις, δ) τα στοιχεία της επιχειρηματικής, εμπορικής και επαγγελματικής αλληλογραφίας με τους πελάτες, όπως αυτά δύναται να προσδιορίζονται από τις αρμόδιες αρχές.

2. Όλα τα στοιχεία και έγγραφα που αναφέρονται στα εδάφια α', β', γ' και δ' της παρ. 1 φυλάσσονται σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, για το αναφερόμενο στα εδάφια αυτά χρονικό διάστημα, εκτός αν επιβάλλεται από άλλη διάταξη νόμου ή κανονιστικής απόφασης η φύλαξή τους επί μακρότερο χρονικό διάστημα.

3. Τα ανωτέρω στοιχεία πρέπει να τηρούνται κατά τέτοιον τρόπο, ώστε το υπόχρεο πρόσωπο να μπορεί να ανταποκρίνεται χωρίς καθυστέρηση σε αίτημα της Επιτροπής, της αρμόδιας αρχής ή άλλης αρμόδιας δημόσιας αρχής για την αναδρομική απεικόνιση της σειράς συναλλαγών.

Άρθρο 36

Φύλαξη αρχείων και στοιχείων από θυγατρικές και υποκαταστήματα σε άλλες χώρες

1. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν να εφαρμόζουν στις θυγατρικές τους εταιρείες, κατά την έννοια της παρ. 4 του άρθρου 4 και στα υποκαταστήματά τους σε άλλο κράτος, μέτρα τουλάχιστον ισοδύναμα με αυτά που προβλέπονται στο άρθρο 35 όσον αφορά στη φύλαξη αρχείων και στοιχείων. Όταν η νομοθεσία τρίτου κράτους, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

επιτρέπει την εφαρμογή αυτών των μέτρων, πλήρως ή μερικώς, τα ανωτέρω πρόσωπα ενημερώνουν σχετικά την Επιτροπή, τις αρμόδιες αρχές και την Κεντρική Συντονιστική Αρχή.

2. Η Κεντρική Συντονιστική Αρχή ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η νομοθεσία τρίτου κράτους, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν επιτρέπει, πλήρως ή μερικώς, την εφαρμογή των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 35.

3. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η νομοθεσία τρίτου κράτους, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν επιτρέπει την εφαρμογή των μέτρων που απαιτούνται κατά το άρθρο 35, να λαμβάνουν πρόσθετα μέτρα ώστε να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τον κίνδυνο διάπραξης των αδικημάτων του άρθρου 2. Οι σχετικές αρμόδιες αρχές δύνανται με αποφάσεις τους να εξειδικεύουν τα πρόσθετα αυτά μέτρα.

Άρθρο 37

Εφαρμογή διαδικασιών και συστημάτων

1. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί εφαρμόζουν διαδικασίες και συστήματα ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται πλήρως και ταχέως σε αίτημα ή ερώτημα της Επιτροπής, της αρμόδιας αρχής τους ή άλλων αρμοδίων δημόσιων αρχών, ως προς το εάν διατηρούν ή είχαν διατηρήσει κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών επιχειρηματική σχέση με συγκεκριμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για το είδος αυτής της επιχειρηματικής σχέσης και για κάθε σχετική συναλλαγή.

2. Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών υπόχρεων προσώπων, άλλων από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, δύναται να εξειδικεύονται κατά περίπτωση υποχρεώσεις αυτών των υπόχρεων προσώπων αντίστοιχες με εκείνες της παραγράφου 1.

ΑΠΟΦΑΣΗ 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου

Άρθρο 7

Ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή δραστηριότητες

1. Οι Εταιρίες εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε ύποπτη ή ασυνήθη συναλλαγή εφαρμόζοντας αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας.
2. Τα αποτελέσματα της εξέτασης των ύποπτων ή ασυνήθων συναλλαγών τηρούνται εγγράφως ή σε ηλεκτρονική μορφή για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών από το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης μαζί με τα σχετικά έγγραφα τεκμηρίωσης.
3. Οι Εταιρίες εφαρμόζουν επιπρόσθετες διαδικασίες συνεχούς παρακολούθησης των επιχειρηματικών σχέσεων και συναλλαγών με πελάτες που προέρχονται από χώρες που χαρακτηρίζονται από τη FATF ως μη συνεργάσιμες ή χώρες που δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της FATF.

Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 49

Γ. Τήρηση Αρχείου

1. Οι Εταιρίες φυλάσσουν, κατ' ελάχιστον (άρθρο 35 ν.3691/2008), τα ακόλουθα έγγραφα για **τουλάχιστον πέντε έτη**, από τη λήξη της επιχειρηματικής σχέσης με τους πελάτες, εκτός αν επιβάλλεται από διάταξη νόμου, η τήρησή τους για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα:
 - τα στοιχεία πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του πελάτη κατά τη σύναψη κάθε είδους σύμβασης,
 - τα νομιμοποιητικά έγγραφα, τα αντίγραφα εγγράφων με βάση τα οποία έγινε η πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, καθώς και πρωτότυπα ή αντίγραφα παραστατικά κάθε είδους συναλλαγών, τα εσωτερικά έγγραφα που αφορούν εγκρίσεις ή διαπιστώσεις ή εισηγήσεις για υποθέσεις που σχετίζονται με την διερεύνηση των αδικημάτων του άρθρου 2 του ν. 3691/2008, είτε έχουν αναφερθεί στην Αρχή του άρθρου 7 του ν. 3691/2008 είτε όχι,
 - τη σχετική αλληλογραφία με τους πελάτες.
 - αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος φορολογίας εισοδήματος φυσικού προσώπου ή, σε περίπτωση νομικού προσώπου, της υποβληθείσας δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, όπου αυτά

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματοπιστωτικών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

απαιτούνται προκειμένου να εξετασθεί η προέλευση των κεφαλαίων (παρ. 1στ αρθ. 13 ν. 3691/2008).

2. Οι Εταιρίες διαθέτουν διαδικασίες και συστήματα αρχειοθέτησης (άρθρο 35 ν.3691/2008) ικανά να διασφαλίζουν για το ανωτέρω χρονικό διάστημα την ταχεία αναπαραγωγή πληροφοριών για την ταυτοποίηση και τις συναλλαγές πελατών, προκειμένου να ανταποκρίνονται χωρίς καθυστέρηση σε αίτημα της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων ή άλλης αρμόδιας αρχής. Ενδεικτικά, οι Εταιρίες είναι σε θέση να αναπαράγουν τις πιο κάτω πληροφορίες:

- τα στοιχεία πιστοποίησης ταυτότητας των δικαιούχων του επενδυτικού λογαριασμού,
- τα στοιχεία πιστοποίησης ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων του επενδυτικού λογαριασμού,
- τα στοιχεία πιστοποίησης ταυτότητας των προσώπων που έχουν δικαίωμα χειρισμού του επενδυτικού λογαριασμού,
- τα νομιμοποιητικά έγγραφα των πάσης φύσεως νομικών προσώπων,
- τα στοιχεία πιστοποίησης ταυτότητας των διαχειριστών και των νομίμων εκπροσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να κινούν τον επενδυτικό λογαριασμό ενός νομικού προσώπου,
- τα πρωτότυπα παραστατικά και τα αντίστοιχα δικαιολογητικά έγγραφα των συναλλαγών,
- τα στοιχεία που αφορούν τον όγκο και τις συναλλαγές που διεξάγονται μέσω του επενδυτικού λογαριασμού,
- την προέλευση των χρημάτων,
- τον τύπο και το ποσό του νομίσματος της συναλλαγής,
- τον τρόπο με τον οποίο τα χρήματα έχουν κατατεθεί ή αναληφθεί, δηλαδή μετρητά, επιταγές, ηλεκτρονικά εμβάσματα κτλ,
- τον προορισμό των χρημάτων,
- τις έγγραφες εντολές ή οδηγίες και εξουσιοδοτήσεις των πελατών.

3. Σύμφωνα με το άρθρο 36 του ν. 3691/2008 οι Εταιρίες εφαρμόζουν στις εταιρίες του ομίλου καθώς και στα υποκαταστήματά τους σε άλλο κράτος, μέτρα τουλάχιστον ισοδύναμα με αυτά που προβλέπονται για τη φύλαξη αρχείων και στοιχείων. Όταν η νομοθεσία τρίτου κράτους, εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν επιτρέπει την εφαρμογή αυτών των μέτρων, πλήρως ή μερικώς, οι Εταιρίες ενημερώνουν σχετικά την Αρχή του άρθρου 7 του ν. 3691/2008, την Κεντρική Συντονιστική Αρχή και την

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

4. Αντί της υποχρέωσης τήρησης δικαιολογητικών και παραστατικών σε φυσική μορφή υπάρχει η δυνατότητα τήρησης αρχείου σε ηλεκτρονική μορφή. Οι Εταιρίες έχουν την ευθύνη για την πιστοποίηση της γνησιότητας των αντιγράφων σε έγχαρτη μορφή, που θα αναπαράγονται από το ηλεκτρονικό αρχείο.

ΠΑΡΟΧΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΑΠΟΦΑΣΗ 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου

Άρθρο 10 Παροχή Πληροφοριών

1. Σε περίπτωση μεταβολής του Υπεύθυνου Συμμόρφωσης ή σε περίπτωση σημαντικών μεταβολών στις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και επικοινωνίας, οι Εταιρίες υποχρεούνται να γνωστοποιούν εγγράφως στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εντός 10 εργασίμων ημερών από τις μεταβολές αυτές αντίστοιχα τα παρακάτω:

(α) το ονοματεπώνυμο, τη θέση και τα στοιχεία της πράξης διορισμού του αρμόδιου διευθυντικού στελέχους ως Υπεύθυνου Συμμόρφωσης και του αναπληρωτή του και

(β) αντίγραφο των εσωτερικών διαδικασιών ελέγχου και επικοινωνίας που έχουν θεσπίσει εγγράφως για να προλαμβάνουν και εμποδίζουν τη διενέργεια συναλλαγών που συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

ΑΠΟΦΑΣΗ 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου

Άρθρο 10

Παροχή Πληροφοριών

2. Ο Υπεύθυνος Συμμόρφωσης συντάσσει κάθε χρόνο Ετήσια Έκθεση προς το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας. Το Διοικητικό Συμβούλιο αξιολογεί την Ετήσια Έκθεση και, αφού την εγκρίνει, την υποβάλλει στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εντός του μηνός Ιουνίου. Η Ετήσια Έκθεση περιλαμβάνει τις πιο κάτω πληροφορίες:

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

(α) συνοπτικές πληροφορίες για τα σημαντικά μέτρα που λήφθηκαν και διαδικασίες που υιοθετήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους,

(β) τους ελέγχους που διενεργήθηκαν για την αξιολόγηση της επάρκειας των διαδικασιών δέουσας επιμέλειας, καθώς και το πεδίο αυτών των ελέγχων (διαδικασίες, συναλλαγές, βαθμός κατάρτισης υπαλλήλων κ.λπ.),

(γ) τις τυχόν σημαντικές ελλείψεις και αδυναμίες που έχουν εντοπιστεί, ιδίως στις

διαδικασίες εσωτερικής αναφοράς ύποπτων και ασύνηθων συναλλαγών ή συναλλαγών χωρίς προφανή οικονομικό ή νόμιμο σκοπό, στην ποιότητα των αναφορών και στην έγκαιρη διεκπεραίωση τους, καθώς και τις ενέργειες και εισηγήσεις που έχουν γίνει για λήψη διορθωτικών μέτρων,

(δ) τον αριθμό αναφορών ύποπτων και ασύνηθων συναλλαγών που υποβλήθηκαν από υπαλλήλους της Εταιρίας προς τον Υπεύθυνο Συμμόρφωσης, καθώς και τον κατά προσέγγιση χρόνο που μεσολαβεί από την συναλλαγή μέχρι την αποστολή της αναφοράς στον Υπεύθυνο Συμμόρφωσης,

(ε) τον αριθμό αναφορών ύποπτων και ασύνηθων συναλλαγών που υποβλήθηκαν από τον Υπεύθυνο Συμμόρφωσης στην Επιτροπή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και τον κατά προσέγγιση χρόνο που μεσολαβεί από τη λήψη της αναφοράς από τους υπαλλήλους της Εταιρίας μέχρι την αποστολή της στην εν λόγω Επιτροπή,

(στ) Τον αριθμό πελατών υψηλού κινδύνου με τους οποίους η Εταιρία διατηρεί επιχειρηματική σχέση, καθώς και αυτών με τους οποίους την διέκοψε και τις αντίστοιχες χώρες προέλευσής τους,

(ζ) τα εκπαιδευτικά σεμινάρια που παρακολούθησε ο Υπεύθυνος Συμμόρφωσης και το περιεχόμενο τους, και

(η) πληροφορίες αναφορικά με την εκπαίδευση και επιμόρφωση που έγινε στο προσωπικό κατά τη διάρκεια του έτους, αναφέροντας τον αριθμό των σεμιναρίων που παρακολουθήθηκαν, τη διάρκεια τους, τον αριθμό και τη θέση των υπαλλήλων που συμμετείχαν.

Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 49

A. Στοιχεία δέουσας επιμέλειας

1) Στην αναφορά των πελατών υψηλού κινδύνου που προβλέπεται στην περίπτωση (στ) της παραγράφου 2 του άρθρου 10 με τίτλο «Παροχή Πληροφοριών» της απόφασης 1/506/8.4.2009 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, ο αριθμός των πελατών θα κατανέμεται ανάλογα με τα είδη πελατών υψηλού κινδύνου, όπως αυτά περιγράφονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 2 της απόφασης 1/506/8.4.2009, όπως ισχύει.

Εγκύκλιος υπ' αριθμ. 52

Θέμα: Διευκρινίσεις σχετικά με τις πληροφορίες της Ετήσιας Έκθεσης του άρθρου 10 παρ. 2 της Απόφασης 1/506/2009 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ως προς την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Η παρούσα Εγκύκλιος απευθύνεται στις Εταιρίες οι οποίες εποπτεύονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς στο πλαίσιο του άρθρου 6 παρ. 2 περ. β του Νόμου 3691/08, ως προς την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και σκοπό έχει τη διασφάλιση της κοινής, ενιαίας και πλήρους εφαρμογής των ρυθμίσεων και σκοπών που επιδιώκουν ο Ν. 3691/2008 και η Απόφαση 1/506/2009 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Στο πλαίσιο αυτό και σε συνέχεια της Εγκυκλίου 49/2012 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς που διευκρίνισε θέματα του Νόμου 3691/2008 και της Απόφασης 1/506/2009 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, προκειμένου να προσδιοριστούν πληρέστερα οι πληροφορίες οι οποίες πρέπει να περιλαμβάνονται στην Ετήσια Έκθεση που συντάσσει ο Υπεύθυνος Συμμόρφωσης των εποπτευόμενων Εταιριών, η οποία υποβάλλεται στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς κάθε Ιούνιο, επισημαίνονται τα κάτωθι:

Κανονιστική Συμμόρφωση Χρηματιστηριακών Εταιρειών: Έμφαση στο «Ξέπλυμα» και το Ρόλο της Ε.Κ.

I. Στις πληροφορίες, που το άρθρο 10 παρ. 2 της Απόφασης 1/506/2009 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ορίζει ότι περιλαμβάνονται στην ως άνω Ετήσια Έκθεση, όπως διευκρινίστηκε και με την παρ. Α.1 της Εγκυκλίου 49/2012 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και ειδικότερα στις πληροφορίες που παρέχονται βάσει της περίπτωσης (στ), θα πρέπει,

i) πέραν της αναφοράς του συνολικού αριθμού των πελατών υψηλού κινδύνου (**σύνολο πελατών υψηλού κινδύνου**),

ii) να αναφέρεται αυτοτελώς ο αριθμός όσων πελατών υψηλού κινδύνου διενήργησαν συναλλαγές εντός του έτους που αφορά η ως άνω Ετήσια Έκθεση (**σύνολο ενεργών πελατών υψηλού κινδύνου**).

Επιπλέον,

iii) θα πρέπει να αναφέρεται ο αριθμός όλων των πελατών της Εταιρίας συνολικά, ήτοι ανεξαρτήτως κατηγορίας κινδύνου (**σύνολο πελατών**), καθώς και

iv) να αναφέρεται αυτοτελώς, ο αριθμός των ενεργών πελατών της Εταιρίας συνολικά, ήτοι ανεξαρτήτως κατηγορίας κινδύνου, που διενήργησαν συναλλαγές εντός του έτους που αφορά η ως άνω Ετήσια Έκθεση (**σύνολο ενεργών πελατών**).

II. Στις πληροφορίες, που το άρθρο 10 παρ. 2 της Απόφασης 1/506/2009 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ορίζει ότι περιλαμβάνονται στην ως άνω Ετήσια Έκθεση, και ειδικότερα στις πληροφορίες που παρέχονται βάσει της περίπτωσης (α), θα πρέπει να αναφέρεται και η **ημερομηνία της τελευταίας τροποποίησης** των γραπτών εσωτερικών διαδικασιών ελέγχου και επικοινωνίας, που έχουν θεσπίσει οι Εταιρίες για να προλαμβάνουν και να εμποδίζουν τη διενέργεια συναλλαγών, που συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.